

Π Ο Ρ Ι Σ Μ Α

ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΡΓΟΥ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ (ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. ΔΙΔΚ/3435 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ - Φ.Ε.Κ. 253 ΥΟΔΔ/08-08-2011).

Ιστορική Βάση:

Στα πλαίσια του «Εθνικού Προγράμματος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013», βάσει της υπ' αριθμ. ΔΙΔΚ/3604 (Φ.Ε.Κ. 270/04-08-2010) απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, συγκροτήθηκε «**Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, με σκοπό την επεξεργασία σχεδίου νόμου για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών**».

Επειδή η ως άνω Επιτροπή δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει, εντός του χρόνου που οριζόταν στο ως άνω Φ.Ε.Κ. ορισμού της [εντός έξι (6) μηνών, ήτοι στις 04-02-2011], το έργο της, συγκροτήθηκε **με την με αριθμό ΔΙΔΚ/3435 (Φ.Ε.Κ. 253 ΥΟΔΔ/08-08-2011) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, «Ομάδα Διοίκησης Έργου (Ο.Δ.Ε.), με σκοπό την ολοκλήρωση του έργου επεξεργασίας σχεδίου νόμου για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών**» της ως άνω Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής.

Η Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή και η (από 08-08-2011) Ομάδα Διοίκησης Έργου (Ο.Δ.Ε.) εν συνεχεία, ασχολήθηκε με όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών, ήτοι την σωματική (φυσική), την ψυχολογική και την σεξουαλική. Ως επιβαρυντική περίπτωση αντιμετώπισε την άσκηση βίας κατά των γυναικών, εντός του πλαισίου της οικογένειας (ενδοοικογενειακή βία).

Η Ο.Δ.Ε. ενασχολήθηκε με την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών, ειδικότερα ως προς τους κάτωθι γενικούς άξονες:

- Πρόληψης (εκπαίδευση, εκπαίδευση – ενημέρωση – ευαισθητοποίηση, λήψη υπό πρόταση μέτρων),
- Προγραμμάτων εστιασμένων στους δράστες βίας – θύτες,

- Αρωγής θυμάτων βίας (προϋποτίθεται η δημιουργία δομών ψυχοκοινωνικής και νομικής στήριξης),
- Ποινικής καταστολής.

Έχουν λάβει χώρα 19 εν συνόλω συνεδριάσεις σε διάστημα δεκαέξι (16) μηνών εργασιών από τον Σεπτέμβριο 2010 έως τον Ιανουάριο 2012 (συγκεκριμένα: 14/09/2010, 07/10/2010, 25/10/2010, 12/11/2010, 06/12/2010, 13/01/2011, 18/02/2011, 04/03/2011, 28/03/2011, 18/04/2011, 02/05/2011, 27/05/2011, 07/06/2011, 20/06/2011, 30/06/2011, 13/09/2011, 04/11/2011, 25/11/2011, 05-01-2012).

Στόχος του εγχειρήματος αυτού είναι η βελτίωση και ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου για την αντιμετώπιση των μορφών βίας κατά των γυναικών.

Το θεσμικό πλαίσιο, που καταρτίστηκε διαπνέεται, επομένως, από την οπτική της διάστασης του φύλου.

Η Ο.Δ.Ε. έχει μελετήσει και λάβει υπόψη της τις πρόσφατες, νομοθετικές εξελίξεις – ισχύον πλαίσιο, τόσο σε εθνικό (βασικοί άξονες του Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης προς όφελος των γυναικών και την καταπολέμηση της βίας σε εθνικό και επίπεδο – ΕΣΠΑ, τα σχετικά άρθρα του Ποινικού Κώδικα - 299, 311, 336 και επόμενα – τις διατάξεις των νόμων 3.500/2006 όσον αφορά στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, 3.488/2006 για την «εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας και άλλες συναφείς διατάξεις» και 3.769/2009 για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών και άλλες διατάξεις), όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο [με έμφαση στο: α) Γαλλικό Δίκαιο: Γαλλικός Ποινικός Κώδικας και β) στο Ισπανικό Δίκαιο (Ισπανικός νόμος Θαπατέρο του 2004 - Organic Act 1/2004 of 28 December on Integrated Protection Measures against Gender Violence - περί ολοκληρωμένης αντιμετώπισης της βίας λόγω φύλου, Σχέδιο Γνώμης για την ευρωπαϊκή στρατηγική καταπολέμησης της βίας κατά γυναικών και κοριτσιών), η) και τέλος σε διεθνές επίπεδο (Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών), αναφορικά με την αντιμετώπιση των μορφών βίας κατά των γυναικών.

Παράλληλα είχε ζητηθεί και η συμβολή των Γυναικείων Οργανώσεων στο έργο της (βάσει της υπ' αριθμ. Πρωτ. Γ.Γ.Ι.Φ.: ΔΙΑΠ/5506/16/11/2010 επιστολής).

Επιπροσθέτως, η Ομάδα Διοίκησης Έργου παρενέβη, μέσω επιστολών της (Α.Π. Γ.Γ.Ι.Φ.: 4321/16-09-2011, Α.Π. Γ.Γ.Ι.Φ.: 4860/13-12-2011), όσον αφορά στην **κατάργηση της υποχρέωσης καταβολής του ειδικού παραβόλου** (βάσει του άρθρου 42 παρ. 4 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας) **από πλευράς θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας** - που αποτελεί ένα βασικό άξονα ενασχόλησης της ως άνω Επιτροπής – τα οποία αδυνατούν να ανταπεξέλθουν οικονομικά.

Για το λόγο αυτό, λαμβάνοντας υπόψη το υψηλό κόστος του ως άνω παραβόλου, και κατανοώντας, ότι καθίσταται απαγορευτικό, στις περισσότερες περιπτώσεις, για το θύμα, να προβεί στην άσκηση των νομίμων δικαιωμάτων, που του παρέχει ο νόμος, πρότεινε στο αρμόδιο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων την αναμόρφωση της διαδικασίας, με την τροποποίηση της υπ' αριθμ. 123827/2010 σχετικής Κ.Υ.Α.

Προοίμιο:

Το έγκλημα της έμφυλης βίας υφίσταται, τροφοδοτούμενο από την ανισότητα των σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στα φύλα.

Αποτελούσε για πολλά χρόνια ένα «αόρατο» έγκλημα ακόμα και στον ανεπτυγμένο κόσμο και χάρη στις συνεχείς προσπάθειες από Διεθνείς Οργανισμούς, Κυβερνητικούς φορείς, μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και κοινωνικά κινήματα σε παγκόσμιο επίπεδο, μετετράπη αυτό το πρόβλημα σε κοινωνικό (βάσει στοιχείων των Ηνωμένων Εθνών το 80% των θυμάτων της βίας είναι γυναίκες).

Γίνεται δεκτό από την Ο.Δ.Ε., ότι η βία αποτελεί μια διάχυτη πραγματικότητα, ενώ παρουσιάζεται με πολλές διαφορετικές εκφάνσεις. Ο αντίκτυπος της δε είναι καταστροφικός για τη ζωή, την υγεία, την εργασία και την ευημερία των θυμάτων της.

Η Σύνοδος Κορυφής των Βρυξελλών, η οποία διοργανώθηκε με αφορμή την Διεθνή Ημέρα για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών αποτελεί την πρώτη ενιαία προσπάθεια των Γυναικών - Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ενώσουν τις δυνάμεις τους συντεταγμένα με την υπογραφή Κοινής Διακήρυξης, η οποία θέτει τις

βάσεις για μία κοινή, συλλογική και συνεκτική Ευρωπαϊκή Στρατηγική στο πεδίο της βίας κατά των γυναικών.

Η Κοινή αυτή Διακήρυξη, με το πνεύμα της οποίας συντάσσεται και η Ο.Δ.Ε., έχει ως στόχο, να διασφαλιστεί η μετρήσιμη και σε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα ορατή πρόοδος στο θέμα αυτό και να υποστηρίξει τις εθνικές κυβερνήσεις και τα εθνικά θεσμικά όργανα στην ενίσχυση και εδραίωση στα πεδία των μεταρρυθμίσεων, της πρόληψης του φαινομένου της βίας, της ενημέρωσης των πολιτών, της νομικής συνδρομής και της δημιουργίας των απαραίτητων δομών (περίπτωση Ελλάδας: ένταξη του θέματος της βίας αλλά και της ισότητας των φύλων στη Νέα Αρχιτεκτονική της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - «Καλλικράτης»), της παροχής υπηρεσιών προς τα θύματα της βίας για την παροχή κατάλληλων, χρηστικών και υψηλής ποιότητας μηχανισμών υποστήριξης στα θύματα της βίας. Επίσης τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για την παρακολούθηση και την συγκέντρωση στοιχείων για την βία κατά των γυναικών.

Η πρόληψη κι αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών είναι, επομένως, σε εθνικό επίπεδο, υποχρέωση της Πολιτείας, η οποία για το σκοπό αυτό, εφαρμόζει συγκροτημένες και συντονισμένες εθνικές πολιτικές.

Για την εφαρμογή των ολοκληρωμένων αυτών πολιτικών αναγκαία είναι η διάθεση επαρκών ανθρώπινων και οικονομικών πόρων, τα οποία προβλέπει μέσω των προτάσεων για εξασφάλιση αντίστοιχων δομών και η Ο.Δ.Ε.

Το κράτος υποχρεούται να λάβει τα αναγκαία εκείνα μέτρα, που προωθούν αλλαγές στα κοινωνικά και πολιτισμικά πρότυπα συμπεριφοράς ανδρών και γυναικών, με στόχο την εξάλειψη εκείνων των προκαταλήψεων, εθίμων, παραδόσεων και άλλων πρακτικών, που βασίζονται στην ιδέα της κατωτερότητας των γυναικών και στους στερεότυπους ρόλους των φύλων.

Στο επίκεντρο των μέτρων αυτών είναι τα δικαιώματα των θυμάτων, ενώ όλοι οι σχετικοί παράγοντες (κρατικές υπηρεσίες, οργανισμοί τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), κοινωνία των πολιτών) οφείλουν να συνεργάζονται αποτελεσματικά προς τη κατεύθυνση αυτή.

Το έργο των μη κυβερνητικών οργανώσεων (Μ.Κ.Ο.) αναγνωρίζεται, ενθαρρύνεται και υποστηρίζεται.

Όλα τα μέλη της κοινωνίας, ιδιαίτερα τα αγόρια και οι άνδρες, επιδιώκεται να

ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά στη πρόληψη της βίας, η οποία δεν δικαιολογείται ποτέ ούτε με την επίκληση λόγων πολιτισμικών, εθίμου, θρησκείας παράδοσης ή τιμής.

Επιπροσθέτως, επιδιώκεται η λήψη αναγκαίων μέτρων, που στοχεύουν στην ενδυνάμωση των γυναικών.

Ο Πρώτος Πυλώνας του **«Εθνικού Προγράμματος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013»**, αφορά σε προτάσεις παρεμβάσεων για τη βελτίωση και ενίσχυση της ισχύουσας νομοθεσίας.

Στα πλαίσια του ανωτέρω Προγράμματος άλλωστε, συστάθηκε και λειτούργησε η Ο.Δ.Ε.

Η εφαρμογή του **«Εθνικού Προγράμματος για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της βίας κατά των Γυναικών»**, της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων του ΥΠ.ΕΣ., αποκτάει καίρια σημασία, καθώς σηματοδοτεί το πέρασμα σε συγκεκριμένες πολιτικές, που στοχεύουν στη δημιουργία υποδομών (συμβουλευτικά κέντρα, ξενώνες για τη φιλοξενία και αρωγή στα θύματα στις 13 περιφέρειες), με τη διάθεση πόρων, αλλά και στην πρόληψη και τη δημιουργία κλίματος μη ανοχής στους κόλπους της κοινωνίας. Είναι η πρώτη φορά, που η βία κατά των γυναικών διαχωρίζεται από το εθνικό σχέδιο δράσης για την ισότητα, αναδεικνύοντας την έμφαση, που αποδίδει η ελληνική Κυβέρνηση στην αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού.

Στόχος:

Η ουσιαστική και αποτελεσματική αντιμετώπιση και καταπολέμηση του φαινομένου της βίας εις βάρος γυναικών, λόγω του φύλου τους, η οποία απαιτεί το σχεδιασμό ενός κατάλληλου, ολοκληρωμένου, θεσμικού πλαισίου.

Με την υιοθέτηση μέτρων αρωγής των θυμάτων βίας, δεν θα αποθαρρύνονται, στη πράξη, οι γυναίκες να επιδιώκουν την αποκατάσταση της πολυσύνθετης ζημίας (ψυχολογικής, σωματικής), που έχουν υποστεί, ως θύματα βίας και την προστασία τους.

Στόχος οποιασδήποτε πρωτοβουλίας, η Ο.Δ.Ε. θεωρεί, ότι είναι τελικώς η εγγύηση της ασφάλειας και της προστασίας των γυναικών, ως ανθρώπων, ως τμήματος του ενεργού εργατικού δυναμικού της χώρας και ως πολιτών εν γένει, στο πνεύμα σεβασμού

των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Ο.Δ.Ε. έχει ως απώτερο στόχο την εκπόνηση πορίσματος, μέσω του οποίου θα δώσει έμφαση σε μέτρα ευαισθητοποίησης και προστασίας των θυμάτων και θα κάνει αναφορά στις μορφές βίας, που ασκούνται εναντίον των γυναικών, στοχεύοντας στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων των τελευταίων.

Η Ο.Δ.Ε. στοχεύει στη τροποποίηση κυρίως των σημείων, στα οποία φρονεί ότι χωλαίνει το ισχύον νομοθετικό «οπλοστάσιο». Η καταπολέμηση της έμφυλης βίας αποτελεί ένα ζήτημα, που πρέπει να αντιμετωπιστεί δυναμικά, ως ένα μείζον κοινωνικό πρόβλημα.

Βασικοί άξονες συνεδριάσεων – θεματικές ενημερωτικών εισηγήσεων μελών και προσκεκλημένων εξειδικευμένων επιστημόνων:

Πραγματοποιήθηκε εννοιολογική προσέγγιση και επιχειρήθηκε διασαφήνιση βασικών όρων, που αφορούν στον άξονα της βίας κατά των γυναικών. Ειδικότερα, έγινε ανάλυση των όρων «το ευάλωτο των γυναικών στη θυματοποίηση», προσδιορισμός του όρου «φύλο», «διάκριση λόγω φύλου», «ισότητα των φύλων», «έμφυλη βία», «ενδοοικογενειακή/ συντροφική βία», «βιασμός» και «σεξουαλική βία», «εμπορία και διακίνηση ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση», «Stalking» (παρενόχληση), «σεξουαλική παρενόχληση», βλαπτικές εθιμικές πρακτικές (ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων, υποχρεωτικοί γάμοι, εγκλήματα τιμής), βία που έχει σεξουαλική ταυτότητα, «Ομοφοβική βία».

Συζητήθηκε το σχέδιο καταρχάς και εν συνεχεία η τελική Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης «για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας».

Ειδικοί επιστήμονες ψυχικής υγείας ανέλυσαν την τη διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης, τα κενά του θεσμού αυτού, το επίπεδο αποτελεσματικότητας του στη πράξη, ενώ για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας του θεσμού προέβησαν σε προτάσεις.

Παρουσιάστηκε εισήγηση και ανάλυση νομοθετημάτων, σχετικών με την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, που έχουν εκδοθεί στα πλαίσια άλλων ευρωπαϊκών εννόμων τάξεων, με βάση την κλασική κατάταξη νομοθεσιών στο

Ηπειρωτικό νομικό σύστημα δικαίου (νομοθετήματα της Γαλλίας, Αυστρίας), το Αγγλοσαξονικό σύστημα δικαίου (ως προς το οποίο παρατέθηκαν νομοθετήματα της Μ. Βρετανίας-Βόρειας Ιρλανδίας, καθώς και το μικτό σύστημα της Κύπρου) και τέλος το Σκανδιναβικό σύστημα δικαίου (ως προς το οποίο παρατέθηκαν νομοθετήματα της Σουηδίας). Στόχος της μελέτης ήταν η προσέγγιση του ιδεολογικού υποστρώματος, που παρατηρείται να διέπει τις σχετικές ρυθμίσεις σε κάθε χώρα, καθώς και η εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για την αποτελεσματικότητά τους και η παράλληλη αξιοποίηση τους ως βέλτιστων πρακτικών.

Μελετήθηκε ο Ισπανικός νόμος Θαπατέρο του 2004 (Organic Act 1/2004 of 28 December on Integrated Protection Measures against Gender Violence) περί ολοκληρωμένης αντιμετώπισης της βίας λόγω φύλου.

Μελετήθηκε το ζήτημα του trafficking.

Επίσης, έγινε αναλυτική παρουσίαση του Νόμου Θαπατέρο 2004 (Μέτρα Ολοκληρωμένης Προστασίας κατά της Έμφυλης Βίας).

Νομικοί ανέλυσαν άξονα της άσκησης σεξουαλικής παρενόχλησης εις βάρος γυναικών στον εργασιακό τους χώρο τόσο από σκοπιάς του Ποινικού, όσο και του Εργατικού Δικαίου.

Παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν πρακτικές πτυχές του άξονα της ενδοοικογενειακής βίας από την οπτική του Εισαγγελικού Λειτουργήματος.

Παρουσιάστηκαν, επίσης, οι βασικές θέσεις του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.

Αναλύθηκαν τα «εγκλήματα συνδεδεμένα με τη σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών» και «το έγκλημα του βιασμού». Επίσης, αναλυτικά το κείμενο και η ουσία των άρθρων 2 παρ. γ. (παρενόχληση) & δ. (σεξουαλική παρενόχληση) και 10 παρ. 4. (σεξουαλική παρενόχληση) του Ν. 3769/2009 «Αρχή της Ίσης Μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, υπαίθριο εμπόριο, ρύθμιση οφειλών Ι.Κ.Α. κ.λπ.». Επίσης, των άρθρων 343 (Ασέλγεια με κατάχρηση εξουσίας) και 347 (Ασέλγεια παρά φύση) του Ποινικού Κώδικα.

Παρουσιάστηκε το κείμενο του «Εθνικού Προγράμματος για την καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2009 – 2013» - «Ενίσχυση των δράσεων της Δ. Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προς όφελος των γυναικών και την καταπολέμηση της βίας».

Τέλος, μελετήθηκαν ειδικά νομικά ζητήματα αναφορικά με τους άξονες: α) καταπολέμησης της ενδοοικογενειακής βίας, β) του εγκλήματος του βιασμού, γ) της άσκησης σεξουαλικής παρενόχλησης προτάσεις τροποποίησης άρθρων του Π.Κ. και του Κ.Π.Δ. και σημειώθηκαν προτάσεις της Ομάδας Εργασίας επ' αυτών.

Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια των εργασιών, καλύφθηκαν τα κάτωθι, βασικά σημεία:

Αρχικά, υπήρξε προβληματισμός μεταξύ των μελών, σχετικά με το εύρος του έργου της Επιτροπής. Ειδικότερα, κατά την άποψη ορισμένων εκ των μελών, ως νομοπαρασκευαστική, η Επιτροπή θα μπορούσε, ενδεχομένως, να καταλήξει στην τροποποίηση διατάξεων, των ήδη υπαρχόντων νόμων περί βίας κατά των γυναικών, που θα κρινόταν, ότι δεν συνάδουν αποτελεσματικά με τον απώτερο σκοπό τους, δηλαδή την αντιμετώπιση της βίας. Ορισμένα μέλη, θεώρησαν εξαιρετικά περίπλοκη και χρονοβόρα την επεξεργασία νέου νομοθετήματος, χωρίς άμεσο συσχετισμό με την ισχύουσα νομοθεσία, δεδομένου ότι στην περίπτωση αυτή θα απαιτείτο, πέραν άλλων, και η πρόβλεψη ποινών των δραστών βίας καθώς και ειδικότερων θεμάτων (συρροών κ.λπ.), τα οποία, κατά τη κρίση τους, η παρούσα Επιτροπή θα αδυνατούσε να καλύψει, στο προκαθορισμένο χρονικό διάστημα εργασιών της.

Αντιθέτως, άλλα μέλη, διατύπωσαν την άποψη, ότι χρησιμότερο θα ήταν ένα νέο σχέδιο νόμου για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας (gender based violence), το οποίο θα περιελάμβανε τις μορφές βίας κατά των γυναικών και όχι μόνο την ενδοοικογενειακή βία. Σ' αυτήν άλλωστε τη κατεύθυνση κινούνται και οι εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο Πρόεδρος είχε αναφερθεί στην πρόκληση της Επιτροπής, στη περίπτωση επεξεργασίας και σύνταξης νέου σχεδίου νόμου, να στοχεύσει στην αλλαγή της κοινωνικής νοοτροπίας, που θα διέπει πολλές πτυχές, όσον αφορά στο ζήτημα της βίας, με κύρια ομάδα στόχου τις νεαρές ηλικίες, επισημαίνοντας επίσης την ανάγκη ανάδειξης της σημαντικότητας της εκπαίδευσης στα σχολεία, σχετικά με το θέμα της

βίας κατά των γυναικών και των στερεότυπων αντιλήψεων. Παράλληλα, σημείωσε, ότι το νέο πόνημα πρέπει να περιλαμβάνει διατάξεις πρόληψης της βίας και καταστολής της.

Ακόμη, υπήρξε προβληματισμός σχετικά με το αν η θεματική της παράνομης διακίνησης ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση (trafficking) πρέπει να συμπεριληφθεί στο υπό επεξεργασία σχέδιο νόμου, δεδομένου ότι αφενός με τον τρόπο αυτό θα διευρυνόταν κατά πολύ το αντικείμενο εργασιών της Επιτροπής, αφετέρου το trafficking αποτελεί μία διαιρετή θεματική. Σημειώθηκε, ότι επικυρώθηκε το σχετικό Πρωτόκολλο του Palermo για την Πρόληψη, Καταστολή και Διακίνηση Προσώπων και ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών στη χώρα μας με νόμο (Ν. 3.875/2010).

Επιπροσθέτως, τα μέλη συζήτησαν και για το περιεχόμενο του ισπανικού νόμου για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών (νόμος Θαπατέρο) και έθεσαν τα θέματα συνταγματικότητας και πρακτικών κωλυμάτων ως προς τη πλήρη εφαρμογή του, που έχουν ανακύψει σε νομικό επίπεδο. Αναφέρθηκαν και στην Έκθεση Αξιολόγησης του εν λόγω νόμου, όπου αποτυπώνεται η έρευνα πορείας του, η οποία ξεκίνησε σταδιακά από το έτος 1993, ενώ ο νόμος ψηφίστηκε τελικά το 2004. Επιπλέον, παρατηρήθηκε, ότι η ισπανική κοινωνία αποδέχθηκε, κατά κανόνα, το νέο νομοθέτημα επί της ουσίας του, με αποτέλεσμα να μειωθεί ο αριθμός των Ισπανών δραστών βίας κατά των γυναικών, εν αντιθέσει με τους αλλοδαπούς άνδρες – δράστες βίας, που ζουν στην Ισπανία. Σε κάθε περίπτωση, σημειώθηκε η πιθανή ανάγκη προσαρμογής ορισμένων στοιχείων του ισπανικού νόμου στα ελληνικά δεδομένα, αν αυτό, κατόπιν μελέτης και διαλόγου, κριθεί πρόσφορο.

Αναφέρθηκε, στη συνέχεια, στα πλαίσια της συζήτησης, ότι είναι αναμφίβολα θετική η δέσμευση υψηλών κονδυλίων για τον άξονα αντιμετώπισης της βίας και ταυτόχρονα επιτακτικά απαραίτητη η δημιουργία νέων και επαρκών δομών στήριξης των κακοποιημένων γυναικών, που χρήζουν βοήθειας. Δόθηκε ακόμη έμφαση στην ανάγκη για παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας στις γυναίκες – θύματα βίας, δεδομένου ότι στη χώρα μας δεν ισχύει στη πράξη το σύστημα αυτό (1ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 14/09/2010).

Επίσης, έγινε εννοιολογική προσέγγιση και διασαφήνιση των όρων, που αφορούν στον άξονα της βίας κατά των γυναικών (κα Μηλιώνη Φωτεινή, Δικηγόρος,

Διευθύντρια του Ν.Π.Ι.Δ. «ΕΠΑΝΟΔΟΣ», Μέλος).

Ειδικότερα, αναφέρθηκε από την ως άνω εισηγήτρια, ότι οι περισσότεροι, σχετικοί με τη βία κατά των γυναικών, όροι είναι κοινωνιολογικοί και λιγότερο νομικοί, ενώ παράλληλα επικρατεί μια τάση εμφυλοποίησης του Δικαίου, βάσει της οπτικής του φύλου, καθώς και μια τάση εναρμόνισης των ευρωπαϊκών νομοθεσιών.

Η βία και το ευάλωτο των γυναικών στη θυματοποίηση απευθύνεται όχι μόνο σε ενήλικες γυναίκες, αλλά και σε νεαρά κορίτσια, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους (during the whole lifetime), εντός και εκτός γάμου (σε μεγάλη συχνότητα εντός σχέσεων). Ο προσδιορισμός δε του όρου «φύλο» γίνεται με διαφορετικό τρόπο στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και, ανάλογα, λαμβάνει και διαφορετικά κοινωνικά δομημένη έννοια, γεγονός που τον καθιστά ζωτικής σημασίας. Το «κοινωνικό φύλο» αποτελεί μια κοινωνική κατασκευή, που παραπέμπει στην ύπαρξη μιας άνισης δομικής σχέσης μεταξύ γυναικών και ανδρών, μιας κοινωνικής ταυτότητας με διαχωρισμούς, διακρίσεις και κατανομή ρόλων.

Σημειώνεται, ότι ο ποινικός Δικαστής αποδέχεται την κοινωνική έννοια του όρου φύλο, ενώ τα περισσότερα εγκλήματα θεωρούνται άφυλα. Αναγκαίος δε κρίνεται ο εκσυγχρονισμός ορισμένων διατάξεων του Ποινικού Κώδικα, που εμπεριέχουν ανδροκρατικές αντιλήψεις.

Δόθηκε έμφαση, στο ότι η κοινωνία θα πρέπει να επανεξετάσει τη στάση της, ως προς την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και να μην θεωρεί το φαινόμενο αυτό ως σύνολο ορισμένων μεμονωμένων περιπτώσεων.

Ιδιαίτερα κρίσιμη υπήρξε η συμβολή του φεμινιστικού κινήματος, που εκδηλώθηκε σε τρία νομικά «κύματα» με αντίστοιχες θεωρητικές μεταλλάξεις και εξέλιξη. Απώτερος στόχος της αντιμετώπισης της βίας είναι η εξασφάλιση της ευζωίας των πολιτών. Χάρης στο φεμινιστικό κίνημα προβλήθηκαν δύο σημαντικές παράμετροι, δηλαδή η πολλαπλότητα του ρόλου των γυναικών και το δυναμικό και η ελευθερία του σώματος τους.

Ήδη από το 1979 αναγνωριζόταν, ως διάκριση λόγω φύλου, κάθε μορφή κακοποίησης και διάκρισης κυρίως σε ευάλωτες ομάδες γυναικών. Το 1992 τα Ηνωμένα Έθνη συμπεριέλαβαν στα κείμενα τους τον όρο «ισότητα των φύλων», ενώ όρισαν ως «έμφυλη βία» τη βία κατά των γυναικών ή εκείνη που προσβάλλει ποσοστιαία περισσότερο τις γυναίκες. Το επόμενο έτος τα δικαιώματα των γυναικών ορίστηκαν ως ανθρώπινα. Η ενδοοικογενειακή βία δεν νοείται πλέον ως ατομικό ζήτημα, παρά επισύρει και κρατική ευθύνη από το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, λόγω

καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων (παράδειγμα Τουρκίας), όπου το θύμα μπορεί να προσφύγει ατομικά. Βάσει της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου 1995, θεωρείται, ότι η βία οδηγεί στη παρεμπόδιση της πλήρους ανάπτυξης των γυναικών. Πλέον, έχουν θεσπιστεί νόμοι, που καθιερώνουν την ίση μεταχείριση ως προς την εργασία και την απασχόληση και την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες.

Αναφέρθηκε στη συνέχεια, ότι τα νομοθετικά μέτρα για εναρμόνιση του νομοθετικού πλαισίου υπάγονται σε τρεις κατηγορίες: α) βίας κατά των γυναικών, β) βίας κατά των κοριτσιών, γ) βίας με σεξουαλική ταυτότητα.

Σε επίπεδο Ε.Ε., μέχρι σήμερα, ως προς την αντιμετώπιση της βίας, υλοποιήθηκε μόνο το Πρόγραμμα «Δάφνη», ωστόσο το πρώτο εξάμηνο του 2011 θα υπάρξει για πρώτη φορά ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα στρατηγικής.

Οι κυριότερες αναφορές ως προς τις εννοιολογικές αποσαφηνίσεις, συνοψίζονται στα εξής σημεία:

1. Ενδοοικογενειακή/ συντροφική βία:

Η ad hoc Επιτροπή για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας του Σ.τ.Ε. (CAHVIO) ορίζει ως ενδοοικογενειακή/συντροφική βία τη «σωματική», σεξουαλική και ψυχολογική βία ή απειλή τέτοιων πράξεων, συμπεριλαμβανομένων του βιασμού και του συζυγικού βιασμού, η οποία ασκείται από τους μόνιμους ή περιστασιακούς συντρόφους ή πρώην συντρόφους, συζύγους ή πρώην συζύγους, συνοίκους ή πρώην συνοίκους, του ίδιου ή διαφορετικού φύλου ή ασκείται εναντίον των μόνιμων ή περιστασιακών συντρόφων ή πρώην συντρόφων, συζύγων ή πρώην συζύγων, συνοίκων ή πρώην συνοίκων, του ίδιου ή διαφορετικού φύλου.

2. Βιασμός και σεξουαλική βία: Η Σύσταση (2002) 5 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των γυναικών απέναντι σε πράξεις βίας καλεί τα Κράτη – μέλη: α) να ποινικοποιήσουν κάθε σεξουαλική πράξη η οποία στρέφεται κατά μη συναινούντων προσώπων ακόμη και εάν δεν υπάρχουν ενδείξεις αντίστασης και β) να ποινικοποιήσουν τη σεξουαλική δεισδυσία κάθε μορφής ή με κάθε τρόπο ενός μη συναινούντος προσώπου.

3. Εμπορία και διακίνηση ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση: Το προαιρετικό πρωτόκολλο των ΗΕ (Πρωτόκολλο του Παλέρμο) για την «πρόληψη, την καταπολέμηση και την τιμωρία της εμπορίας των ανθρώπων ιδίως γυναικών και παιδιών», στο αρ. 3 ορίζει, ότι η εμπορία ανθρώπων είναι:

α) η στρατολόγηση, μεταφορά, απόκρυψη ή παραλαβή προσώπου με τη χρήση

απειλής, βίας, ή άλλων εξαναγκαστικών μέσων, απαγωγής ή απάτης, κατάχρησης εξουσίας ή εκμετάλλευσης της ευάλωτης θέσης του θύματος, καθώς και η με παροχές πληρωμών ή ωφελημάτων απόσπαση της συναίνεσης του ατόμου, που έχει την επίβλεψη κάποιου άλλου, με σκοπό την εκμετάλλευσή του. Η εκμετάλλευση αυτή περιλαμβάνει τουλάχιστον την εκμετάλλευση της πορνείας ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης άλλου την αναγκαστική εργασία, ή υποχρεωτική παροχή υπηρεσιών, τη δουλειά και παρόμοιες με αυτήν πρακτικές ή την αφαίρεση οργάνων του σώματος».

β) η συναίνεση του θύματος εμπορίας στην σκοπούμενη εκμετάλλευση της προηγούμενης παραγράφου δεν πρέπει να ασκεί καμιά επίδραση στο χαρακτηρισμό της εμπορίας ανθρώπων, ο οποίος πρέπει να εστιάζεται στην εκμετάλλευση και μόνο. Κι' αυτό επειδή: α) με τον τρόπο αυτό προστατεύεται το maximum των θυμάτων –β) η προστασία των θυμάτων βασίζεται στην αντίληψη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων όπου δεν γίνεται καμιά διάκριση μεταξύ θυμάτων «αθώων» και μη –γ) έτσι εμποδίζονται οι έμποροι να χρησιμοποιούν τη «συναίνεση» ως άμυνα σε περίπτωση δίωξής τους –δ) το βάρος της απόδειξης βαρύνει τον εκμεταλλευτή και όχι την εκμεταλλευόμενη –ε) δίνει τις μεγαλύτερες δυνατότητες στις διεθνείς προσπάθειες να επιτύχουν το τέλος της διακίνησης των προσώπων, αφού δεν δίνει καμιά εναλλακτική λύση στους εμπόρους προσώπων.

γ) η στρατολόγηση, μεταφορά, απόκρυψη ή παραλαβή παιδιού για τους σκοπούς της σεξουαλικής εκμετάλλευσης θα πρέπει να θεωρείται εμπορία ανθρώπων ακόμη και εάν δεν περιλαμβάνει κάποιον από τους τρόπους που περιγράφονται στην παράγραφο

α) αυτού του άρθρου

δ) «παιδί» σημαίνει κάθε πρόσωπο κάτω από τα δεκαοκτώ έτη

4. Stalking:

Το Σ.Τ.Ε. (CAHVIO) ορίζει την παρενόχληση, ως κάθε μορφής παρενόχληση, η οποία προκαλεί στο άτομο, που την υπόκειται, φόβο για την ασφάλεια του (το άτομο – αποδέκτης της παρενόχλησης δέχεται επαναλαμβανόμενα τηλεφωνήματα ή ηλεκτρονικά μηνύματα, μέσω των οποίων απευθύνονται απειλές ή προσβολές κατά του προσώπου του, σημειώνονται προσπάθειες ανεπιθύμητης από πλευράς του θύματος συνάντησης μαζί του ή απρόσκλητες επισκέψεις στο χώρο εργασίας ή στο σπίτι του, αποστέλλοντας στο άτομο, που είναι αποδέκτης της παρενόχλησης, ανεπιθύμητα πράγματα, σημειώνεται προσπάθεια του ατόμου που ασκεί παρενόχληση να παρακολουθήσει την οικογένεια ή φίλους του θύματος, με σκοπό να αποσπάσει ιδιωτικές πληροφορίες για το θύμα από τον κοινωνικό περίγυρο του τελευταίου, ο θύτης μπορεί να προβεί σε

απόπειρα παράνομης εισόδου στο σπίτι του θύματος, βανδαλισμού, επίθεσης σε κατοικίδιο ζώο του τελευταίου).

5. Σεξουαλική παρενόχληση:

Ο ορισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση κάθε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικής φύσης η οποία έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας του προσώπου ιδίως με τη δημιουργία ενός εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Αναφέρεται στην παρενόχληση ως συμπεριφορά η οποία συνδέεται με το φύλο του θύματος (συνήθως με τη γυναίκα και τις προσδοκίες της θηλυκότητας).

6. Βλαπτικές εθιμικές πρακτικές:

6.1 **Ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων.** Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει ως ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων κάθε διαδικασία η οποία περιλαμβάνει τη μερική ή ολική αφαίρεση των εξωτερικών γυναικείων γεννητικών οργάνων ή κάθε άλλη βλάβη στα γυναικεία γεννητικά όργανα η οποία γίνεται για μη ιατρικούς λόγους.

6.2 **Οι υποχρεωτικοί γάμοι.** Το ΣΤΕ (CAHVIO) ορίζει τους αναγκαστικούς γάμους με τους παρακάτω όρους: Γάμος ο οποίος γίνεται χωρίς την πλήρη συγκατάθεση του ενός τουλάχιστον μέρους ή ο οποίος τελείται κάτω από συναισθηματική πίεση και/ή σωματική κακοποίηση και ο οποίος ασκείται α) από μέλη της οικογένειας (συνήθως τους γονείς) και β) εναντίον παιδιών, νέων κυρίως κοριτσιών.

6.3 **Τα εγκλήματα τιμής.** Το Σ.τ.Ε. στη Σύσταση 1327 (2003) αναφέρεται στα εγκλήματα τιμής ως τα εγκλήματα, που τελούνται κατά των γυναικών στο όνομα της τιμής και βασίζονται σε παλαιότερες και αδικαιολόγητες αντιλήψεις και συνήθειες. Ειδικότερα, η CAHVIO ορίζει, ως εγκλήματα τιμής, τη ψυχολογική ή φυσική βία, στην οποία συμπεριλαμβάνεται η ανθρωποκτονία, η οποία ασκείται από μέλη της οικογένειας (κυρίως από άνδρες ή αγόρια κάτω από το όριο της ποινικού καταλογισμού) ή η οποία ασκείται κατά των γυναικών μελών της οικογένειας ή της κοινότητας.

Βία που έχει σεξουαλική ταυτότητα:

Δεν υπάρχει ένας ενιαίος ορισμός. Όμως, ο συχνότερα απαντώμενος όρος για αυτή τη μορφή βίας είναι η «**Ομοφοβική βία**». Σύμφωνα με τα Η.Ε., αυτή είναι η βία ή κακοποίηση, η οποία συμβαίνει επειδή ένα πρόσωπο ανήκει ή θεωρείται, ότι ανήκει σε μία σεξουαλική μειονότητα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθετεί έναν ευρύτερο ορισμό θεωρώντας ως ομοφοβική βία κάθε αδικαιολόγητο φόβο ή επιθετικότητα στη

σεξουαλικότητα του ίδιου φύλου και τις λεσβίες, ομοφυλόφιλους ή τρανσέξουαλ, που βασίζονται στην προκατάληψη και τα ομοειδή όπως ρατσισμό, ξενοφοβία, αντισημιτισμό, και σεξισμό.

Τονίστηκε, ότι έχει μεγάλη σημασία η θέσπιση και λήψη υποστηρικτικών μέτρων για την προστασία των θυμάτων, καθώς και η αντιμετώπιση των δραστών, η παραβατική συμπεριφορά των οποίων αποτελεί τη γενεσιουργό αιτία του φαινομένου της βίας. Αναφέρθηκε, ότι ορισμένοι δράστες ομολογούν την τάση επιθετικότητάς τους και παρακολουθούν εκούσια ειδικά προγράμματα.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι σε ορισμένες εισαγωγικές εκθέσεις ευρωπαϊκής νομοθεσίας η βία κατά των γυναικών σχετίζεται με το πρόβλημα της δημόσιας υγείας, της διαχείρισης του γυναικείου, ανθρώπινου δυναμικού στην εργασία (μείωση παραγωγικότητας και αποτελεσματικότητας κατά την εκτέλεση καθηκόντων), καθώς και με εκείνο της επιβάρυνσης των δημοσίων δαπανών (παροχή αστυνομικής προστασίας στα θύματα).

Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι το νέο κείμενο θα πρέπει να είναι λιτό και σαφές, δεδομένου ότι ήδη υπάρχει ισχυρό, νομικό “οπλοστάσιο”. Επιπροσθέτως, έμφαση δόθηκε στη σημασία του ποινικού μέρους του νέου νομοθετήματος και της παιδείας, μέσω της οποίας θα επιτευχθεί και η αλλαγή των στερεοτύπων (2ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 07/10/2010).

Συζητήθηκε, εκ νέου, το ζήτημα, αν ο άξονας του trafficking πρέπει να συμπεριληφθεί στο νέο πόνημα. Ορισμένα Μέλη πρεσβεύουν, ότι στρέφεται κατά κύριο λόγο κατά των γυναικών και ως εκ τούτου απαιτείται βασική μορφή βίας κατ’ αυτών και πρέπει να συμπεριληφθεί στο έργο της Επιτροπής. Ωστόσο, η πλειοψηφία των Μελών και ο Πρόεδρος θεώρησαν, ότι το κομμάτι του trafficking αποτελεί οργανωμένο έγκλημα, το οποίο στρέφεται και κατά των παιδιών και ούτως ή άλλως καλύπτεται από το Πρωτόκολλο του Palermo, που επικυρώθηκε από τη χώρα μας.

Στη συνέχεια, έγινε αναλυτική παρουσίαση των άρθρων και βασικών σημείων του Draft Convention του Συμβουλίου της Ευρώπης (Σ.τ.Ε.) για τη

πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας από την κα Κατσιβαρδάκου Θεοδώρα, Νομικό, Προϊσταμένη της Δ/σης Εργασιακών Σχέσεων και Κοινωνικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων και Μέλος της Επιτροπής.

Οι κυριότερες αναφορές της εισήγησης του ως άνω Μέλους συνοψίζονται στα εξής σημεία:

Η ανάγκη να ενισχυθεί η δράση του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο τομέα της πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών, αναγνωρίστηκε από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων στο Σχέδιο Δράσης, που υιοθέτησαν κατά τη διάρκεια της 3ης Συνάντησης Κορυφής του Οργανισμού (Βαρσοβία, Μάιος 2005). Η Εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της Ενδοοικογενειακής Βίας (2006-2008), που διεξήχθη αμέσως μετά, αποκάλυψε την ανάγκη για ένα νομικά δεσμευτικό εργαλείο, που θα αποτρέπει τη βία κατά των γυναικών, θα προστατεύει τα θύματα αυτής της βίας και θα τιμωρεί τους δράστες. Αποφασίστηκε η συγκρότηση Ad Hoc Επιτροπής για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, αρμοδιότητα της οποίας είναι να προετοιμάσει μία Σύμβαση για αυτό το θέμα. Το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης είναι κρίσιμο. Η πλειοψηφία των κρατών θέλει σύμβαση για τη βία κατά των γυναικών, που είναι **gender specific issue**, ενώ η μειοψηφία για την ενδοοικογενειακή βία, που είναι **gender neutral** (λ.χ. Τσεχία, Ολλανδία, Κύπρος).

Συγκεκριμένα, το σχετικό “άρθρο 1 bis πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης” (3^ο draft) έχει ως εξής:

1. Η Σύμβαση θα εφαρμόζεται σε όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών, περιλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας, η οποία πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες.
2. Οι συμβαλλόμενοι ενθαρρύνονται να εφαρμόσουν τη Σύμβαση σε όλα τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Οι συμβαλλόμενοι θα δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας, όταν εφαρμόζουν τους όρους της Σύμβασης,
3. Η Σύμβαση θα εφαρμόζεται σε καιρό ειρήνης και σε καιρό πολέμου.

Το παρόν άρθρο 2 συμφωνήθηκε ομόφωνα από τις αντιπροσωπείες στις 2 Ιουλίου, ως βάση διαλόγου για την επόμενη συνάντηση. Όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. υποστηρίζουν αυτή τη πρόταση. Αν υιοθετηθεί, ο όρος «βία κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακή βία» θα αντικατασταθεί από τον όρο «όλες οι μορφές βίας, που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής αυτής της Σύμβασης».

Η Επιτροπή αναμένεται να ολοκληρώσει το κύριο μέρος της Σύμβασης στη συνάντηση του Νοεμβρίου και το explanatory memorandum το πρώτο εξάμηνο του 2011.

Εν συνεχεία, παρουσιάστηκε ανά κεφάλαιο το σχέδιο της Σύμβασης. Διαγραμματικά γίνεται μνεία του θέματος κάθε κεφαλαίου:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I (αρ. 1-4) Σκοπός, ορισμοί, ισότητα και μη διάκριση, γενικές υποχρεώσεις, αρχή της «δέουσας επιμέλειας»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II (αρ. 5-7) Ολοκληρωμένες πολιτικές (νομοθετικά και άλλα μέτρα, οικονομικοί πόροι, κοινωνία των πολιτών, εθνικό συντονιστικό όργανο)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III (αρ. 8-13) Πρόληψη (ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση, κατάρτιση, προγράμματα για δράστες, ιδιωτικός τομέας και media)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV (αρ. 14-19) Προστασία και υποστήριξη (υποστηρικτικές υπηρεσίες, ξενώνες, γραμμές sos, κέντρα αναφοράς βιασμών, προστασία και υποστήριξη παιδιού μάρτυρα, καταγγελία, καταγγελία από επαγγελματίες).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V Ουσιαστικό Δίκαιο

Μέρος 1: Αστικό και Διοικητικό Δίκαιο (αρ. 20-23)

(αγωγές κι ένδικα μέσα, περιοριστικοί όροι, αποζημίωση, επιμέλεια και δικαίωμα επίσκεψης, αστικές συνέπειες αναγκαστικών γάμων)

Μέρος 2: Ποινικό Δίκαιο (αρ. 24-36)

(ψυχολογική βία, stalking, σωματική βία, σεξουαλική βία και βιασμός, σεξουαλική παρενόχληση, αναγκαστικοί γάμοι, γεννητικός ακρωτηριασμός, εγκλήματα τιμής, αναγκαστική άμβλωση και στείρωση, συνέργεια, υπόθαλψη, απόπειρα, εφαρμογή του νόμου ανεξαρτήτως της σχέσης του θύματος με το δράστη, δικαιοδοσία, ποινές και μέτρα, επιβαρυντικές περιστάσεις, απαγόρευση διαμεσολάβησης)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI (αρ. 37-46) Ανάκριση, δίωξη, δικονομικό δίκαιο και ασφαλιστικά μέτρα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII (αρ. 47-48) Μετανάστευση και άσυλο (καθεστώς χορήγησης άδειας διαμονής/ residence status, αίτηση ασύλου για δίωξη λόγω φύλου/gender-based asylum claims)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII (αρ. 49-52) Διεθνής συνεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IX (αρ. 53-54) Συλλογή στοιχείων (data collection)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ X (αρ. 55-58) Ελεγκτικός μηχανισμός

Τα κεφάλαια **XI, XII, XIII** αναφέρονται στη σχέση της Σύμβασης με άλλα διεθνή κείμενα, τους όρους τροποποίησης της Σύμβασης, καθώς και τις τελικές διατάξεις (υπογραφή και θέση σε εφαρμογή, προσχώρηση, επιφύλαξη, καταγγελία κ.λπ).

Στη συνέχεια, παρουσιάστηκε αναλυτικά η μετάφραση του ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ V, δηλαδή του Ουσιαστικού Δίκαιο (Αστικού και Διοικητικού) και του Ποινικού Δικαίου.

Ακολούθησε διαλογική συζήτηση και ετέθησαν προβληματισμοί επί της νομιμότητας και σκοπιμότητας συγκεκριμένων άρθρων του σχεδίου της Σύμβασης (όπως το 41, 42) και να συζητήθηκε επίσης κατά πόσο το ποινικό μέρος του σχεδίου Σύμβασης αντίκειται ή συμπορεύεται με το Ελληνικό Δίκαιο (3ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 25/10/2010).

Ειδικοί επιστήμονες ψυχικής υγείας (ψυχίατροι), προσκεκλημένοι της Επιτροπής (συγκεκριμένα ο κ. Δουζένης, αν. Καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, του Τμήματος Ιατροδικαστικής & Ψυχιατρικής, ο κ. Τζεφεράτος, Ψυχίατρος, από την Ιατρική Σχολή του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, του Τμήματος Ιατροδικαστικής & Ψυχιατρικής, καθώς και ο κ. Νικολαΐδης, Ψυχίατρος, από το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού) ενημέρωσαν τα Μέλη, αναφορικά με τη διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης, ότι η τελευταία θα πρέπει να λαμβάνει χώρα, κατόπιν συναίνεσης της γυναίκας θύματος βίας, δεδομένου ότι το θύμα, πλείστες φορές, υπαναχωρεί της απόφασης του να κινηθεί κατά του δράστη, φάση στην οποία έχει ξεπεράσει τα όρια της ψυχικής του αντοχής. Απαραίτητη κρίνεται, μεταξύ άλλων και για το λόγο αυτό, η παροχή ψυχολογικής στήριξης και θεραπείας του θύματος πριν και μετά τη συνεργασία του με τους αρμόδιους φορείς.

Χρειάζεται να θεσπιστεί λεπτομερές, νομικό πλέγμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το οποίο να ορίζει τη διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης, από την πρώτη φάση της υποβολής καταγγελίας από τη γυναίκα – θύμα, έως την τελική, αυτή της παροχής στήριξης, με στόχο τόσο να παρέχει αποτελεσματικά «εργαλεία» αρωγής στους αρμόδιους φορείς, όσο και να τους προστατεύει κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Αναφέρθηκε, επίσης ότι οι ισχύουσες διαδικασίες είναι χρονοβόρες και θα πρέπει να επιταχυνθούν.

Στο σημείο αυτό υπήρξε διαφωνία ως προς την, έως σήμερα, αποτελεσματικότητα του θεσμού της διαμεσολάβησης και προβλήθηκε η άποψη ότι, είναι δύσκολα εφαρμόσιμη στη πράξη, ενώ για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας του θεσμού, θα πρέπει αυτός να περιβληθεί από την στήριξη μηχανισμών, ήτοι αρμόδιας Υπηρεσίας, που θα κρίνει την κρισιμότητα των περιστατικών. Ετέθη και ο προβληματισμός, αν και κατά πόσο διευκολύνει τους δράστες να υπόκεινται σε ελαφρύτερες ποινές (π.χ. μόνο

παρακολούθηση κάποιου θεραπευτικού προγράμματος αντί κάθειρξης).

Επίσης, συζητήθηκε η θέσπιση Οικογενειακών Δικαστηρίων (αρμόδιων και για τις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας). Όσον αφορά στο φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας, οι ιατροί εξήγησαν, ότι, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, η αιτία είναι η διαταραχή της προσωπικότητας του δράστη (δυστονικά δομικά στοιχεία θύτη δύσκολα αντιμετωπίσιμα), η χρήση ουσιών (κυρίως αλκοόλ), καθώς και η ψυχολογική πίεση λόγω οικονομικών προβλημάτων. Μία άλλη αιτία είναι το βίαιο του χαρακτήρα του θύτη σε συνδυασμό με το ευάλωτο της προσωπικότητας του θύματος, το οποίο χαρακτηρίζεται συνήθως από μία τάση αυτενοχοποίησης. Επίσης, αναφέρθηκε, ότι πιθανό αίτιο της βίας σε μια συντροφική σχέση είναι τα βιώματα της παιδικής ηλικίας και το πατριαρχικό πρότυπο ανατροφής του άνδρα. Σε κάθε περίπτωση, η αξιολόγηση των δραστών πρέπει να γίνεται από ψυχιάτρους και παράλληλα να καταστεί υποχρεωτική η δέσμευση τους στο να ακολουθήσουν την ενδεικνυόμενη, κατά περίπτωση, θεραπεία (λ.χ. χρήση φαρμάκων, ή παρακολούθηση κάποιου προγράμματος από το δράστη με παράλληλη εξέταση της πορείας της ψυχικής του υγείας σε τακτική βάση).

Τέθηκε υπό συζήτηση, επιπροσθέτως, το θέμα του δικαιώματος των ιατρών, που επιλαμβάνονται υποθέσεων βίας κατά γυναικών, να εκκινούν οι ίδιοι τη διαδικασία, σε περιπτώσεις κατ' εξακολούθηση σοβαρών περιστατικών βιαιοπραγίας, καθώς και βίας κατά ανηλίκων (άρση ιατρικού απορρήτου για δημόσιο συμφέρον), ωστόσο υπήρξε προβληματισμός στον καθορισμό του όρου «σοβαρά» περιστατικά βίας. Προτάθηκε η παραπομπή των σοβαρών, κατά τη κρίση των ιατρών, περιστατικών στην κοινωνική Υπηρεσία του νοσοκομείου, στο οποίο έχει καταφύγει το θύμα κακοποίησης.

Τονίστηκε, ότι παρόλες τις εξαιρετικές δυσκολίες, που προκύπτουν ως προς την αντιμετώπιση του φαινομένου, το αποτέλεσμα θα είναι θετικό, ακόμη και με την εξασφάλιση μικρού ποσοστού σωτηρίας των θυμάτων. Ιδιαίτερα σημαντική προς την κατεύθυνση αυτή, κρίνεται η ενημέρωση - εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση αστυνομικών οργάνων, όπως επίσης και αρμόδιων ιατρών, που επιλαμβάνονται υποθέσεων βίας κατά των γυναικών και της κοινωνίας εν γένει (4ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 12/11/2010).

Έγινε ανάλυση νομοθετημάτων, σχετικών με την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, που έχουν εκδοθεί στα πλαίσια άλλων ευρωπαϊκών εννόμων

τάξεων, με βάση την κλασική κατάταξη νομοθεσιών στο Ηπειρωτικό νομικό σύστημα δικαίου (νομοθετήματα της Γαλλίας, Αυστρίας), το Αγγλοσαξονικό σύστημα δικαίου (ως προς το οποίο παρατέθηκαν νομοθετήματα της Μ. Βρετανίας-Βόρειας Ιρλανδίας, καθώς και το μικτό σύστημα της Κύπρου) και τέλος το Σκανδιναβικό σύστημα δικαίου (ως προς το οποίο παρατέθηκαν νομοθετήματα της Σουηδίας). Στόχος της μελέτης είναι η προσέγγιση του ιδεολογικού υποστρώματος, που παρατηρείται να διέπει τις σχετικές ρυθμίσεις σε κάθε χώρα, καθώς και η εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για την αποτελεσματικότητά τους και η παράλληλη αξιοποίηση τους ως βέλτιστων πρακτικών.

Τα κυριότερα σημεία της εν λόγω εισήγησης της κας κα Κοντοθανάση Άνας, Δικηγόρου, Μέλους της Επιτροπής, καθώς και της παράλληλης διαλογικής συζήτησης, που ακολούθησε, συνοψίζονται στα κάτωθι σημεία:

Ως προς το **Ηπειρωτικό Μοντέλο Νομοθεσίας**, χαρακτηριστικά της **γαλλικής νομοθεσίας**, στον τομέα της ενδοοικογενειακής βίας, είναι η ύπαρξη προβλέψεων για επαύξηση των ποινών των βασικών εγκλημάτων, στην περίπτωση που τα βασικά εγκλήματα βίας ή προσβολής της προσωπικότητας στρέφονται κατά συζύγων ή ερωτικών συντρόφων που συγκατοικούν ή συντρόφων συνδεδεμένων με σύμφωνο συμβίωσης (και πρώην συζύγων ή συντρόφων), η πρόβλεψη της διαμεσολάβησης μεταξύ δράστη και θύματος σε όλα τα ποινικά αδικήματα, που είναι δεκτικά αποκατάστασης ζημίας, όπου ο εισαγγελέας μπορεί να παραπέμψει το δράστη σε μέτρα ψυχολογικής φροντίδας, καθώς και η ανάθεση αποκλειστικά σε δικαστές της αρμοδιότητας για τη λήψη μέτρων κατάλληλων για την προστασία των θυμάτων. Ειδικότερα, σχεδιάστηκε εκτός των άλλων και η συμβουλευτική του δράστη που έχει θέσει τον εαυτό του σε διαδικασία διαμεσολάβησης. Παράλληλα, σχεδιάστηκαν πληθώρα μέτρων συμβουλευτικής και υποστήριξης των γυναικών θυμάτων βίας (καταρτίστηκε πίνακας υπόχρεων να ασχοληθούν με τις περιπτώσεις των γυναικών θυμάτων βίας στο πλαίσιο του ζευγαριού, προβλέφθηκε η τήρηση ειδικών βιβλίων για την καταγραφή των δεδομένων και ορίστηκαν τα αρμόδια για την τήρηση αυτών όργανα, διαχωρίσουν, ανάλογα με τις ανάγκες, τις υπάρχουσες δομές που προσφέρονται στις γυναίκες θύματα βίας, ειδικά όσον αφορά τη φιλοξενία και την εγκατάσταση σε κατοικία.

Στοιχεία από την Εθνική Έκθεση Αξιολόγησης του 2009 για την πρόληψη και καταστολή της βίας κατά των Γυναικών, οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι όλες οι κοινωνικές τάξεις εκπροσωπούνται στο είδος της ενδοοικογενειακής βίας, παρόλο που κάποιο ρόλο διαδραματίζουν η θρησκεία, η κοινωνική απομόνωση, η ηλικία ή η ανεργία.

Επίσης, παρατηρήθηκε ότι οι αλλοδαπές γυναίκες ή οι αλλοδαπές που έλαβαν τη γαλλική υπηκοότητα εκτίθενται στη βία πιο συχνά από τις Γαλλίδες. Η κατανάλωση αλκοόλ και άλλων ψυχοτρόπων ουσιών, δυναμώνει τον κίνδυνο βίας.

Οι προτάσεις της έκθεσης αξιολόγησης είναι, αφενός, να δοθεί περισσότερη έμφαση στην πρόληψη και την ευαισθητοποίηση, καθώς και στην προστασία των αλλοδαπών γυναικών και αφετέρου να βρεθεί μία γρήγορη διαδικασία, με την οποία να δίνεται εντός 48 ωρών από την εκδήλωση της άδικης πράξης η δυνατότητα στις γυναίκες να λαμβάνουν βοήθεια από τον αρμόδιο δικαστή.

Δεδομένου, όμως, ότι η μεγάλη εγκληματικότητα δεν μειώθηκε, αντίθετα έμεινε ανεπηρέαστη από την έκδοση του νόμου, η δε μικρή και μεσαία εγκληματικότητα καταγγέλθηκε στο 9% του πραγματικού αριθμού της, έχουν ήδη υποβληθεί στο γαλλικό κοινοβούλιο: α) σχέδιο νόμου που προβλέπει την μεγαλύτερη παροχή βοήθειας στις γυναίκες, μέσα στο ίδιο σκεπτικό των μέχρι τώρα ρυθμίσεων, καθώς και β) πρόταση νόμου εμπνευσμένη από τον ισπανικό νόμο.

Ως προς το παράδειγμα της **αυστριακής νομοθεσίας**, αναφορικά με το ζήτημα της **ενδοοικογενειακής βίας**, αναφέρθηκε, ότι το 1997 τέθηκε σε εφαρμογή νόμος για την Προστασία από την Συντροφική Βία, ο οποίος υπέστη τροποποιήσεις τα έτη 2000 και 2004, ενώ το 2009 εκδόθηκε νέος νόμος για την Προστασία από τη Συντροφική Βία, που τροποποίησε πλέον ρητά και διατάξεις του Ποινικού Κώδικα.

Χαρακτηριστικά στοιχεία της αυστριακής νομοθεσίας μέχρι το 2009 ήταν η στόχευση στην ενίσχυση του ρόλου των αστυνομικών οργάνων, με τη θέσπιση ειδικής ρητής αρμοδιότητάς τους για την έκδοση «αστυνομικών εντολών», με τις οποίες επιβάλλεται σε πρόσωπο που επαπειλεί σοβαρό κίνδυνο υγείας, ελευθερίας, ζωής ευάλωτου προσώπου, με το οποίο συνοικεί ή συνοικούσε στο παρελθόν, να απομακρυνθεί από την οικία και τους περιβάλλοντες χώρους και να μην επανέλθει χωρίς αστυνομική συνοδεία, προς προστασία του θύματος. Επίσης, χαρακτηριστικό είναι, ότι στα ειδικά μέτρα, που οφείλει ρητά να λαμβάνει η αστυνομία δεν προβλέπεται η σύλληψη του δράστη, αλλά η απομάκρυνσή του από την κατοικία του θύματος, ενδεχομένως διότι αφενός στη μεν περίπτωση αυτοφώρου εγκλήματος η σύλληψη είναι επιβεβλημένη από τις γενικές διατάξεις του αυστριακού Κ.Π.Δ., αν υποβληθεί έγκληση, αφετέρου διότι στην περίπτωση που έχει παρέλθει η προθεσμία του αυτοφώρου δεν επιτρέπεται σύλληψη, καθώς η νέα άδικη πράξη από την οποία θέλει ο νόμος να προφυλάξει το θύμα δεν έχει

ακόμη γίνει, αλλά επίκειται κίνδυνος να γίνει.

Σύμφωνα με την Έκθεση αξιολόγησης έτους 2004, από το 1997 έως το 2000 η τάση έκδοσης αστυνομικών εντολών, με βάση τις νέες αρμοδιότητες της αστυνομίας στην προστασία από την ενδοοικογενειακή βία, ήταν αυξητική. Το 2001 υπήρξε μεγάλη κάμψη, ενώ έκτοτε συνεχίζει αυξητική τάση.

Όσον αφορά στην αντιμετώπιση από πλευράς ποινικής δικαιοσύνης, στις πιο πάνω μηνύσεις οι δικαστικές αποφάσεις ήταν στην πλειονότητά τους απορριπτικές. Αντιθέτως, τα πολιτικά δικαστήρια εκδίδουν ικανοποιητικά σχετικές δικαστικές αποφάσεις όταν υπάρχει πιθανολόγηση βίας.

Στην Έκθεση αξιολόγησης έτους 2007 αναφέρεται, ότι αν και οι καταγγελίες αυξάνονται, η ποινική διαδικασία καταλήγει σε αθώωση.

Αξιοσημείωτο, τέλος, είναι, ότι οι εκθέσεις προσανατολίστηκαν στο κατά πόσον διευκολύνθηκε η καταγγελία των πράξεων, όχι κατά πόσον προστατεύτηκαν αποτελεσματικά τα θύματα.

Αγγλοσαξονική νομοθεσία (Μ. Βρετανία- Β. Ιρλανδία) για την ενδοοικογενειακή βία, την παρενόχληση, την καταδίωξη μελών της οικογένειας

Ο «Νόμος για την ενδοοικογενειακή βία, το έγκλημα και τα δικαιώματα των θυμάτων» εκδόθηκε το 1996, ενώ έχει υποστεί τροποποιήσεις από τον τελευταίο νόμο του 2004. Βάσει των διατάξεων του, η αστυνομία μπορεί να συλλάβει όποιον απειλεί με βία μέλος της οικογένειάς του, όταν το έγκλημα είναι αυτόφωρο και κινεί τη διαδικασία για να ασκηθεί ποινική δίωξη.

Ο αρμόδιος ειδικός ποινικός δικαστής μετά την άσκηση της ποινικής δίωξης εκδίδει restraining order, προκειμένου να μη πλησιάσει πλέον το θύμα ο δράστης.

Περαιτέρω, τα θύματα (σύζυγοι και πρώην σύζυγοι, σύντροφοι με σύμφωνο συμβίωσης, νυν ή πρώην, συγγάμοικοι ή πρώην συγγάμοικοι - και του ίδιου φύλου, εφόσον η σχέση τους είναι ίδια με αυτή των παντρεμένων – όταν υπάρχει γραπτή συμφωνία γάμου, πρόσωπα που ζουν ή ζούσαν μαζί ασχέτως σχέσης ή συγγένειας, συγγενείς, όταν έχουν παιδί με το δράστη, πρόσωπα που αν και δεν ζουν μαζί, έχουν τόσο στενή και μακρόχρονη σχέση σαν να ήταν παντρεμένοι) μπορούν να ζητήσουν από τα πολιτικά δικαστήρια την έκδοση προσωρινής διαταγής μη παρενόχλησης (non

molestation order), την έκδοση προσωρινής διαταγής για την κατοικία (occupation order).

Τα ανωτέρω μέτρα δεν έχουν οδηγήσει σε ποινικές καταδίκες, είναι περιορισμένα και συχνά έχουν αποτρέψει ορισμένες γυναίκες από το να καταγγείλουν τα περιστατικά στην ποινική δικαιοσύνη.

Σημαντική είναι η μεγάλη μείωση των αιτήσεων για διαταγές μη παρενόχλησης, μετά την εισαγωγή της διάταξης στο νόμο ότι η παραβίαση των διαταγών συνεπάγεται φυλάκιση έως 5 ετών. Παρόλο που η κυβέρνηση έκανε σημαντικές και αποτελεσματικές προσπάθειες αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας, υποβιβάζει η ίδια τις προσπάθειές της καθώς τα μέτρα είναι μεμονωμένα και χωρίς άλλη υποστήριξη. Η Υπουργός Δικαιοσύνης υποστήριξε, ότι η κυβέρνηση έχει στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι καταγγελίες αυξήθηκαν. Η αστυνομία δήλωσε, ότι προέβη σε πολλές συλλήψεις, λίγες είναι οι περιπτώσεις που οδηγήθηκαν στο δικαστήριο, καθώς φιλτράρονται εκείνες που θεωρείται, ότι θα έχουν τύχη να προχωρήσουν σε καταδίκη.

Σκανδιναβική Νομοθεσία (παράδειγμα Σουηδίας)

Η σουηδική νομοθεσία του 1994 με τίτλο «Ειρήνη για τις γυναίκες» προβλέπει ειδικό ποινικό αδίκημα, το αδίκημα της επανειλημμένης προσβολής της γυναικείας ακεραιότητας.

Η ποινή του αδικήματος αυτού είναι βαριά, λαμβανομένης υπόψη της ηπιότητας των ποινών της σουηδικής νομοθεσίας.

Παράλληλα, τα αστυνομικά όργανα έχουν την δυνατότητα άμεσης σύλληψης του δράστη σε κάθε περίπτωση αυτόφωρου και την υποχρέωση παραπομπής της γυναίκας και των παιδιών της σε ειδικά καταφύγια.

Τα έξοδα της ψυχολογικής και νομικής υποστήριξης αναλαμβάνονται από το κράτος, ενώ σε περίπτωση που δεν μπορεί ο δράστης να αποζημιώσει στα πολιτικά δικαστήρια το θύμα, αυτό καλύπτεται από ταμείο θυμάτων.

Συμπερασματικά, ανεφέρθη, ότι η ισπανική νομοθεσία του 2004 έχει συγκεράσει όλα τα πλεονεκτήματα των νομοθεσιών των λοιπών ευρωπαϊκών χωρών, προσθέτοντας σημαντικά μέτρα πρόληψης μέσω της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος αναφορικά με την ισότητα των δύο φύλων.

Η Επιτροπή εν συνεχεία συζήτησε σχετικά με την κατάργηση ή μη του

αυτεπαγγέλτου στις περιπτώσεις υποθέσεων βίας κατά των γυναικών, καθώς και σχετικά με την ψευδή καταμήνυση του θύτη κατά του θύματος (5ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 06/12/2010).

Πραγματοποιήθηκε διαλογική συζήτηση, αναφορικά με την αναγκαιότητα της δημιουργίας μηχανισμών και δομών υποστήριξης γυναικών – θυμάτων βίας, στις οποίες θα δύνανται να παραπέμπουν οι Εισαγγελείς, καθώς και της ενίσχυσης των υφιστάμενων στις Περιφέρειες Υπηρεσιών με ειδικούς επιστήμονες, των οποίων η συγκρότηση και η λειτουργία να ορίζεται λεπτομερώς μέσω νομικού πλαισίου.

Σε συνέχεια της ανωτέρω διαπίστωσης, ανεφέρθη, ότι κατά τη παρούσα περίοδο υπάρχει κενό ως προς τη λειτουργία ξενώνων υποδοχής κακοποιημένων γυναικών, ενώ παράλληλα σημειώθηκε, ότι μέσω του Ε.Σ.Π.Α. - Ε.Π. «Διοικητική Μεταρρύθμιση» αναμένεται να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα, δεδομένου, ότι έχουν δεσμευτεί περί τα τριάντα εκ. Ευρώ, για τη δημιουργία δομών στήριξης των γυναικών στις Περιφέρειες.

Τα κυριότερα σημεία ενημερωτικής εισήγησης των Μελών της Επιτροπής κας Αποστολίδου Άννας, Επίκουρης Καθηγήτριας της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου, της κας Σαρέλη Αγγελικής, Λέκτορος της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου, της κας Λάμψα Μαγδαληνής, Συμβούλου του Υπουργού Ανάπτυξης, όσον αφορά στο ζήτημα του trafficking, καθώς και της παράλληλης συζήτησης, που ακολούθησε, συνοψίζονται στα κάτωθι σημεία:

Έγινε ενημέρωση, σχετικά με τις απόψεις και προτάσεις, από πλευράς του Τμήματος Antitraficking της Ελληνικής Αστυνομίας, προς αντιμετώπιση του φαινομένου του trafficking στη χώρα μας.

Βάσει της εμπειρίας των υπαλλήλων του ανωτέρω Τμήματος, επισημάνθηκε ότι δεν υπάρχει πρακτική εφαρμογή των νόμων και ως εκ τούτου οι ιθύνοντες δεν υπόκεινται σε κυρώσεις (καταδίκες). Προτάθηκε, επιπροσθέτως, η δήμευση της περιουσίας των σωματεμπόρων, το σφράγισμα των οίκων ανοχής μέσω της Εισαγγελίας μόνο, χωρίς να χρειάζεται η ταυτόχρονη παρουσία εκπροσώπου της Νομαρχίας, η οποία καθυστερεί την διαδικασία και τέλος την αποκλειστική αρμοδιότητα του Εφετείου επί υποθέσεων σωματεμπορίας (και όχι των μικτών ορκωτών Δικαστηρίων).

Προβλήθηκαν επίσης και οι προτάσεις του εμπειρογνώμονος (κ. Μοσκόφ Η.) για

θέματα παράνομης διακίνησης ανθρώπων του Υπουργείου Εξωτερικών, προς αντιμετώπιση του φαινομένου. Ειδικότερα, προτάθηκε η θεσμοθέτηση του «Εθνικού Συντονιστικού Μηχανισμού Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων». Το σχέδιο δράσης του ΕΣΥΕΜ για την πρόληψη, την καταστολή και την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων περιλαμβάνει μια σειρά πρωτοβουλιών, με στόχο την βελτίωση του συστήματος αναγνώρισης, παραπομπής και αρωγής των θυμάτων, όπως και την εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση αστυνομικών και δικαστικών αρχών στις ορθές πρακτικές μεγάλων διεθνών οργανισμών, που πρωταγωνιστούν στην καταπολέμηση σύγχρονων μορφών δουλείας.

Ακόμη, τονίστηκε, ότι πρέπει να επιδιωχθεί βελτίωση του υφιστάμενου πλαισίου αναγνώρισης, παραπομπής και αρωγής θυμάτων, δεδομένου ότι εξαιτίας της ευπαθούς και ευάλωτης θέσης των παράνομων μεταναστών, σημαντικός αριθμός εξ αυτών εξαπατάται με διάφορα μέσα, όταν καταλήξει εντός των συνόρων της χώρας μας, με συνέπεια συχνά να καταλήγουν θύματα εμπορίας και εξαναγκαστικής εργασίας, επαιτείας και πορνείας. Αναφέρθηκε, ότι υπάρχει επιτακτική ανάγκη δημιουργίας καταφυγίων, ενώ, παράλληλα, δόθηκε έμφαση στην ανάγκη αποτροπής της ζήτησης (που, ως αίτιο του φαινομένου, αποτελεί απόρροια υπάρχουσας πολιτισμικής, κοινωνικής κρίσης), με το να καταστεί ο βασικός στόχος των εκστρατειών επιμόρφωσης/κατάρτισης αρμόδιων φορέων (εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση Δικαστών) & ενημέρωσης του κοινού, μέσα από στοχευμένα προγράμματα στον ιδιωτικό τομέα (εταιρική κοινωνική ευθύνη / εργατικά δικαιώματα), το εκπαιδευτικό σύστημα (ευαισθητοποίηση μαθητών σε θέματα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων), τον δημόσιο τομέα (πχ. Επιθεωρητές εργασίας) και το ευρύ κοινό (εκστρατείες μέσω Μ.Μ.Ε.). Για να αποθαρρυνθεί η ζήτηση, θα μπορούσε να υπάρξει επίσης ποινή, η οποία να στοχεύει στους χρήστες των υπηρεσιών, που προσφέρουν τα θύματα εμπορίας και εκμετάλλευσης.

Στο σημείο αυτό, σημειώθηκε, ότι για την καταδίκη «πελάτη» trafficking απαιτείται ύπαρξη άμεσου δόλου, γεγονός δυσσιμπίκτο, με αποτέλεσμα την δυσχέρεια ως προς την ποινικοποίηση του. Προτάθηκε η πρόβλεψη για απόδειξη ύπαρξης ενδεχόμενου δόλου ως επαρκούς.

Προβλήθηκε και συζητήθηκε η άποψη, ότι δεν θα πρέπει, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αντιμετωπίζεται το ζήτημα του οργανωμένου διεθνικού εγκλήματος του trafficking, μόνο με την επιβολή ποινών και κυρώσεων (όπως γίνεται από το 2002 - ν. 3064/2002 – έως το ν. 3875/2010), αλλά και υπό το πλαίσιο της λάθρας μετανάστευσης

στη χώρα μας και υπό το πρίσμα της επικρατούσας κοινωνικής – πολιτιστικής κουλτούρας (κοινωνική υποκρισία θυτών που καταγγέλλει το φαινόμενο). Η αμυντική κρατική πολιτική, που αποτυπώνεται σε διατάξεις των νόμων περί μετανάστευσης, θέτει, πολλές φορές, σε δεύτερη γραμμή το πρόβλημα παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εν συνεχεία, μέσω του διαλόγου, εντοπίστηκε η δυσκολία στο έργο των Δικαστών να αναγνωρίζουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, γυναίκες ως θύματα trafficking, ενώ τονίστηκε και η ανάγκη να διυλίζουν οι Δικαστές το επιχείρημα των θυτών για ανάγκη εξεύρεσης εργασίας των γυναικών - θυμάτων trafficking με την παράλληλη εκμετάλλευση της ευάλωτης θέσης τους.

Ακολούθησε μια σύντομη ενημέρωση αναφορικά, με τα βασικά σημεία του νέου Ν. 3875/2010 (επικύρωση του Πρωτοκόλλου του Παλέρμο), μέσω των οποίων αποσυνδέθηκε αφενός η συνεργασία του θύματος από τη παροχή προστασίας σε αυτό από τις αρμόδιες Αρχές, επεκτάθηκε αφετέρου η προστασία της γυναίκας θύματος και πριν από τον χαρακτηρισμό της ως θύματος trafficking. Ειδικότερα, πριν από την άσκηση της ποινικής δίωξης, για την οποία απαιτείται γνωμάτευση ειδικών ψυχολόγων των Υπηρεσιών Αρωγής, η γυναίκα θεωρείται «θύμα» και προστατεύεται. Έγινε μνεία του «συνδρόμου της Στοκχόλμης» από το οποίο υποφέρουν τα θύματα.

Η παράνομη εμπορία ανθρώπων αντιμετωπίζεται, πλέον, με ποινές από τον κορμό του Ποινικού Κώδικα. Έχει καταστεί αναγκαία, ωστόσο, η ενδυνάμωση της κοινωνικής πολιτικής σε επίπεδο εκπαίδευσης των επιστημόνων, που έρχονται σε επαφή με τα θύματα, καθώς και το να τεθούν οι γενικές αρχές, εντός των οποίων θα λειτουργήσουν οι νέες δομές.

Επιπροσθέτως, έγινε μνεία του ότι, ο νόμος περί ενδοοικογενειακής βίας του 2002, παρά τις ατέλειες του, έδινε έμφαση στη πρόληψη και ενημέρωση και σε δεύτερο επίπεδο στη καταστολή.

Ενδεικτικό είναι και το γεγονός, ότι δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία, ως προς το trafficking, ενώ κανένα περιστατικό δεν χαρακτηρίστηκε από το Δικαστή σχετικά, από την θέση σε ισχύ του ν. 3875/2010.

Σημαντικό κρίθηκε το δικαίωμα των θυμάτων να ενημερώνονται στη μητρική τους γλώσσα στα Κέντρα Κράτησης (6ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 13/01/2011).

Προσκεκλημένος της Επιτροπής, ο Εισαγγελεύς κ. Ορνεράκης Νικόλαος, εκπρόσωπος της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος, ο οποίος έχει ασχοληθεί με θέματα

βίας κατά των γυναικών και ειδικότερα με ζητήματα άσκησης ενδοοικογενειακής βίας.

Πρόβη σε μνεία του Ν. 3500/2006 («Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις») αναφερόμενος ειδικότερα στον ορισμό της οικογένειας του άρθρου 1 και των ατόμων, που συμπεριλαμβάνει σε αυτό. Συγκεκριμένα, στην οικογένεια, πέραν των συζύγων ή γονέων και συγγενών πρώτου και δεύτερου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας και των εξ υιοθεσίας τέκνων τους, περιλαμβάνονται, εφόσον συνοικούν, συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι τετάρτου βαθμού και πρόσωπα των οποίων επίτροπος, δικαστικός παραστάτης ή ανάδοχος γονέας έχει ορισθεί μέλος της οικογένειας, καθώς και κάθε ανήλικο πρόσωπο που συνοικεί στην οικογένεια. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και στην μόνιμη σύντροφο του άνδρα ή στον μόνιμο σύντροφο της γυναίκας και στα τέκνα, κοινά ή ενός εξ αυτών, εφόσον τα πρόσωπα αυτά συνοικούν, ως και στους τέως συζύγους (άρθρο 2 παρ. β., γ.). Παρατηρήθηκε, ότι δέον θα ήταν να υπάρξει μια διεύρυνση του ορισμού της οικογένειας και ως προς τους πρώην συντρόφους (και όχι μόνο στους πρώην συζύγους).

Έθεσε, επίσης, τον προβληματισμό, αν θα ήταν σκόπιμο να ενταχθούν οι διατάξεις περί αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας στον Ποινικό Κώδικα ή αν ορθώς περιλαμβάνονται ανεξάρτητα στον ανωτέρω Νόμο, ενώ παράλληλα επέστησε την προσοχή σε πιθανές αλληλοεπικαλύψεις ή συγκρούσεις διατάξεων (άσκηση ενδοοικογενειακής βίας και πρόκληση σωματικής βλάβης). Εντόπισε, επίσης, το νομοθετικό κενό, στο σημείο που δεν υπάρχει διάταξη, σχετικά με τον ενδοοικογενειακό βιασμό και την ενδοοικογενειακή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας (ειδικότερες ρυθμίσεις, παραγραφή άρθρου 16 του Ν.).

Αναφέρθηκε, ακόμη, στα πρακτικά προβλήματα, που προκύπτουν κατά τη διαδικασία της αυτόφωρης δίωξης των θυτών, ενώ, παράλληλα, έδωσε έμφαση στο γεγονός ότι, ενώ δεν χωρεί νομικά ανάκληση της καταγγελίας από πλευράς των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, ωστόσο στη πράξη, τις περισσότερες φορές, με το φόβο, ότι θα κινδυνεύσει η ζωή τους από το θύτη στη συνέχεια, επιδιώκουν την παύση της ποινικής δίωξης. Τόνισε, ωστόσο, ότι, ακόμη και αν πολύ λιγότερες, από τις αρχικές καταγγελίες (ο αριθμός των οποίων δεν απεικονίζει το πραγματικό μέγεθος του προβλήματος), υποθέσεις καταλήγουν στο σημείο να συζητηθούν τελικά, η όλη διαδικασία έχει μεγάλη σημασία, διότι διαφυλάσσεται η ζωή και η σωματική και ψυχική ακεραιότητα έστω και ενός μικρού ποσοστού γυναικών.

Η αιτία για αυτή την υπαναχώρηση είναι η οικονομική εξάρτηση των θυμάτων από τους θύτες, που τους οδηγεί να παραμένουν στη συζυγική εστία, παρά την κακοποίηση

που υπόκεινται, δεδομένου ότι, σε πολλές περιπτώσεις, είναι δύσκολο να βρεθεί δωμάτιο σε ξενώνα υποδοχής κακοποιημένων γυναικών.

Στο σημείο αυτό, τονίστηκε η έλλειψη επαρκών υποδομών, ενημέρωσης των κακοποιημένων γυναικών σχετικά με τα νόμιμα δικαιώματά τους και πλήρους και αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου, που να διέπει την όλη διαδικασία αντιμετώπισης τέτοιων υποθέσεων.

Παράλληλα, προτάθηκε εναλλακτικά η παροχή κοινωφελούς εργασίας από το θύτη, αντί για έκτιση ποινής, καθώς και ο καθορισμός πλαισίου επιτήρησης του, για μεγάλο χρονικό διάστημα από την εκδίκαση της υπόθεσης του, προκειμένου να διασφαλίζεται το θύμα από μελλοντικές επιθέσεις.

Μια άλλη αιτία, εξαιτίας της οποίας δεν προβαίνουν τα θύματα σε καταγγελία των δραστών, όπως συνάχθηκε το συμπέρασμα, έχει ψυχολογικό υπόβαθρο και πρόκειται για το “Σύνδρομο της Στοκχόλμης”. Τα θύματα, που υποφέρουν από αυτό, αρνούνται να παραδεχθούν την ύπαρξη του προβλήματος και παράλληλα καλύπτουν και δικαιολογούν τους θύτες.

Ο κ. Εισαγγελέας τόνισε, επίσης, ότι το μορφωτικό επίπεδο δραστών και θυμάτων δεν σχετίζεται με την εμπλοκή σε καταστάσεις βίας είτε ενεργητικά (θύτης) είτε παθητικά (θύμα).

Εν συνεχεία, ο κ. Εισαγγελέας αναφέρθηκε στο θέμα της ποινικής διαμεσολάβησης, δίδοντας έμφαση στις προϋποθέσεις, που θα πρέπει να πληρούνται για να λάβει αυτή χώρα, δηλαδή να υπάρχει σύμπτωση βουλήσεων και των δύο πλευρών (για να μην προβαίνει σε ανάκληση της καταγγελίας της η γυναίκα) και να ισχύει μόνο όταν πρόκειται για υποθέσεις κατ’ εξακολούθηση άσκησης σοβαρής και επικίνδυνης ενδοοικογενειακής βίας (λόγω φόρτου των Δικαστηρίων). Ο Εισαγγελικός Λειτουργός τάχθηκε υπέρ του θεσμού.

Κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι, εν αντιθέσει με ορισμένες άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Ισπανία), οι Έλληνες αστυνομικοί, που καλούνται να χειριστούν υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, δεν είναι εξειδικευμένοι, ούτε διαθέτουν σχετικά οργανωμένο πληροφοριακό σύστημα, στο οποίο να έχουν καταγραφεί, προς παρακολούθηση της πορείας των υποθέσεων, τα στοιχεία θυτών και θυμάτων, το ιστορικό, οι αναφορές, η προστασία που είχε παρασχεθεί. Συζητήθηκε το ενδεχόμενο σύστασης σώματος Δικαστικής Αστυνομίας.

Συζητήθηκε, στο σημείο αυτό, η διαδικασία παροχής συμβουλευτικής, που ακολουθείτο από το «Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης» (Ε.Κ.Κ.Α.), όταν

παρέπεμπε σε αυτό ο Εισαγγελέας τα ζευγάρια, τα οποία είχαν εμπλακεί σε καταστάσεις ενδοοικογενειακής βίας. Θεωρήθηκε, ότι δεν ήταν η σκοπιμότερη λύση, δεδομένου ότι θύτης και θύμα βρίσκονταν στον ίδιο χώρο και πιθανώς το θύμα να μην μπορούσε να εκφραστεί αβίαστα.

Επί του παρόντος, συζητήθηκε από την Επιτροπή η δυνατότητα να προβλεφθεί η σύσταση ενός ειδικού Τμήματος, στο οποίο να εκπαιδεύονται τα στελέχη της αστυνομίας στο χειρισμό, με επιστημονικό τρόπο, των καταστάσεων και των προσώπων, που εμπλέκονται σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας και κατέστη σαφές ότι είναι απόλυτα αναγκαία η εξειδίκευση όλων των φορέων.

Αναγκαία κρίθηκε και η εξειδίκευση των Εισαγγελέων υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας, οι οποίοι θα πρέπει να είναι ειδικοί επιστήμονες. Ετέθη προς συζήτηση στην Επιτροπή το ενδεχόμενο σύστασης ειδικού τμήματος των Δικαστηρίων. Έγινε, επίσης, ενημέρωση των Μελών της Επιτροπής, στο παρόν σημείο, ότι ήδη ο κ. Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου έχει συστήσει άτυπη ομάδα εργασίας για την τοποθέτηση ειδικών επιστημόνων στην Εισαγγελία Εφετών Αθηνών.

Ακολούθησε διαλογική συζήτηση, αναφορικά με το ζήτημα της εξαίρεσης από την υποχρέωση καταβολής υψηλού παραβόλου για κατάθεση μήνυσης, σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας, το οποίο είναι επαχθές και στις περισσότερες των περιπτώσεων απαγορευτικό για τις γυναίκες – θύματα (7ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 18/02/2011).

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής, έλαβε χώρα διάλογος ανάμεσα στα Μέλη, αναφορικά με τον Ισπανικό νόμο για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, καθώς και τον αντίκτυπο αυτού στην ισπανική κοινωνία (θετικά αποτελέσματα, αλλά και αντιδράσεις από μία μερίδα του ανδρικού πληθυσμού, στην οποία έτυχαν εφαρμογής οι διατάξεις του εν λόγω νομοθετήματος).

Εν συνεχεία, έγινε αναλυτική παρουσίαση του Νόμου Θαπατέρο 2004 (Μέτρα Ολοκληρωμένης Προστασίας κατά της Έμφυλης Βίας) από την κα Κοντοθανάση Άννα, Δικηγόρο και Μέλος της Επιτροπής.

Ειδικότερα, αναφέρθηκε, ότι ο νομοθέτης, κατά την επεξεργασία και σύνταξη του, έλαβε υπόψη για τη βάση του ορισμένα θετικά στοιχεία και εμπειρία άλλων σχετικών νόμων πλαισίων και νόμων τόσο ευρωπαϊκών, όσο και αμερικάνικων (Μινεσότα). Το κύριο θέμα του νομοθετήματος αποτελεί η ενδοοικογενειακή βία, που αντιμετωπίζεται σε

συνδυασμό με άλλα ζητήματα, όπως η βία κατά γυναικών μεταναστριών και η αποζημίωση θυμάτων.

Οι προϊσχύσαντες νόμοι 15/2003 και 27/2003 για την προστασία του θύματος βίας, όριζαν την άμεση επέμβαση της Αστυνομίας και του Εισαγγελέως, καθώς και την κλιμάκωση της διαδικασίας με εκδίκαση της υπόθεσης ενώπιον Δικαστηρίου, ωστόσο το πλαίσιο αυτό είχε κριθεί ανεπαρκές και προέκυψε ο νέος νόμος.

Ο ισπανικός νόμος διαιρείται σε πέντε μέρη.

Το πρώτο καθορίζει τα μέτρα ευαισθητοποίησης της κοινωνίας στο θέμα της έμφυλης βίας, προστασίας και διερεύνησης – διάγνωσης, τα οποία θα πρέπει να διατρέχουν όλες τις κοινωνικές πολιτικές της χώρας και έχουν προκύψει ως αποτέλεσμα εργασιών Ειδικής Κρατικής Επιτροπής με εκπροσώπους από κάθε πλευρά. Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Παιδείας υποχρεούται να αποστέλλει εγκυκλίους στα σχολεία, δίδοντας κατευθυντήριες ως προς το περιεχόμενο των σχολικών συγγραμμάτων, με στόχο την αποφυγή αναπαραγωγής στερεοτυπικών αντιλήψεων και προτύπων, που οδηγούν στην άσκηση βίας, καθώς και την καλλιέργεια του σεβασμού στην αρχή της ισότητας των φύλων και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών στο θέμα της ενδοοικογενειακής βίας. Σχολικοί σύμβουλοι θα εξετάζουν κατά πόσο οι καθηγητές αναπαράγουν στερεοτυπικές αντιλήψεις.

Προβλέπεται, επίσης, ότι ζητήματα ισότητας των φύλων και ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, αναφορικά με τον άξονα άσκησης βίας κατά των γυναικών, θα περιλαμβάνονται στην ύλη πανεπιστημιακών συγγραμμάτων σχολών με αντικείμενο σπουδών συναφές με το θέμα (λ.χ. νομικής, σχολών δικαστών και εισαγγελέων, τμημάτων ψυχολογίας).

Ο ισπανικός νόμος έχει προβλέψει, ακόμη, τη σύσταση «Εθνικού Συμβουλίου Εκπαίδευσης» με τη συμμετοχή μελών - εκπροσώπων όλων των φορέων (εκπροσωπείται και το «Ινστιτούτο Γυναικείων Θεμάτων»).

Βάσει διατάξεων του νόμου, ο Εισαγγελέας, το «Ινστιτούτο Γυναικείων Θεμάτων» και οι Μ.Κ.Ο. νομιμοποιούνται να παρέμβουν, προκειμένου να αποσυρθούν σεξιστικού περιεχομένου διαφημίσεις, που προβάλλονται στα Μ.Μ.Ε.

Στο σημείο αυτό, η Επιτροπή συζήτησε το θέμα αυτό εκτενώς, βασιζόμενη σε ανάλογη περίπτωση στην Ελλάδα και εξέτασε το ενδεχόμενο του προληπτικού ελέγχου συνταγματικότητας, δημοκρατικότητας και ισότητας των δύο φύλων τέτοιου είδους διαφημίσεων από τα κανάλια, που τις προβάλλουν.

Μεγάλη βάση δίδεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου Θαπατέρο, στο σύστημα

υγείας της χώρας, όσον αφορά στην προστασία των κακοποιημένων γυναικών – θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας. Εξειδικευμένοι γιατροί, που αναλαμβάνουν την εξέταση των γυναικών αυτών, υποχρεούνται να καταγγέλλουν αρμοδίως ό,τι μεμπτό υποπέσει στην αντίληψη τους, καθώς και να συλλέγουν αποδεικτικό υλικό. Συζητήθηκε, επί του παρόντος σημείου, η ανασφάλεια των Ελλήνων γιατρών, οι οποίοι επιλαμβάνονται υποθέσεων κακοποίησης γυναικών, να πιστοποιούν τα συμβάντα, δεδομένου ότι αντιμετωπίζουν το κίνδυνο απόδοσης ποινικών ευθυνών εις βάρος τους από τους θύτες για συκοφαντική δυσφήμιση. Αναφέρθηκε, ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής βρίσκεται σε ισχύ ειδικό Πρωτόκολλο, που ορίζει τους κανόνες δεοντολογίας του ιατρικού προσωπικού.

Ακολούθησε διαλογική συζήτηση, σχετικά με το προφίλ των δραστών (ενδιαφέρονται για τη διαφύλαξη της δημόσιας εικόνας τους).

Η Επιτροπή, επίσης, έκρινε, ότι θα ήταν ιδιαίτερα επιβοηθητική η ύπαρξη επαρκών δομών, οι οποίες θα ήταν αρμόδιες για την ενημέρωση γυναικών για τα δικαιώματά τους και παροχή συμβουλευτικής.

Ο ισπανικός νόμος, ανέφερε εν συνεχεία η κα Κοντοθανάση, ότι προβλέπει το σύστημα χάραξης εξατομικευμένης στρατηγικής για κάθε θύμα, με συμμετοχή του παράλληλα σε πρόγραμμα της αντίστοιχης δομής του Ο.Α.Ε.Δ. (κοινωνική ασφάλιση και λήψη επιδομάτων).

Οι Ισπανίδες εργαζόμενες, οι οποίες θα δηλώσουν θύματα ενδοοικογενειακής βίας (και υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για αυτό), δικαιούνται μειωμένου κατά μία ώρα ωραρίου εργασίας. Ο Εισαγγελέας έχει δικαίωμα αμέσου επεμβάσεως.

Για χρονικό διάστημα έξι μηνών, σε σοβαρές περιπτώσεις βαριάς κακοποίησης, ο κρατικός προϋπολογισμός θα καλύπτει στον εργοδότη το μισθό του θύματος, που αδυνατεί να παρέχει τις υπηρεσίες του. Γυναίκες ηλικιωμένες ή με υψηλό ποσοστό αναπηρίας – θύματα έμφυλης βίας δικαιούνται καταβολής αποζημίωσης ίσης με έξι μηνιαίους μισθούς (έως είκοσι τέσσερις το ανώτατο).

Το τρίτο μέρος του νομοθέτηματος περιλαμβάνει το κομμάτι της θεσμικής προστασίας. Ορίζεται Ειδική Κυβερνητική Επιτροπή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων αρμόδια για τα θέματα βίας κατά των γυναικών, η οποία θα καταγράφει όλες τις δημόσιες πολιτικές για τη βία και θα εποπτεύει την εφαρμογή αυτών, συντονίζοντας τις δράσεις όλων των φορέων. Ο προϊστάμενος της Επιτροπής αυτής δύναται να παρεμβαίνει ενώπιον του Δικαστηρίου προς υπεράσπιση του συμφέροντος των θυμάτων βίας. Έχει προβλεφθεί, επιπροσθέτως, Ειδική Υπηρεσία

ενδοοικογενειακής βίας στην Γενική Ασφάλεια.

Το τέταρτο μέρος καλύπτει τις τροποποιήσεις της ποινικής νομοθεσίας. Ειδικότερα, καθορίζεται εξάρτηση της αναστολής της ποινής του δράστη εγκλήματος έμφυλης βίας από την υποτροπή του σε επανάληψη βίαιων ενεργειών. Επίσης, η μη συμμόρφωση του δράστη θα επισύρει αναβίωση της ποινής του εγκλεισμού του στη φυλακή, η οποία είχε ανασταλεί. Επιπροσθέτως, προβλέπεται η κοινωφελής εργασία ως εναλλακτικό μέτρο ποινής, ενώ παράλληλα συστήνεται Ειδικό Δικαστήριο και Ειδική Εισαγγελική Αρχή με αρμοδιότητα στην εκδίκαση υποθέσεων βίας κατά των γυναικών, ελέγχου τήρησης των περιοριστικών όρων (restraining orders – παρακολούθηση του δράστη με ηλεκτρονικό τρόπο) και παραβίασης των οικογενειακών υποχρεώσεων (καταβολής διατροφής κ.λπ.) και γίνεται προσδιορισμός των εγκλημάτων έμφυλης βίας, καθώς και των προσώπων, που εμπλέκονται σε αυτά. Έχει προταθεί, ακόμη, κατά την εκδίκαση υποθέσεων έμφυλης βίας να συζητώνται μαζί το ποινικό και πολιτικό κομμάτι της διαδικασίας. Ο Εισαγγελέας, στην περίπτωση, που εκκρεμεί μήνυση για άσκηση έμφυλης βίας ή αν υποπέσει στην αντίληψη του, έστω με αποχρώσεις ενδείξεις, περίπτωση ενδοοικογενειακής βίας, υποχρεούται να παραπέμψει αυτεπάγγελα την υπόθεση στο Ειδικό Δικαστήριο για υποθέσεις βίας. Εν συνεχεία, το μέρος αυτό του ισπανικού νόμου, ορίζει λεπτομερώς τον τρόπο εκδίκασης της υπόθεσης (κεκλεισμένων των θυρών, εφόσον είτε το ζητήσει το θύμα είτε αποφανθεί σχετικά το Δικαστήριο, προβλέπεται το σύστημα προστασίας των μαρτύρων κ.λπ.). Ορίζεται, επίσης, ότι δεν θα αναγνωρισθεί επιμέλεια τέκνων σε πατέρα, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί απόφαση για άσκηση ενδοοικογενειακής βίας.

Ο νόμος αποτελεί πλαίσιο, που διακηρύττει βασικές αρχές ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δίδει βάρος στη πρόληψη και στην ενίσχυση του συστήματος υγείας των κακοποιημένων γυναικών.

Τέλος, σημειώθηκε ότι το Σ.τ.Ε., που επεξεργάζεται σχέδιο σύμβασης για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, προωθεί τον άξονα αυτό ως έμφυλα ουδέτερο (gender neutral), περιλαμβάνοντας ως θύματα, πέραν των γυναικών, τα παιδιά, τους ηλικιωμένους και τα ομόφυλα ζευγάρια. Επιδιώκεται το Σ.τ.Ε. να υποχρεώσει τα Κράτη Μέλη να τηρούν τις διατάξεις του ως προς τις κακοποιημένες γυναίκες και παράλληλα να ενθαρρύνει τα Κ.Μ. ως προς την εφαρμογή τους προς τις ανωτέρω ομάδες θυμάτων (8ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 04/03/2011).

Στην Επιτροπή είχε κατατεθεί από το Μέλος κα Παπαρρήγα Κωσταβάρα Αικατερίνη, Κοινωνιολόγο και συνταξιούχος Δικηγόρο, προσχέδιο του υπό κατάρτιση και επεξεργασία νομοθετήματος για την αντιμετώπιση των μορφών βίας κατά των γυναικών.

Σημειώθηκε, ότι το Εθνικό Παρατηρητήριο για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών προτείνει την κατάργηση του Ν. 3500/2006, επειδή οι συντάκτες του θέλησαν να προστατέψουν κυρίως την οικογένεια και θεώρησε, ότι αδιαφόρησαν για τον σεβασμό της προσωπικότητας της γυναίκας και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της.

Ακολούθησε συζήτηση, σχετικά με τον όρο «βία λόγω φύλου», καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι, ως ευρύς, παραπέμπει στην άσκηση βίας και κατά των ανδρών, εκτός των γυναικών.

Το προσχέδιο του νομοθετήματος του ως άνω Μέλους αποτελείτο από ένα εισαγωγικό κεφάλαιο, το οποίο περιελάμβανε τις γενικές αρχές, που κατηύθυναν την εφαρμογή του και τέσσερα βασικά κεφάλαια, που περιέχουν τις διατάξεις που ειδικεύονται : στην αντιμετώπιση των εγκλημάτων, στα πλαίσια των οικογενειακών σχέσεων το 1^ο κεφάλαιο, στους χώρους εργασίας το 2^ο κεφάλαιο, των εγκλημάτων που συνδέονται με τη σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών το 3^ο κεφάλαιο και του εγκλήματος του βιασμού το 4^ο κεφάλαιο.

Πρόεβη σε αναλυτική παρουσίαση των γενικών αρχών, που διέπουν το κείμενο και των άρθρων (αναγνώσθηκαν και συζητήθηκαν τα πρώτα άρθρα 1 – 13 του πρώτου μέρους των γενικών αρχών) του υπό επεξεργασία Νόμου, με παράλληλη διαλογική συζήτηση της ομάδας εργασίας.

Τόνισε, κατ' αρχάς, ότι στόχος του εισηγηθέντος νομοθετήματος είναι η κάλυψη και αντιμετώπιση των μορφών της έμφυλης βίας κατά των γυναικών – είναι η ομάδα στόχος των εργασιών της εν λόγω Επιτροπής - καθώς και της ενδοοικογενειακής βίας, στην οποία, ως θύματα, συμπεριλαμβάνονται τόσο οι άνδρες όσο και τα παιδιά.

Ανέφερε ότι, στην επεξεργασία και σύνταξη του, περιέλαβε τις προτάσεις της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Εν συνεχεία, το Μέλος αναφέρθηκε στις αρχές, οι οποίες χαρακτηρίζουν το προσχέδιο. Στο τμήμα αυτό, επιχείρησε τον ορισμό βασικών εννοιών, προτείνοντας τον εμπλουτισμό του με τη κάλυψη όσων κενών, τυχόν, εντοπιστούν από την ομάδα εργασίας, κατά το διάλογο, που θα ακολουθήσει.

Ως προς το άρθρο 2 («Θεμελιώδη ανθρώπινα Δικαιώματα, ισότητα των φύλων, σεβασμός και προστασία») προτάθηκε να αφαιρεθεί η τελευταία φράση της α'

παραγράφου «την οποία το κράτος έχει υποχρέωση να διασφαλίζει» και να μετατοπιστεί η υπόλοιπη παρ. στο 1^ο άρθρο, χωρίς όμως να γίνεται εξειδίκευση των παραβιασθέντων ανθρωπίνων δικαιωμάτων των κακοποιημένων γυναικών, διότι υπάρχει φόβος να παραλειφθεί κάποιο, εκτός και συμπεριληφθεί η λέξη «ιδίως» και έτσι η αναφορά μετατραπεί σε ενδεικτική. Συζητήθηκε και η αρτιότητα της επόμενης παρ. του ίδιου άρθρου. Η αναφορά ορισμένων μορφών βίας δεν καλύπτει τον Δικαστικό Λειτουργό, ο οποίος θα βασιστεί στο νόμο, καλούμενος να λάβει κάποια απόφαση.

Ως προς το άρθρο 3 («Δικαιώματα των γυναικών και κοριτσιών θυμάτων βίας»), προτάθηκε να αφαιρεθεί η λέξη «κοριτσιών» από το τίτλο, δεδομένου ότι η ομάδα αυτή καλύπτεται ήδη από το «ανήλικο πρόσωπο» του 1^{ου} άρθρου, καθώς και να ενταχθεί η α΄ παρ. στην αιτιολογική έκθεση του νόμου, προκειμένου να αποφευχθεί κίνδυνος παράλειψης ολοκληρωμένης αναφοράς/προσέγγισης ως προς τον προσδιορισμό της διάκρισης γυναικών. Επιπρόσθετα, συζητήθηκε η δυνατότητα παροχής δωρεάν νομικής βοήθειας (δυνατότητα παράστασης και εκπροσώπησης ενώπιον Δικαστηρίου που πρέπει να διακρίνεται από τη παροχή νομικής συμβουλευτικής) σε όλες τις κακοποιημένες γυναίκες και κρίθηκε αναγκαίος ο περιορισμός της κάλυψης αυτής με την ισχύ όρων. Προβλήθηκε η άποψη να συμμετέχουν δικηγόροι – οι οποίοι θα έχουν επιμορφωθεί και εξειδικευθεί, όπως ορίζει και το άρθρο 5 - σε μόνιμη βάση, στις υποστηρικτικές δομές (όπως και οι ψυχολόγοι).

Εν συνεχεία, ανεγνώσθη το άρθρο 4 («Κέντρα Παροχής Υπηρεσιών») και 5 («Επιμόρφωση επαγγελματιών»). Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι θα πρέπει να ορίζονται συγκεκριμένα τα αρμόδια Κέντρα επιμόρφωσης των επαγγελματιών, που ασχολούνται με τις υποθέσεις βίας κατά των γυναικών, καθώς και η αρμοδιότητα επί της οργάνωσης των προγραμμάτων επιμόρφωσης (Εθνική Σχολή Δικαστών, Ε.Σ.Δ.Δ.Α. – ΙΝ.ΕΠ.).

Θετικά έγινε δεκτή η πρόταση του άρθρου 6^{ου} («Θεραπευτικά Κέντρα»), για λήψη μέτρων και οργάνωση προγραμμάτων συμβουλευτικών - θεραπευτικών.

Ως προς το άρθρο 7 («Συλλογή στοιχείων και έρευνα»), αποφασίστηκε, ότι πρέπει να ορισθεί ο αρμόδιος για τη συλλογή στοιχείων Οργανισμός.

Προτάθηκε η διαγραφή της παρ. β΄ του άρθρου 8 («Ειδικό Τμήμα Δικαστηρίων»), ενώ προβλήθηκε και επιφύλαξη για την α΄, η οποία ορίζει τη δημιουργία τμήματος Δικαστηρίων, το οποίο θα επιλαμβάνεται των εγκλημάτων βίας κατά των γυναικών (καταγραφή καταγγελιών, συγκέντρωση & ταξινόμηση στοιχείων, διερεύνηση, εκδίκαση) ως ανέφικτης (πιθανότητα σύστασης τέτοιου τμήματος έστω σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη,

όπου θα καλύπτεται μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού).

Το άρθρο 9 ορίζει τη «συνεργασία με τις Μ.Κ.Ο.». Ωστόσο, προτάθηκε ο ορισμός των Μ.Κ.Ο. και πρόβλεψη ειδικού κονδυλίου, ενώ αναφέρθηκε ότι η εν λόγω συνεργασία έχει ήδη θεσμοθετηθεί.

Ανεγνώσθη το άρθρο 10 «Εθνικό Παρατηρητήριο για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών».

Η δυνατότητα παράστασης των Μ.Κ.Ο. ως πολιτικής αγωγής στη ποινική δίκη, που καλύπτει το 11^ο άρθρο («Οι Μ.Κ.Ο. ως πολιτική αγωγή») προτείνεται να συζητηθεί περαιτέρω.

Τέλος, ως προς την ανάλυση του κειμένου κατ' άρθρο, μελετήθηκαν τα άρθρα 12, 13 («Ειδικό Κονδύλι στον προϋπολογισμό»).

Προτάθηκε, στο σημείο αυτό, η σωρευτική συζήτηση του ποινικού και του αστικού τμήματος των υποθέσεων βίας δραστών, που έχουν προσαχθεί ενώπιον της Δικαιοσύνης, προς επιτάχυνση της δικαστικής διαδικασίας, ιδίως στις περιπτώσεις της ενδοοικογενειακής βίας, λόγω του επείγοντος της φύσης τους.

Ακολούθησε συζήτηση, αναφορικά με ζητήματα του κεφαλαίου της ενδοοικογενειακής βίας και της άσκησης σεξουαλικής παρενόχλησης κατά των γυναικών.

Στο σημείο αυτό, η εισηγήτρια του σχεδίου νόμου προέβαλε την άποψη, το νέο νομοθέτημα να μην παραπέμπει σε διατάξεις παλαιών νόμων, προς αποφυγή πολυνομίας που θα επέφερε συγχύσεις και παρανοήσεις.

Ο Πρόεδρος και ορισμένα εκ των λοιπών μελών προέβαλαν ένσταση στο επιχείρημα αυτό, τονίζοντας ότι κάτι τέτοιο θα γεννούσε μεγάλες πρακτικές δυσκολίες. Αντιθέτως, θεώρησαν ότι δέον είναι να μην καταργηθούν νόμοι ή διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, παρά το νέο πόνημα να συμπεριλάβει τα θετικά άρθρα τους και να τροποποιήσει τις διατάξεις, που δεν συνάδουν με τη φιλοσοφία του υπό επεξεργασία νομοσχεδίου. Προβληματισμός προέκυψε και ως προς το ύψος του κόστους της δημιουργίας και των λειτουργικών εξόδων των δομών στήριξης, που θα προβλέπονται από τον εν λόγω νόμο (Μέτρα Ολοκληρωμένης Προστασίας κατά της Έμφυλης Βίας).

Στη συνέχεια, καταβλήθηκε προσπάθεια σαφούς και λεπτομερούς οριοθέτησης και αποσαφήνισης των βασικών εννοιών, που θα απασχολήσουν τα μέλη κατά την σύνταξη/επεξεργασία του υπό συζήτηση νόμου και συγκεκριμένα των όρων «θύτης», «θύμα», «εργαλεία». Ειδικότερα, υπήρξε διχογνωμία αν ως θύτες νοούνται μόνο άνδρες

(λ.χ. στη συντριπτική πλειοψηφία των εγκλημάτων βιασμού θύτες είναι οι άνδρες) και ως θύματα μόνο γυναίκες και αν ναι από βιολογικής άποψης ή υπό την κοινωνική διάσταση της ορολογίας. Προς άρση αυτής της τελευταίας αμφιβολίας, ανεφέρθη ότι η Υπουργική Απόφαση, βάσει της οποίας συστάθηκε η Επιτροπή, ορίζει ότι στόχος των εργασιών της είναι η αντιμετώπιση της βίας, που ασκείται κατά των γυναικών. Ακόμη, συζητήθηκε αν βία, που ασκείται από γυναίκα εναντίον γυναίκας συγγενούς της, αποτελεί περίπτωση ενδοοικογενειακής βίας.

Προτάθηκε, στο παρόν σημείο της διαδικασίας, να μην γίνει αναφορά στο νομοθέτημα του όρου «ενδοοικογενειακή βία», αλλά η διάκριση της βίας να γίνεται σε επίπεδο φυσικό και ψυχολογικό και εμμέσως να απορρέει αν τελείται εντός των οικογενειακών πλαισίων, περίπτωση στην οποία το έγκλημα να κρίνεται ως διακεκριμένο (9ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 28/03/2011).

Συζητήθηκε, επίσης, το β' μέρος (κεφάλαιο 3^ο «εγκλήματα συνδεδεμένα με τη σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών» άρθρα 46 – 61, κεφάλαιο 4^ο «το έγκλημα του βιασμού» άρθρα 62 - 69) του υπό συζήτηση και επεξεργασία προσχεδίου (του ως άνω Μέλους) του υπό κατάρτιση και επεξεργασία νομοθετήματος για την αντιμετώπιση των μορφών βίας κατά των γυναικών.

Κατ' αρχάς, έλαβε χώρα μια σύντομη συζήτηση, αναφορικά με τον Ν. 3500/2006, καθώς και με το δικαίωμα των Μ.Κ.Ο. για παράσταση στο Δικαστήριο ως πολιτική αγωγή.

Όσον αφορά στον ανωτέρω νόμο περί ενδοοικογενειακής βίας, προβλήθηκε η άποψη να ενσωματωθεί στο νέο νομοθέτημα, με τις αναγκαίες τροποποιήσεις, με βασικό επιχείρημα ότι η παράλληλη ισχύς των δύο νόμων με τις αναπόφευκτες αλληλοεπικαλύψεις θα αποτελεί πόλο συγχύσεων για τους Δικαστικούς Λειτουργούς. Ωστόσο, προέκυψε αντιπαράθεση και υποστηρίχθηκε έντονα και η αντίθετη οπτική, ότι δηλαδή η Επιτροπή δεν έχει λάβει εντολή κατάργησης άλλων νομοθετημάτων, ενώ πέραν τούτου ο Ν. 3500/2006 έχει διαφορετική φιλοσοφία και καλύπτει ευρύτερη ομάδα στόχου (ήτοι άνδρες και παιδιά, πέραν των γυναικών) από εκείνη της παρούσης Επιτροπής (γυναίκες). Αντεπιχείρημα, στο σημείο αυτό, υπήρξε το γεγονός, ότι ο Ν. 3896/2010 κατήργησε τους προγενέστερους αυτού νόμους. Τελικά, κατόπιν του

διαλόγου που μεσολάβησε, η Επιτροπή έκρινε ότι θα εξακολουθήσει να ισχύει ο νόμος για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, όμως το νέο νομοθέτημα θα υπερισχύει αναφορικά με τις διατάξεις, που αφορούν στη γυναίκα και την οικογένεια.

Συζητήθηκε να εξακολουθήσει να βρίσκεται εν ισχύ ο νόμος περί αντιμετώπισης του φαινομένου του trafficking. Σημειώνεται στο παρόν, ότι στο κεφάλαιο 3^ο «εγκλήματα συνδεόμενα με την σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών» καλύπτονται τα σχετικά ζητήματα.

Επίσης, συζητήθηκε το άρθρο 13 «Ειδικό Κονδύλι στον Προϋπολογισμό», με το οποίο είναι σύμφωνα, ως προς την ουσία της διάταξης, τα παρόντα Μέλη, αλλά κρίνουν απαραίτητη την αναδιατύπωση του.

Υπήρξε ένας προβληματισμός, στο παρόν σημείο της διαδικασίας, ως προς την ταξινόμηση των εγκλημάτων, δηλαδή αν θα γίνεται αυτή ανά θεματική (όπως προτείνει, κατά τη δομή του Αστικού Κώδικα, το Μέλος που έχει συντάξει το προσχέδιο) ή αντιθέτως αν θα ακολουθηθεί μία γενικότερη δομή, περίπτωση στην οποία θα χαρακτηρίζεται η βία ως φυσική ή ψυχολογική ή οικονομική κ.λπ. και θα νοείται ως διακεκριμένη σε ορισμένες περιπτώσεις (άσκηση βίας στα πλαίσια της οικογένειας – αυξημένης βαρύτητας – διακεκριμένη παραλλαγή: άρθρο 16 «επιβάρυνση ποινών» και 19^η υποσημείωση).

Ακολούθησε διαλογική συζήτηση, σχετικά με το αν θα συμπεριληφθεί ο άξονας του trafficking στο υπό επεξεργασία νομοσχέδιο. Η ομάδα εργασίας κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι στόχος θα είναι να καλυφθούν όλες οι μορφές βίας κατά των γυναικών, αλλά θα συζητηθεί διεξοδικότερα ο τρόπος κάλυψης τους. Έγινε μνεία, στο παρόν σημείο, του γεγονότος ότι σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες ισχύει ή βρίσκεται υπό συζήτηση η ποινικοποίηση των πράξεων του πελάτη πορνείας ή trafficking (Γαλλία, Σουηδία, Φιλανδία, Ισλανδία).

Εν συνεχεία, ο διάλογος επεκτάθηκε στο επόμενο κεφάλαιο (κεφάλαιο 1^ο «εγκλήματα στα πλαίσια των οικογενειακών σχέσεων») άρθρα 14 – 19.

Ως προς το άρθρο 14 (ορισμός ενδοοικογενειακής βίας), τα Μέλη προσέγγισαν την έννοια του όρου «σύντροφος», καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι προϋποτίθεται χρονική συμβίωση “ευλόγου χρονικού διαστήματος” (πρέπει να εξειδικευτεί στο επόμενο άρθρο 15 «έννοιες» - δύσκολα αποδείξιμο) με το θύμα (δεν θα περιλαμβάνονται υποθέσεις βίας εντός “περιστασιακών σχέσεων”), προκειμένου να εκληφθεί το αδίκημα ως άσκηση ενδοοικογενειακής βίας. Έμφαση νοηματική αποδόθηκε, επίσης, στον όρο «πρώην» σύζυγος ή σύντροφος. Θέμα περαιτέρω διαλόγου αποτέλεσε η συμβίωση

ομόφυλων ζευγαριών.

Στη συνέχεια συζητήθηκε το περιεχόμενο των άρθρων του Ν/2002 (άρθρα 14 - 31).

Το 14^ο άρθρο κατοχυρώνει το θύμα βίας προκειμένου να η λήψη της κατάθεσης του να γίνεται από αστυνομικό όργανο του ίδιου φύλου.

Το 21^ο άρθρο ορίζει, ότι κατά την εκδίκαση υποθέσεων για διάπραξη αδικημάτων βίας, το Δικαστήριο οφείλει να δώσει τις κατάλληλες οδηγίες και να προβεί στις αναγκαίες διευθετήσεις, ώστε ο κατηγορούμενος να λαμβάνει ταυτόχρονα γνώση (χωρίς τη παρουσία του) της κατάθεσης του μάρτυρα. Προτάθηκε η παραπομπή στις σχετικές διατάξεις του πρωτοκόλλου του Palermo, που κάλυψε το θέμα.

Στα επόμενα άρθρα 22 και 23 καλύπτονται τα ζητήματα μαρτύρων κι προστασίας τους.

Ως προς το άρθρο 24, διεγράφη ολόκληρη η 3^η παράγραφος και αντικαταστάθηκε ο όρος «απόφαση» με τον όρο «διαταγή». Το άρθρο αναφέρεται στη διαδικασία της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων (μετοίκιση του δράστη, απομάκρυνση του ανήλικου θύματος) και στη προσωρινή διαταγή, η οποία θα πρέπει να ισχύει έως την εκδίκαση της υπόθεσης.

Προτάθηκε, επιπροσθέτως, η παρακράτηση ενός μέρους του μισθού – εισοδημάτων του δράστη, για τη κάλυψη των οικονομικών αναγκών του θύματος (προσωρινή διατροφή μέσω των ασφαλιστικών μέτρων, που αναφέρεται στο Ν. 3500/2006). Τονίστηκε η σημασία της ρύθμισης του ζητήματος καταβολής υψηλού παραβόλου για την υποβολή μηνύσεως στις υποθέσεις άσκησης ενδοοικογενειακής βίας. Ανέκυψε, ακόμη, και το ζήτημα κάλυψης της επιμέλειας των τέκνων.

Στο άρθρο 25 ορίζεται η απόφαση αποκλεισμού του δράστη αδικήματος βίας, ενώ στο σημαντικό 27^ο άρθρο η ποινική διαμεσολάβηση, που, όμως τονίστηκε ότι πρέπει αναδιατυπωθεί η β' παράγραφος της διάταξης, ούτως ώστε να ισχύει παράλληλα με τη ποινή, άλλως υπάρχει πιθανότητα ο δράστης να εκμεταλλεύεται δολίως την ευκαιρία να μην εκτίσει ποινή. Πέραν αυτού, δεν υπάρχουν επιμελητές κοινωνικής αρωγής, σημείο το οποίο θα πρέπει να καλυφθεί.

Τέλος, αναγνώστηκαν τα άρθρα 28 – 31 (αφαιρέθηκε η φράση «μέχρι πέντε χρόνια» του άρθρου 31), όπως επίσης και τα επόμενα, 18 (30) “Αποζημίωση” και 19 (31) “Αξιολόγηση”, τα οποία αφορούν το νομοθέτημα στο σύνολο του (10ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 18/04/2011).

Ορισμένοι προβληματισμοί, που εστάλησαν εγγράφως από το Μέλος κ. Παρασκευόπουλο Νικόλαο, Αντιπρόεδρο της Επιτροπής, Καθηγητή του Ποινικού Δικαίου της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- 1 Ορισμένα άρθρα έχουν διακηρυκτικό ή διαπιστωτικό και όχι κανονιστικό περιεχόμενο.
- 2 Ο λεπτομερής συσχετισμός με την υπάρχουσα νομοθεσία είναι αναγκαίος και αναπόφευκτος. Ο κανόνας είναι, ότι οι νεώτεροι νόμοι καταργούν τους αντίστοιχους προηγούμενους. Αυτό, όμως, προϋποθέτει προσεκτική συγκριτική μελέτη, προκειμένου να μην δημιουργηθούν κενά ή αντινομίες, καθώς και να μην προκύψουν συρροές ή επικαλύψεις, που θα δημιουργήσουν ερμηνευτικά προβλήματα.
- 3 Ετέθη προβληματισμός, αναφορικά με την εισαγωγή νέων ορισμών (αμφιβολία αν επισύρεται η κατάργηση των παλαιότερων, αν δημιουργούνται κενά, αν απομένει ποινική προστασία για άνδρες θύματα βίας, αν συνιστά βιασμό κάθε «βία» κατά γυναικών, αν θα τιμωρείται με κάθειρξη η σεξουαλική «αστειότητα» ή ειρωνεία, αν η έννοια του ευάλωτου προσώπου μπορεί να περιλάβει όλους).
- 4 Εκφράζεται η ανησυχία, ότι κάποιες σχεδιαζόμενες ρυθμίσεις μπορεί να δημιουργήσουν ζητήματα συνταγματικής τάξης. Δεν νοείται π.χ. στο ελληνικό κράτος δικαίου «ποινικοποίηση του δράστη», αφού κατά το Σύνταγμα (7 παρ. 1) όρος της ποινής είναι η τέλεση ορισμένης πράξης. Η υπαγωγή στον ίδιο ορισμό πράξεων (όπως η ειρωνεία ή οι σεξουαλικές αστειότητες αφενός, ο βιασμός και η αιμομιξία αφετέρου) μπορεί να εγείρει θέματα αναλογικότητας. Η θέσπιση αόριστων ποινών, ως προς το ύψος ή τη διάρκεια (άρθρο 25 του Σχεδίου), επίσης αντενδείκνυται.
- 5 Ίσως δεν είναι σκόπιμη η θέσπιση ορισμένων ρυθμίσεων (άρθρο 66: δεν νοείται αποκατάσταση του βιασμού με χρηματική αποζημίωση ή γάμο, άρθρο 68: αυτονόητο, άρθρο 65: αυτονόητο ότι δεν απαιτείται «τεχνική» απόδειξη του βιασμού, όταν βασικός όρος τέλεσης κατά το άρθρο 336 Π.Κ. είναι και η απειλή).

Κατόπιν διαλόγου, σχετικά με τους ανωτέρω προβληματισμούς, τα Μέλη

προέβησαν σε επεξεργασία των άρθρων 21 (32) έως 34 (45) του κεφαλαίου 2^{ου} «Εγκλήματα στους χώρους εργασίας» του προσχεδίου του Μέλους κας Παπαρρήγα Κωσταβάρα Αικατερίνης.

Στα άρθρα 21 και 22 «ορισμός» προσεγγίζεται η έννοια του όρου «σεξουαλική παρενόχληση» .

Ακολούθησε διαλογική συζήτηση, σχετικά με τα άρθρα 23 έως και 27 και η Επιτροπή έδωσε έμφαση στο ζήτημα του διορισμού ειδικού συμβούλου (άρθρο 26), που θα δέχεται τις καταγγελίες και τις καταθέσεις των μαρτύρων για τη σεξουαλική παρενόχληση.

Στο παρόν σημείο του διαλόγου, έγινε ενημέρωση, σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 3.896/2010, που αφορούν στην άσκηση σεξουαλικής παρενόχλησης και τις θέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη προς αντιμετώπιση του φαινομένου, ως προς τις οποίες προβλήθηκαν ορισμένες διαφωνίες.

Η ουσία του άρθρου 28 «Δικαιώματα θύματος παρενόχλησης» συνάδει με το περιεχόμενο του αντίστοιχου του Ισπανικού νόμου, όπως σημειώθηκε, ενώ το αμέσως επόμενο άρθρο 29 «Προστασία έναντι αντιποίνων» θα αναδιατυπωθεί.

Δεν υπήρξαν ειδικές παρατηρήσεις, ως προς τα επόμενα άρθρα 30 έως και 34. Πραγματοποιήθηκε επικοινωνία με το Τμήμα Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης προκειμένου να διερευνηθεί, αν τηρούνται στοιχεία και καλές πρακτικές, αναφορικά με το εν λόγω ζήτημα (όπως ορίζεται στο άρθρο 28 στοιχ. δδ & εε ν. 3896/2010 και μνημονεύεται στο άρθρο 33 του προσχεδίου), προκειμένου να αξιοποιήσει τα στοιχεία αυτά η Επιτροπή (11ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 02/05/2011).

Το Μέλος της Επιτροπής κα Αποστολίδου Άννα, Επίκουρη Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστήμιου, προέβη στη παρουσίαση εισήγησης, αναφορικά με τον άξονα της άσκησης σεξουαλικής παρενόχλησης εις βάρος γυναικών στον εργασιακό τους χώρο. Η παρουσίαση αυτή αποτέλεσε εφελκυστικό για θετικό προβληματισμό και εν παραλλήλω διάλογο.

Τα βασικότερα σημεία αυτής μπορούν να συνοψισθούν στα κάτωθι:

Επιδιώκεται, μέσα από την ποινικοποίηση της εν λόγω συμπεριφοράς, η εμπέδωση της προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας του εργαζομένου και η

καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου στην εργασία.

Σε ευρωπαϊκό κοινοτικό επίπεδο από το 1986 αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της σεξουαλικής παρενόχλησης στην εργασία. Το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είχε εκδώσει από το 1990 Ψήφισμα για την προστασία της αξιοπρέπειας των γυναικών και των ανδρών στην εργασία. Η Επιτροπή υιοθέτησε Σύσταση στις 27.11.1991, στην οποία επισυνάφθηκε «Κώδικας Συμπεριφοράς για την καταπολέμηση των σεξουαλικών παρενοχλήσεων» και ακολούθησε Δήλωση του Συμβουλίου τον Δεκέμβριο 1991. Από το 1994, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ανάπτυξη δημοκρατικών και ανεκτικών κοινωνιών, έχουμε τον «Κώδικα Πρακτικών Οδηγιών Συμπεριφοράς για την καταπολέμηση των σεξουαλικών παρενοχλήσεων» και την έκθεση της Έρικσον για την καταπολέμηση της βίας με βάση την αρχή της μηδενικής ανοχής. Δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, αλλά το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάνθηκε, ότι τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τις συστάσεις για την επίλυση διαφορών που τους υποβάλλονται. Ακολούθησαν οι Οδηγίες 2000/43/EK του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000 και 2000/78/EK του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000, και η 73/2002 με σκοπό τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Με την Οδηγία 2000/78 EK ορίσθηκε η έννοια της άμεσης και έμμεσης διάκρισης. Η οριοθέτηση της έννοιας της σεξουαλικής παρενόχλησης (και της παρενόχλησης γενικά) πραγματοποιήθηκε με την Οδηγία 2002/73/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στην οποία ορίζεται ρητά ως διάκριση λόγω φύλου. Η Οδηγία αυτή αντικαταστάθηκε από την Οδηγία 2006/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, χωρίς να διαφοροποιεί την έννοια της σεξουαλικής παρενόχλησης. Ως «παρενόχληση» στο άρθρο 2 παρ.2 και 3 της Οδηγίας, χαρακτηρίζεται εκείνη η συμπεριφορά που είναι ανεπιθύμητη, συνδέεται με το φύλο ενός προσώπου και έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειάς του και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Ως «σεξουαλική δε παρενόχληση» ορίζεται η εκδήλωση οποιασδήποτε ανεπιθύμητης συμπεριφοράς λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής σεξουαλικού χαρακτήρα, που έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειάς του, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος.

Στο Ελληνικό Δίκαιο η «σεξουαλική παρενόχληση» ως συμπεριφορά προσβάλλει τη γενετήσια ελευθερία και αξιοπρέπεια. Η ανεπιθύμητη επέμβαση στο πεδίο της γενετήσιας ελευθερίας πριν την ενσωμάτωση των Οδηγιών της Ε.Ε. στο ποινικό μας δίκαιο, θεωρούνταν αξιόποινη συμπεριφορά, σύμφωνα με τα άρθρα 337 Π.Κ. ως

προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας και 343 Π.Κ., ως ασέλγεια με κατάχρηση εξουσίας. Οι διατάξεις αυτές προστατεύουν τη γενετήσια ελευθερία.

Μετά την ισχύ του Ν. 1419/84 συγχωνεύθηκαν σε μια οι αντικειμενικές υποστάσεις του βιασμού και του εξαναγκασμού σε ασέλγεια και εισήχθη η έννοια της ασελγούς χειρονομίας στο άρθρο 337 ΠΚ, η οποία λειτουργεί πλέον ως "συλλέκτης των ελαφρότερων γενετήσιων επαφών". Στο χώρο της νομολογίας με τη διάταξη του άρθρου 337 ΠΚ (:προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας) καλύπτονται και συμπεριφορές με χειρονομίες ή προτάσεις που αποτελούν ουσιαστικά έργω εξύβριση.

Η σεξουαλική παρενόχληση μπορεί να υπαχθεί - και υπαγόταν πριν την αυτοτελή τυποποίησή της- κατά κανόνα στην έννοια των ασελγών χειρονομιών και προτάσεων του 337 ΠΚ ή των ακόλαστων πράξεων (353 ΠΚ), όπου δεν υπάρχει το στοιχείο της σωματικής επαφής και συνιστούν την ελαφρότερη κατηγορία ασελγούς συμπεριφοράς.

Σύμφωνα με τον κυρωτικό κανόνα του άρθρου 337 ΠΚ : «Όποιος με ασελγείς χειρονομίες ή προτάσεις που αφορούν ασελγείς πράξεις προσβάλλει βάνουσα την αξιοπρέπεια άλλου στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή χρηματική ποινή, κατόπιν υποβολής εγκλήσεως από τον παθόντα. Δηλαδή πλαίσιο ποινής = 10 μέρες-1 έτος.

Στην έννοια των ασελγών προτάσεων υπάγεται κατά κανόνα η σεξουαλική παρενόχληση με ευθείες ή υποκρυπτόμενες προτάσεις χωρίς επαφή γεννητικών οργάνων.

Στην έννοια των ασελγών χειρονομιών υπάγονται πράξεις που δε φθάνουν στο σημείο τέλεσης ασελγούς πράξης, οπότε θα πρόκειται για το έγκλημα της αποπλάνησης ή του βιασμού, αλλά προϋποθέτουν σωματική επαφή δράστη – θύματος (πχ θωπεία στο στήθος).

Αν δεν υπάρχει καμιά επαφή (πχ χειρονομία από μακριά) τότε στοιχειοθετείται το έγκλημα του 353 παρ.2 ΠΚ, σύμφωνα με το οποίο «όποιος προσβάλλει βάνουσα την αιδω άλλου με ακόλαστη πράξη που ενεργείται ενώπιόν του, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 6 μηνών ή με χρηματική ποινή.».

Η σχετική συμπεριφορά μπορεί να χαρακτηριστεί και ως εξύβριση, όταν δεν πρόκειται για χειρονομία, αλλά για φραστική ανεπιθύμητη προσβολή σεξουαλικού χαρακτήρα, τιμωρούμενη κατά το άρθρο 361 ΠΚ, με την ίδια ποινική κύρωση (10 μέρες-1 έτος), όταν ο δράστης έχει πρόθεση καταφρόνησης του θύματος, προσβάλλοντας την τιμή του, αμφισβητώντας δηλαδή την ηθική και κοινωνική αξία του προσώπου του παθόντος (λχ πρόταση σε ηλικιωμένη που πιστεύει ότι δεν θα γίνει αποδεκτή).

Η σχετική συμπεριφορά θα μπορούσε να υπαχθεί και στη διάταξη του άρθρου 330 ΠΚ (παράνομη βία) ή του άρθρου 385 ΠΚ περί εκβίασης, όταν η παρενόχληση συνδυάζεται με σκοπό παράνομου περιουσιακού οφέλους με αντίστοιχη ζημία του παρενοχλούμενου.

Η προϋπόθεση όμως αυτή συνήθως δεν συντρέχει.

Η παράμετρος του εργασιακού περιβάλλοντος, της εργασιακής εξάρτησης, εμφανιζόταν στο άρθρο 343 ΠΚ, οδηγώντας στη διαμόρφωση εγκλήματος με αυστηρότερες απειλούμενες ποινικές κυρώσεις.

Σύμφωνα με το άρθρο 343 ΠΚ, ως ασέλγεια με κατάχρηση εξουσίας, τιμωρείται η ασελγής πράξη που τελεί α) δημόσιος υπάλληλος με πρόσωπο που εξαρτάται υπηρεσιακά απ' αυτόν, εκμεταλλεόμενος αυτή τη σχέση, ως και β) διορισμένος ή οπωσδήποτε εργαζόμενος σε φυλακές ή άλλα κρατητήρια, σε σχολές, παιδαγωγικά ιδρύματα, νοσοκομεία, κλινικές ή κάθε είδους θεραπευτήρια και αναρρωτήρια ή άλλα ιδρύματα (δημόσια ή ιδιωτικά) που έχουν ανάγκη από βοήθεια ο οποίος ενεργεί ασελγή πράξη με πρόσωπο που έχει εισαχθεί σ' αυτά. Η ποινική κύρωση που απειλείται κατά του δράστη είναι φυλάκιση τουλάχιστον 1 έτους (δηλ. πλαίσιο ποινής 1-5 έτη). Το κενό στον ιδιωτικό εργασιακό χώρο έπρεπε να καλύψει η νέα τυποποίηση σε αξιόποινη συμπεριφορά της σεξουαλικής παρενόχλησης στον εργασιακό χώρο.

Με το Ν. 3304/2005 ενσωματώθηκαν στην εθνική μας νομοθεσία οι Οδηγίες 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000 και 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000, ώστε να διασφαλίζεται η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Με το άρθρο 16 του ν. 3304/2005, διαμορφώθηκε ειδικό έγκλημα σεξουαλικής παρενόχλησης στον εργασιακό χώρο, τιμωρούμενο με φυλάκιση έξι (6) μηνών μέχρι τριών (3) ετών και με χρηματική ποινή χιλίων (1.000) έως πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ.

Με το άρθρο 16 παρ.4 του ν.3488/2006 «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας και άλλες συναφείς διατάξεις», τυποποιήθηκε ως έγκλημα υπαγόμενο στις συμπεριφορές του άρθρου 337 παρ.1 ΠΚ με την εξής διατύπωση:

«Όποιος τελεί την πράξη της παραγράφου 1 του άρθρου 337 του Ποινικού Κώδικα, εκμεταλλεόμενος την εργασιακή θέση του παθόντος ή τη θέση προσώπου που έχει ενταχθεί σε διαδικασία αναζήτησης θέσης εργασίας διώκεται κατ' έγκληση και τιμωρείται με φυλάκιση από έξι (6) μήνες μέχρι τρία (3) έτη και με χρηματική ποινή τουλάχιστον

χιλίων (1.000) ευρώ».

Οι διατάξεις του ν. 3488/2006 καταργήθηκαν με το άρθρο 30 παρ.3 του ν.3896/2010 (ΦΕΚ Α 207/8.12.2010), με εξαίρεση την παράγραφο 7 του άρθρου 13 και τα άρθρα 21 και 23 αυτού.

Καταργήθηκαν επίσης οι διατάξεις των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 4, του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 και της παραγράφου 2 του άρθρου 8 και του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του ν. 1414/1984 (ΦΕΚ 10 Α'), τα προεδρικά διατάγματα 87/2002 (ΦΕΚ 66 Α') και 105/2003 (ΦΕΚ 96 Α').

Στο άρθρο 2 του ν.3896/2010 (Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006 και άλλες συναφείς διατάξεις) δίνονται οι ακόλουθοι ορισμοί (σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.1 της Οδηγίας):

α. "άμεση διάκριση": όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φύλου, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση,

β. "έμμεση διάκριση": όταν μία εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να θέσει σε μειονεκτική θέση πρόσωπα του ενός φύλου σε σύγκριση με πρόσωπα του άλλου φύλου, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία,

γ. "παρενόχληση": όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος,

δ. "σεξουαλική παρενόχληση": όταν εκδηλώνεται οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος ...»

Κατά το άρθρο 3 του νόμου : «... 2. α) Η παρενόχληση, η σεξουαλική παρενόχληση, καθώς και οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση που οφείλεται στην ανοχή ή στην απόρριψη αυτής της συμπεριφοράς, συνιστούν διάκριση λόγω φύλου και απαγορεύονται.

β) Διάκριση λόγω φύλου συνιστά, επίσης, οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση προσώπου που συνδέεται με αλλαγή φύλου.

3. Η εντολή που ενέχει διάκριση εις βάρος ενός προσώπου λόγω φύλου συνιστά διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου.

4. Συνιστά επίσης διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου η λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γυναικών λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας, στις περιπτώσεις των προεδρικών διαταγμάτων 176/1997 (ΦΕΚ 150 Α`), 41/2003 (ΦΕΚ 44 Α`) και του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α`)».

Η έννομη προστασία που παρέχει ο νόμος προσδιορίζεται στα άρθρα 22 και 23 αυτού. Η σεξουαλική παρενόχληση», ως έγκλημα, ενσωματώθηκε στον κορμό του ειδικού μέρους του ΠΚ, προβλεπόμενη στη νέα παράγραφο 5 του άρθρου 337 ΠΚ (συνιστώντας προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας).

Συνεπώς, σε επίπεδο αντικειμενικής υπόστασης απαιτείται η πραγμάτωση των παρακάτω στοιχείων:

α) ασελγείς χειρονομίες ή προτάσεις που αφορούν ασελγείς πράξεις

β) βάνουση προσβολή της αξιοπρέπειας του θύματος στο επίπεδο της γενετήσιας ζωής του.

γ) εκμετάλλευση εκ μέρους του δράστη της εργασιακής θέσης του παθόντος ή της θέση προσώπου που έχει ενταχθεί σε διαδικασία αναζήτησης θέσης εργασίας.

Κατά τις κατευθυντήριες γραμμές των Κοινοτικών Οδηγιών, ως «σεξουαλική παρενόχληση» ορίσθηκε η εκδήλωση οποιασδήποτε ανεπιθύμητης συμπεριφοράς λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής σεξουαλικού χαρακτήρα, που έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειάς του, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος.

1. Η σχέση της σεξουαλικής παρενόχλησης με τις ασελγείς πράξεις και χειρονομίες (336 και 339 ΠΚ):

Στον ποινικό Κώδικα διακρίνουμε μια τριχοτόμηση της ασελγούς συμπεριφοράς, ανάλογα με τη βαρύτητα της προσβολής: Σε ασελγείς πράξεις, ασελγείς χειρονομίες και ακόλαστες πράξεις.

(α) Ως Ασελγής πράξη κατά πανία μέχρι σήμερα νομολογία του Ακυρωτικού μας νοείται η αντικειμενικώς προσβάλλουσα το κοινό αίσθημα της αιδούς και των ηθών, (τα ήθη και γενετήσια ελευθερία του παθόντος υποκειμενικώς δε κατευθυνόμενη στην

ικανοποίηση ή διέγερση της γενετήσιας επιθυμίας . Εδώ υπάγονται οι σοβαρότερες προσβολές (ΠΚ 336, 339): Η συνουσία που είναι η συνένωση των γεννητικών μορίων και τα υποκατάστατά της, οι ανάλογες δηλαδή μ' αυτές πράξεις (πχ παρά φύσιν ασέλγεια). Χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι η επαφή των γεννητικών οργάνων του δράστη με το σώμα του θύματος με σκοπό την ικανοποίηση της γενετήσιας επιθυμίας του.

(β) Ως ασελγείς χειρονομίες νοούνται πράξεις που περιέχουν σωματική επαφή και ανάγονται στη σφαίρα της γενετήσιας ζωής, συνιστούν όμως ηπιότερες γενετήσιες επαφές συγκριτικά με τις ασελγείς πράξεις, πχ θωπείες του στήθους, των μηρών και άλλων απόκρυφων μερών, ασπασμοί, εναγκαλισμοί) (άρθρο 337 ΠΚ).

(γ) Ως ακόλαστες πράξεις, οι οποίες αποτελούν και την ελαφρότερη κατηγορία προσβολής, τέλος κρίνονται αυτές στις οποίες δεν υπάρχει το στοιχείο της σωματικής επαφής (άρθρο 353 ΠΚ).

Η «πρόταση, που αφορά ασελγείς πράξεις» δεν ενέχει σωματική επαφή, πρέπει όμως να αναφέρεται στις σοβαρότερες προσβολές (: συνουσία και τα υποκατάστατά της) και όχι σε ασελγείς χειρονομίες. Συνεπώς, πρόταση για ασελγείς χειρονομίες (πχ πρόταση για θωπεία ή φιλί) δεν συνιστούν πράξη υπαγόμενη στο άρθρο 337, αλλά συνιστούν εξύβριση (άρθρο 361 ΠΚ).

Στις μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται η σεξουαλική παρενόχληση (ασελγείς χειρονομίες/ προτάσεις για ασελγείς πράξεις), δεν αξιολογείται ως «σεξουαλική παρενόχληση» η πρόταση για τέλεση ασελγών χειρονομιών, συμπεριφορά, η οποία μέχρι σήμερα αντιμετωπίζεται ως εξύβριση (361 ΠΚ) και δεν εμπεριέχεται στη ρυθμιστική εμβέλεια του άρθρου 337 παρ.5 ΠΚ.

Ουσιώδες χαρακτηριστικό της συμπεριφοράς είναι ότι το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται η πρόταση για ασελγείς χειρονομίες δεν επιθυμεί τη συμπεριφορά αυτή, ασχέτως εάν πρόκειται για πραγματική επιθυμία ικανοποίησης της γενετήσιας ορμής του δράστη ή εάν κατανοεί ότι αυτή η συμπεριφορά είναι προσχηματική. Το «συστηματικό» της εκδήλωσης της συμπεριφοράς είναι προαπαιτούμενο.

Με την υπάρχουσα σήμερα τυποποίηση του άρθρου 337 παρ.5 ΠΚ, στο οποίο ποινικοποιείται η σεξουαλική παρενόχληση στον εργασιακό χώρο, επισημαίνονται τα παρακάτω:

1 Δεν αντιμετωπίζεται με σαφήνεια η πράξη της σεξουαλικής

παρενόχλησης που προσβάλλει τη γενετήσια ελευθερία με κατάχρηση σχέσης εξάρτησης σε οποιαδήποτε υπηρεσία ακόμη και στο στάδιο της αναζήτησης εργασίας. Η «πρόταση που αφορά ασελγείς πράξεις» δεν ενέχει σωματική επαφή, ενώ αναφέρεται στις σοβαρότερες προσβολές (: συνουσία και τα υποκατάστατά της) και όχι σε ασελγείς χειρονομίες. Συνεπώς, πρόταση για ασελγείς χειρονομίες (πχ πρόταση για θωπεία ή φιλή) δεν συνιστά σήμερα σεξουαλική παρενόχληση, καθώς δεν υπάγεται στο άρθρο 337 παρ.5 ΠΚ.

- 2 Η προϋπόθεση της «βάνουσης» προσβολής της αξιοπρέπειας του θύματος, ως κριτηρίου για την ποινικοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης, εξαρτώμενη από υποκειμενικές αξιολογήσεις ενέχει αοριστία και αποτελεί λόγο μη τιμώρησης του δράστη, παρά το γεγονός ότι προσβάλλεται η αξιοπρέπεια και η ελευθερία του θύματος στον εργασιακό χώρο.
- 3 Μη τιμώρηση των ασελών πράξεων (της βαρύτερης δηλαδή μορφής) που τελούνται με κατάχρηση μιας υπηρεσιακής σχέσης εξάρτησης ή της ανάγκης για εύρεση εργασίας, οι οποίες και σήμερα αξιολογούνται στα πλαίσια των άρθρων 347 (παρά φύση ασέλγεια μεταξύ ανδρών) και 343 ΠΚ (ασέλγεια με κατάχρηση εξουσίας στα πλαίσια δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης).

Στο παρόν σημείο, τα Μέλη προέβαλαν προβληματισμούς τους και συζήτησαν σχετικά με το δυσαστόδεικτο του «βάνουσου» χαρακτήρα της προσβολής, των βάνουσεων αλλά μεμονωμένων και όχι επαναλαμβανόμενων προσβολών, καθώς και της σεξιστικής συμπεριφοράς του προϊστάμενου προς υφιστάμενη εργαζόμενη γυναίκα με παράλληλα υπονοούμενα σεξουαλικού χαρακτήρος, που δεν συνοδεύονται, όμως, από κάποια άλλου είδους επιδίωξη από πλευράς του προϊστάμενου.

Το ως άνω Μέλος - εισηγήτρια συνέχισε, αναφέροντας, ότι θα πρέπει να αναφερθούν δύο σοβαρές προτάσεις για την ποινική αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης στον εργασιακό χώρο:

(α) η εισαγωγή στο δέκατο ένατο Κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα, περί εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας νέου άρθρου 337Α με την ακόλουθη διατύπωση:

«Όποιος/α, εκμεταλλευόμενος/η μία σχέση εξάρτησης στο πλαίσιο της εργασίας του/ης, ασκεί σε άλλον/η, κατά τρόπο επαναλαμβανόμενο, φορτικές πιέσεις, διατυπώνει απειλές σχετικά με το εργασιακό καθεστώς αυτού/ής ή με την ικανοποίηση νομίμου δικαιώματός του/ης ή με πρόθεση διαμορφώνει σε βάρος του/ης άλλου/ης δυσμενείς εργασιακές συνθήκες, με σκοπό να τον/ην εξαναγκάσει σε πράξη ή ανοχή πράξης ερωτικού περιεχομένου τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών ή με χρηματική ποινή».

(β) προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου 343 ΠΚ (με παράλληλη κατάργηση του άρθρου 347 ΠΚ), ώστε να συμπεριληφθούν στο 343 ΠΚ όλες οι μορφές σεξουαλικών εκβιασμών (: κάθε ασελγής χειρονομία ή πρόταση για τέλεση ασελγών πράξεων ή χειρονομιών) στο χώρο εργασίας, όταν προέρχονται από άτομα που μπορούν να επηρεάσουν την επαγγελματική πρόοδο του θύματος και τελούνται με κατάχρηση μιας σχέσης υπηρεσιακής εξάρτησης ή της ανάγκης του ατόμου να εργασθεί. Η τέλεση των ασελγών πράξεων με τον ίδιο τρόπο θα πρέπει να συνιστά επιβαρυντική περίπτωση. Το έγκλημα δε θα πρέπει να διώκεται αυτεπάγγελα, όπως και κάθε προσβολή της γενετήσιας ελευθερίας.

Το ως άνω Μέλος, ολοκληρώνοντας την εισήγηση του, τόνισε, ότι θα πρέπει να αναγνωρισθεί, καταρχάς, ότι η δεύτερη πρόταση αντιμετωπίζει με ουσιαστικό τρόπο το πραγματικό κενό, που μπορεί να διαγνωσθεί για την ποινική αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, με βάση το προσβαλλόμενο έννομο αγαθό και το επιπλέον αδίκου, που δικαιολογεί διαφοροποιημένη μεταχείριση του δράστη, όταν αυτός προβαίνει στην εν λόγω συμπεριφορά καταχρώμενος μια σχέση υπηρεσιακής εξάρτησης ή επηρεασμού της επαγγελματικής πορείας του θύματος, αφήνοντας στις υπάρχουσες ρυθμίσεις τις περιπτώσεις που προσβάλλεται μόνο η τιμή του θύματος.

Θεωρεί, όμως, ότι και στην περίπτωση που με ασελγή συμπεριφορά θίγεται η τιμή του θύματος με τρόπο όμως που επηρεάζει όχι περιστασιακά ή ευκαιριακά την εργασιακή πορεία του θύματος, με την υφιστάμενη διάταξη του άρθρου 337 παρ.1 ή αυτής του άρθρου 361 ΠΚ δεν καλύπτεται η απαξία της συμπεριφοράς. Προτείνει να καταργηθεί η παρ.5 του άρθρου 337 και να τυποποιηθεί αυτοτελής διάταξη, στην οποία να τυποποιείται η σεξουαλική παρενόχληση σε όλες της τις διαβαθμίσεις και εκφάνσεις:
«1.Όποιος με ασελγείς χειρονομίες ή προτάσεις που αφορούν ασελγείς πράξεις προσβάλλει την αξιοπρέπεια άλλου στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του, καταχρώμενος σχέση εξάρτησης στα πλαίσια οποιασδήποτε δημόσιας ή ιδιωτικής εργασιακής σχέσης ή την ανάγκη του παθόντος να εργασθεί, τιμωρείται με φυλάκιση από έξι (6) μήνες μέχρι

τρία (3) έτη και με χρηματική ποινή τουλάχιστον χιλίων (1.000) ευρώ.

2. Όποιος τελεί ασελγείς πράξεις με πρόσωπο που βρίσκεται σε σχέση εξάρτησης απ' αυτόν στα πλαίσια οποιασδήποτε δημόσιας ή ιδιωτικής εργασιακής σχέσης, καταχρώμενος τη σχέση αυτή ή την ανάγκη του ατόμου να εργασθεί, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον χιλίων (1.000) ευρώ.

3. Όποιος προβαίνει σε προτάσεις που αφορούν σε ασελγείς χειρονομίες, όταν γίνονται στο χώρο εργασίας κατά τρόπο επαναλαμβανόμενο και δημιουργείται με τη συμπεριφορά αυτή εκφοβιστικό, εχθρικό, εξευτελιστικό, ταπεινωτικό ή επιθετικό εργασιακό περιβάλλον στο πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ή με χρηματική ποινή".

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η εισήγηση του Μέλους και ο παράλληλος διάλογος της Επιτροπής.

Σημειώθηκε δε η ανάγκη να συζητηθούν περαιτέρω ζητήματα, που άπτονται του ανωτέρω θέματος, κυρίως, πλέον, από την οπτική του εργατικού δικαίου (κατάχρηση διευθυντικού δικαιώματος, απόλυση εργαζομένης). Για το λόγο αυτό, αποφασίσθηκε να προσκληθεί στην επόμενη συνεδρίαση η Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη – Κύκλος Ισότητας των Φύλων, κα Γιαννακούρου Σταματίνα, που ασχολείται με τα θέματα αυτά (12ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 27/05/2011).

Οι εργασίες της Επιτροπής, ξεκίνησαν με την ενημέρωση των παριστάμενων Μελών, από πλευράς της Γενικής Γραμματέως Ισότητας, σχετικά με μια σειρά αιτημάτων, που απηύθυνε η «Ομοφυλοφιλική και Λεσβιακή Κοινότητα Ελλάδος – Ο.Λ.Κ.Ε.» στην Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων. Η γραμματέας της Επιτροπής διένειμε στα παρόντα Μέλη αντίγραφα του εν λόγω εγγράφου. Η Επιτροπή διερεύνησε, αν κάποιο από τα ανωτέρω αιτήματα, υπάγεται στο πλαίσιο εργασιών της, προκειμένου να συμπεριληφθεί στις συζητήσεις της και να ικανοποιηθεί μέσω κάλυψης του από το υπό επεξεργασία νομοσχέδιο. Ωστόσο, κατόπιν μελέτης των άρθρων 339 (αποπλάνηση παιδιών) και 347 (ασέλγεια παρά φύση), τα οποία προβάλλει η Ο.Λ.Κ.Ε., κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι δεν υπάρχει αρμοδιότητα της παρούσης Επιτροπής, παρά της Επιτροπής για τη τροποποίηση άρθρων του Ποινικού Κώδικα και της Ειδικής Επιτροπής για τη τροποποίηση διατάξεων του Οικογενειακού Δικαίου (της οποίας το έργο έχει ήδη ολοκληρωθεί).

Επίσης, η Γενική Γραμματέας μετέφερε το αίτημα του εκπροσώπου της UNICEF στην Ελλάδα, κ. Κανελλόπουλου, για συνεργασία, όσον αφορά στην αντιμετώπιση του ζητήματος ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων (κλειτοριδεκτομής) νεαρών Αφρικανών γυναικών, που κατοικούν στη χώρα μας, πρόβλημα το οποίο γίνεται διαρκώς εντονότερο, λόγω μεγαλύτερης εισροής μεταναστευτικού πληθυσμού.

Ο Ισπανικός και ο Γαλλικός Νόμος περί αντιμετώπισης της βίας, που ασκείται εις βάρος των γυναικών, θίγουν το κοινωνικό αυτό φαινόμενο, που είναι ορατό και στις ανωτέρω αναφερθείσες χώρες.

Εν συνεχεία, ο λόγος δόθηκε από το Πρόεδρο στη προσκαλεσμένη της Επιτροπής, κα Γιαννακούρου, Βοηθό Συνήγορο του Πολίτη – Κύκλος Ισότητας των Φύλων, η οποία προέβη στη παρουσίαση της εισήγησης, που είχε προετοιμάσει, αναφορικά με τον άξονα της άσκησης σεξουαλικής παρενόχλησης εις βάρος γυναικών στον εργασιακό τους χώρο από τη σκοπιά περισσότερο του εργατικού δικαίου. Η παρουσίαση αυτή αποτέλεσε εφελκυστικό για θετικό προβληματισμό και παράλληλο διάλογο.

Τα βασικότερα σημεία αυτής μπορούν να συνοψισθούν στα κάτωθι:

Κατ' αρχάς, ενημέρωσε τα Μέλη σχετικά με τις αρμοδιότητες του Κύκλου Ισότητας των Φύλων, καθώς και της Επιτροπής για την Ουσιαστική Ισότητα, της οποίας είναι Μέλος (διακρίσεις λόγω φύλου σε τομείς όπως Μ.Μ.Ε., διαφήμιση, εκπαίδευση, ενίσχυση γυναικείας συμμετοχής στη πολιτική, λειτουργικότητα υπαρχουσών δομών παροχής στήριξης σε γυναίκες και προτάσεις βελτίωσης τους).

Ανέφερε, στη συνέχεια, ότι ο άξονας της σεξουαλικής παρενόχλησης αποτελεί κοινή θεματική των δύο Νομοπαρασκευαστικών Επιτροπών. Συζητήθηκε από την Επιτροπή, ότι είναι απαραίτητο να ξεκαθαριστεί το ζήτημα και να αποφευχθούν αλληλοεπικαλύψεις στο έργο τους ή καταρτιστούν αντικρουόμενες διατάξεις, κατόπιν επικοινωνίας των Προέδρων τους. Κρίθηκε, ότι η παρούσα Επιτροπή είναι περισσότερο αρμόδια να συμπεριλάβει στο υπό επεξεργασία νομοσχέδιο της το εν λόγω ζήτημα. Η εισηγήτρια πρότεινε να υπάρξει συνεργασία και να δοθεί στην Επιτροπή Βίας σχετική ενημερωτική έκθεση ενός Μέλους (κας Σωτηρίου, Δικαστικού Λειτουργού) της Επιτροπής για την Ουσιαστική Ισότητα.

Στο παρόν σημείο, έγινε ενημέρωση, σχετικά με το άρθρο, το οποίο καλύπτει τον ορισμό και τα προτεινόμενα μέτρα: «Τα Κ.Μ. πρέπει να λάβουν τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι κάθε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής ή μη, ή φυσικής, σεξουαλικής φύσης ενέργεια με σκοπό ή συνέπεια να πλήξει την αξιοπρέπεια ενός ανθρώπου, ειδικά όταν δημιουργεί ένα εχθρικό, υποβαθμισμένο ή

προσβλητικό περιβάλλον, είναι υποκείμενη σε ποινική ή άλλη νόμιμη διάταξη».

Η εισηγήτρια συνέχισε προσεγγίζοντας την έννοια της σεξουαλικής παρενοχλήσεως, όπως ακολουθείται από τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες και προβάλλεται στον ισχύοντα Νόμο 3896/2010, που αντικατέστησε τον Ν. 3488/2006. Το εν λόγω νομοθέτημα προβλέπει ένα ευρύ φάσμα κατάλληλων, αποτρεπτικών κυρώσεων (αστικές, ποινικές, πειθαρχικές, παρέμβαση του Σ.ΕΠ.Ε. για παραβιάσεις εργατικής νομοθεσίας εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα, όπου εξομοιώνονται με διάκριση λόγω φύλου). Το θύμα έχει δικαίωμα να ζητήσει την εξωδικαστική παρέμβαση Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής (Σ.Τ.Π.) (στη περίπτωση που το θύμα επιδιώκει να μη διαρραγεί το κλίμα συνεργασίας και καταστεί αδύνατο να συνεχίσει την εργασία του) ή να προσφύγει στο Δικαστήριο (στο σημείο αυτό σημειώθηκε το πρόβλημα του υπερβολικού φόρτου του συστήματος απονομής δικαιοσύνης). Εξέφρασε την άποψη να μην παρέμβει τροποποιητικά η Επιτροπή σε διατάξεις του πρόσφατου νομοθετήματος, το οποίο καλύπτει πολλά ζητήματα (λ.χ. απαγόρευση απόλυσης ή αντιποίνων από πλευράς του εργοδότη λόγω μη αποδοχής των “ανήθικων προτάσεων” του), παρότι έχουν προκύψει ορισμένα προβλήματα ως προς την εφαρμογή του.

Όσον αφορά στο θέμα των διατάξεων, που καθορίζουν την αντιστροφή του βάρους απόδειξης, πολλές φορές δεν τυγχάνουν εφαρμογής από τους Δικαστές, λόγω αντιδράσεων, που έχουν ανακύψει ως απόρροια ασάφειας του συστήματος (να παραμείνει ο όρος “πιθανολόγηση” και όχι “τεκμαίρεται”, ο οποίος υποκρύπτει αντιστροφή του αποδεικτικού βάρους).

Επίσης, η ομιλήτρια αναφέρθηκε στο δικαίωμα Ενώσεων προσώπων, να προσφεύγουν στη δικαστική δικαιοσύνη αντί του θύματος, με τη συναίνεση του (δεν αρκεί απλή έγκριση του τελευταίου), προτείνοντας να μην αναμειχθεί η Επιτροπή περαιτέρω στο θέμα, δεδομένου ότι είναι ρυθμισμένος ο τομέας της απασχόλησης και συνοδεύεται από πλούσια νομολογία.

Στη συνέχεια, η εισηγήτρια ανέφερε ότι, βάσει των στοιχείων, που έχουν αποτυπωθεί στη σχετική Έκθεση του, στο διάστημα των ετών 2008 – 2010 ο Σ.Τ.Π. δέχθηκε 17 καταγγελίες για ασκηθείσα σεξουαλική παρενόχληση (για υποθέσεις βιασμού τα θύματα στρέφονταν στη ποινική δικαιοσύνη), ενώ τους πρώτους μήνες του τρέχοντος έτους 12, όλες στο πλαίσιο των εργασιακών σχέσεων. Προτάθηκε εδώ, η μηχανοργάνωση ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων από το Συνήγορο του Πολίτη και σε περίπτωση (μη επιβολής διοικητικού προστίμου στον καταγγελλόμενο εργοδότη, λόγω μη επαρκών αποδεικτικών στοιχείων, κατά την πρώτη εις βάρος του καταγγελία) νέας

καταγγελίας, να πιθανολογείται η ενοχή του καταγγελλόμενου.

Συζητήθηκε το ζήτημα της διαδικασίας διεξαγωγής Ε.Δ.Ε. και παρακολούθησης της εξελικτικής πορείας αυτής, κατόπιν εντολής από τον Σ.Τ.Π. (αν δηλαδή αυτή θα παρακολουθείται από τον τελευταίο φορέα ή από κάποια αρμόδια κεντρική Υπηρεσία του ΥΠ.ΕΣ.Α.ΗΔ.).

Οι περιπτώσεις ασκηθείσας παρενόχλησης σε ιδιωτικό χώρο αποτελούν αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Καταναλωτή. Όσον αφορά στο προφίλ των εργοδοτών φερόμενων ως θυτών και των επιχειρήσεων τους, οι καταγγέλλουσες (μόνο γυναίκες έχουν προβεί σε τέτοιου είδους καταγγελία) εργάζονταν σε πολύ μικρές επιχειρήσεις, που απασχολούσαν κατά κύριο λόγο ανειδίκευτο και ανασφάλιστο εργατικό δυναμικό, που αντιμετώπιζε προβλήματα καθυστέρησης πληρωμών.

Πολλές από αυτές τις καταγγελίες τέθηκαν σε αρχείο, λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων. Στο σημείο αυτό, μεσολάβησε διάλογος, σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της δυσχέρειας απόδειξης των προσβλητικών συμβάντων. Τονίστηκε η δυσκολία να καταθέσουν ως μάρτυρες λοιποί εργαζόμενοι, υπό το φόβο πιθανής απόλυσης τους. Προτάθηκε η αρωγή του Σ.ΕΠ.Ε., το οποίο γνωρίζει το προφίλ των επιχειρηματιών - ιδίως σε μικρά μέρη - μέσω τηρούμενου μητρώου εργοδοτών, η βάση του οποίου θα ενημερώνεται με σχετικές καταγγελίες εις βάρος τους, ενώ μπορεί να ακολουθείται και ένα σύστημα αρνητικής μοριοδότησης τους (bonus malus). Αναγκαία είναι, στη περίπτωση αυτή, η πληρέστερη στελέχωση του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας, προκειμένου να ανταπεξέλθει σε ένα προηγμένο σύστημα παρακολούθησης. Επιπρόσθετα, τέθηκε υπό συζήτηση η παροχή βοήθειας από πλευράς επιμελητών κοινωνικής αρωγής, μέσω συλλογής ουσιοδών για τις υποθέσεις στοιχείων (13ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 07/06/2011).

Συζητήθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 2 παρ. γ. (παρενόχληση) & δ. (σεξουαλική παρενόχληση) και 10 παρ. 4. (σεξουαλική παρενόχληση) του Ν. 3769/2009 «Αρχή της Ίσης Μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, υπαίθριο εμπόριο, ρύθμιση οφειλών Ι.Κ.Α. κ.λπ.». Επίσης, των άρθρων 343 (Ασέλγεια με κατάχρηση εξουσίας) και 347 (Ασέλγεια παρά φύση) του Ποινικού Κώδικα.

Τα βασικότερα σημεία αυτής μπορούν να συνοψισθούν στα κάτωθι σημεία:

Κατ' αρχάς, το Μέλος Αποστολίδου Άννα, Επίκουρη Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου, που πρότεινε το διάλογο επ' αυτών των άρθρων, ανέφερε, ότι τα ζητήματα, που πρέπει να απασχολήσουν την Επιτροπή, είναι η τιμή του ατόμου, που υπήρξε θύμα σεξουαλικής παρενόχλησης (καλύπτεται από το άρθρο 361 Π.Κ.), η γενετήσια ελευθερία, η γενετήσια αξιοπρέπεια, καθώς και το δικαίωμα στην εργασία (το οποίο επίσης βάλλεται στη περίπτωση απόλυσης παρενοχληθείσης εργαζομένης ή εξαναγκασμού της σε παραίτηση λόγω κακού εργασιακού κλίματος). Σημειώθηκε, ότι, μέσω των υφισταμένων διατάξεων, δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς όλα τα ζητήματα.

Εκφράστηκε προβληματισμός επί των ανωτέρω άρθρων του Π.Κ. Ως προς το άρθρο 343, διατυπώθηκε και συζητήθηκε πρόταση προς τροποποίηση του, προκειμένου να επεκταθεί η εμβέλεια του και επί του ιδιωτικού τομέα απασχόλησης, πέραν του δημοσίου που ήδη καλύπτει. Ακόμη, επί του άρθρου 347 Π.Κ., προτάθηκε από Μέλος να μην υπάρξει τροποποίηση του, δεδομένου ότι αφορά σε άνδρες μόνο, που είναι εκτός αρμοδιότητας της παρούσης Επιτροπής.

Συζητήθηκε και το ενδεχόμενο να θεσπιστεί μία διάταξη, η οποία να αντιμετωπίζει ολοκληρωμένα όλες τις μορφές παρενόχλησης, είτε αυτή βασίζεται σε απειλή είτε σε πράξη.

Στη συνέχεια, προτάθηκε η κατάργηση των ισχυουσών διατάξεων και η αποκλειστική ισχύς των νέων, ούτως ώστε να διευκολύνονται στο έργο τους οι Δικαστικοί Λειτουργοί, μέσω της μείωσης της πολυνομίας και της αποφυγής νομοθετικών συγχύσεων.

Έγινε μνεία του γεγονότος, ότι η πλειονότητα των Δικαστών δεν εφαρμόζει την αντιστροφή του βάρους απόδειξης, που προβλέπεται πλέον από το δικαιοκώ μας σύστημα, λόγω ελλιπούς ενημέρωσης.

Συζήτηση έγινε και σχετικά με την προϋπόθεση, για την εκκίνηση ποινικής διαδικασίας κατά του σεξουαλικά παρενοχλούντος στο χώρο εργασίας, της ύπαρξης εκ των προτέρων συναίνεσης της παρενοχληθείσης ή της εκ των υστέρων έγκρισης της ως επαρκούς (για λόγους οικονομίας χρόνου και ασφάλειας ως προς τις προθεσμίες).

Στη συνέχεια, τονίστηκε, η επιτακτική ανάγκη δημιουργίας επαρκών δομών για τις γυναίκες – θύματα βίας, στις οποίες να μπορούν να φιλοξενηθούν και υποστηριχθούν μέσω μιας ολοκληρωμένης παρέμβασης.

Το Μέλος της Επιτροπής κα Κατσιβαρδάκου Θεοδώρα, Νομικός, Προϊσταμένη της Δ/σης Εργασιακών Σχέσεων και Κοινωνικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας

Ισότητας των Φύλων, παρουσίασε συνοπτικά το τι προβλέπει το Εθνικό Πρόγραμμα για τη Βία 2010 – 2013 (ανακοινώθηκε το Νοέμβριο 2009), αναφέροντας ότι έχει σχεδιαστεί η δημιουργία δεκατριών ξενώνων φιλοξενίας θυμάτων βίας στις αντίστοιχες διοικητικές περιφέρειες της χώρας. Επιπροσθέτως, πέραν των δύο υφισταμένων Συμβουλευτικών Κέντρων, τα οποία θα αναβαθμιστούν, θα δημιουργηθούν και άλλα δώδεκα, για την εκπαίδευση των στελεχών των οποίων έχει σχεδιαστεί ανάλογο εκπαιδευτικό υλικό. Τα Συμβουλευτικά αυτά Κέντρα, τα οποία θα συντονίζονται από ένα άτομο - Συντονιστή και σε κεντρικό επίπεδο από τη Γ.Γ.Ι.Φ., θα αναλάβουν τη δικτύωση της τοπικής με την επιστημονική κοινότητα. Τα κτίρια τα οποία θα στεγάσουν τις δομές αυτές, θα ενοικιάζονται με τριετούς διάρκειας συμβάσεις. Εκφράστηκε, στο παρόν σημείο, η ελπίδα, ότι πολλά από τα προαναφερόμενα Κέντρα θα λειτουργούν έως τον Νοέμβριο του επομένου έτους. Αναφέρθηκε, επίσης, ότι λειτουργεί 24 ώρες το εικοσιτετράωρο ήδη από τον μήνα Μάρτιο του τρέχοντος έτους η γραμμή SOS της Υπηρεσίας, για παροχή ψυχολογικής υποστήριξης στα θύματα βίας από πλευράς εξειδικευμένων επιστημόνων. Τέλος, επιδιώκεται, προκειμένου να στελεχωθούν οι εν λόγω δομές, να μετατραπούν οι 35 κενές θέσεις του οργανογράμματος της Υπηρεσίας, που προβλέπει ο Οργανισμός λειτουργίας της Γ.Γ.Ι.Φ., σε Κλάδο Π.Ε. Συμβουλευτικής. Το ύψος κονδυλίων, που θα διατεθούν συνολικά για τον ανωτέρω σχεδιασμό ανέρχεται σε € 30 εκ., με συμμετοχή τόσο της Ε.Ε. όσο και της Ελλάδας (ΕΣΠΑ).

Συμπληρωματικά, προβλέπεται να λειτουργήσει στο Κέντρο της Αθήνας και το Πολυκέντρο, ένα τμήμα του οποίου θα στηρίζει σε όλους τους τομείς γυναίκες, που υπόκεινται κακοποίηση.

Στο σημείο αυτό, παρεμβλήθηκε συζήτηση και ετέθη ο προβληματισμός, αν θα συνεχίσει η λειτουργία όλων αυτών των δομών αρωγής, ως βιώσιμη σε μακροσκελή βάση, μετά την ολοκλήρωση του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Κατόπιν όλων των ανωτέρω, ετέθη εκ νέου το θέμα του υψηλού παραβόλου, η κατάθεση του οποίου απαιτείται, για την υποβολή μήνυσης εναντίον δράστη βίας, το οποίο στη πράξη λειτουργεί ανασχετικά για τα θύματα, που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες. Συζητήθηκε και το ενδεχόμενο να αποσταλεί μία σχετική επιστολή από πλευράς της παρούσης Επιτροπής προς την Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για την αναμόρφωση διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, προκειμένου η τελευταία να λάβει υπόψη της το προβληματισμό αυτό (14ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 20/06/2011).

Το Μέλος της Επιτροπής κα Κατσιβαρδάκου Θεοδώρα, Νομικός, Προϊσταμένη της Δ/σης Εργασιακών Σχέσεων και Κοινωνικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, προέβη, κατά τον προγραμματισμό της εν λόγω συνεδρίασης, στη παρουσίαση εισήγησης, τα βασικότερα σημεία της οποίας μπορούν να συνοψισθούν στα κάτωθι:

Κατ' αρχάς, παρουσίασε τι προβλέπει το «Εθνικό Πρόγραμμα για την καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2009 – 2013» - «Ενίσχυση των δράσεων της Δ. Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προς όφελος των γυναικών και την καταπολέμηση της βίας», το οποίο ανακοινώθηκε το Νοέμβριο 2009 από το Υπουργείο Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Το Πρόγραμμα αυτό, που σχεδιάστηκε και υλοποιείται από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, αναλύεται αφενός σε νομοθετικές παρεμβάσεις ενίσχυσης του θεσμικού πλαισίου κι αφετέρου σε δράσεις πρόληψης του φαινομένου και υποστήριξης των θυμάτων

Οι δράσεις πρόληψης του φαινομένου και υποστήριξης των θυμάτων συγκροτούνται στο Σχέδιο «Ενίσχυση των δράσεων της Δημόσιας Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προς όφελος των γυναικών και την καταπολέμηση της βίας», το οποίο εκπονήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων με την Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής, στη βάση μελέτης ωρίμανσης που είχε προηγηθεί.

Το Σχέδιο αναλύεται σε οριζόντιες και κάθετες δράσεις.

Οι οριζόντιες δράσεις περιλαμβάνουν:

- 1 Τη σύσταση και λειτουργία Επιστημονικής Επιτροπής, μη αμειβόμενης, επιφορτισμένης με τη συνολική εποπτεία του έργου. Οι Πανεπιστημιακοί που μετέχουν σε αυτή, προέρχονται από τις 13 Διοικητικές Περιφέρειες και λειτουργούν ως δίαυλοι ανατροφοδότησης μεταξύ των δομών στήριξης και της πανεπιστημιακής κοινότητας.
- 2 Την εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού. Έχουν ήδη παραχθεί οδηγοί συμβουλευτικής ξεχωριστοί για τους νομικούς, τους ψυχολόγους και τους κοινωνικούς λειτουργούς που παρέχουν συμβουλευτική στήριξη σε γυναίκες θύματα έμφυλης βίας. Έχουν επίσης παραχθεί Πρωτόκολλα συνεργασίας με τις αστυνομικές αλλά και τις υγειονομικές αρχές, που σκοπό έχουν την ενημέρωση των σχετικών επαγγελματιών για την πιο αποτελεσματική επιτέλεση των καθηκόντων τους όταν επιλαμβάνονται περιστατικά γυναικών θυμάτων βίας.

Σημειώνεται, ότι όλο το υλικό αυτό διαπνέεται από την οπτική του φύλου.

- 3 Την επιμόρφωση των συμβούλων που θα στελεχώσουν τα Συμβουλευτικά Κέντρα και την Τηλεφωνική Γραμμή SOS, των δικηγόρων που θα συμμετέχουν στα προγράμματα νομικής βοήθειας γυναικών θυμάτων βίας, αλλά κι επαγγελματιών που χειρίζονται αντίστοιχες υποθέσεις (πχ αστυνομικοί, δικαστές, επαγγελματίες υγείας κ.λπ.).
- 4 Τη συγκρότηση και λειτουργία 24ωρης Τηλεφωνικής Γραμμής SOS. Η γραμμή αυτή λειτουργεί ήδη από τις 11 Μαρτίου 2011. Είναι σημαντικό ότι με τη δομή αυτή δίνεται η δυνατότητα ψυχοκοινωνικής στήριξης και σε γυναίκες θύματα που κατοικούν είτε σε απομακρυσμένες περιοχές είτε σε περιοχές που δεν διαθέτουν άλλης μορφής υποστηρικτικές δομές. Είναι επίσης σημαντικό ότι όλοι οι σύμβουλοί της έχουν δυνατότητα παροχής συμβουλευτικής στήριξης και στην αγγλική γλώσσα.

Στο παρόν σημείο, τα Μέλη εξέφρασαν τον προβληματισμό τους, ως προς το αν υπάρχει δυνατότητα πρόσληψης συμβούλων, οι οποίοι να γνωρίζουν άλλη ξένη γλώσσα (λ.χ. αλβανική ή ρωσική). Η εισηγήτρια, κα Κατσιβαρδάκου, ενημέρωσε, ότι έχει επιδιωχθεί, αλλά δεν είναι βέβαιο, ότι αυτό το κριτήριο μπορεί να καλυφθεί, βάσει των διαδικασιών του Α.Σ.Ε.Π., όπου τα κύρια κριτήρια πρόσληψης του υποψηφίου, που τίθενται, πέραν της γνώσης της αγγλικής γλώσσας είναι κοινωνικά. Κατά τη σχετική συζήτηση προέκυψε, ότι δεύτερη πιο χρήσιμη ξένη γλώσσα είναι η γαλλική (Αφρικανοί, Μαροκινοί, Αλγερινοί, Αιγύπτιοι κ.λπ.) και κατά τρίτο η αλβανική. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι το 16% των κακοποιημένων γυναικών, που απευθύνονται στη γραμμή SOS, είναι αλλοδαπές.

- 5 Την υλοποίηση εκστρατείας ενημέρωσης κι ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης με σκοπό τη πρόληψη και καταπολέμηση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών. Η εκστρατεία περιλαμβάνει ημερίδες ευαισθητοποίησης, θεματικό συνέδριο, ενημερωτικά έντυπα, τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά σποτ και προβολή τους τόσο από τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο στο κέντρο και την περιφέρεια όσο και στο διαδίκτυο. Μέρος του υλικού επικοινωνίας που θα παραχθεί θα είναι διαθέσιμο και σε δύο τουλάχιστον άλλες γλώσσες, επιπλέον των ελληνικών και των αγγλικών, οι οποίες θα είναι αυτές που μιλάνε μεγάλες ομάδες μεταναστριών στη χώρα.

Οι κάθετες δράσεις περιλαμβάνουν:

1. Τη δημιουργία 12 νέων Συμβουλευτικών Κέντρων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων στις αντίστοιχες Περιφέρειες της χώρας
2. Την αναβάθμιση των δύο υφισταμένων Συμβουλευτικών Κέντρων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων
3. Τη δημιουργία 14 Ξενώνων στις αντίστοιχες Περιφέρειες της χώρας σε συνεργασία με τους ΟΤΑ ή άλλους φορείς

Οι παρεχόμενες από τις δομές αυτές υπηρεσίες περιλαμβάνουν ψυχοκοινωνική στήριξη και νομική συμβουλευτική, φιλοξενία, νομική βοήθεια όπου είναι αναγκαίο και σε συνεργασία με τους τοπικούς Δικηγορικούς Συλλόγους.

Στο σημείο αυτό να σημειωθεί, η παρέμβαση ορισμένων εκ των λοιπών μελών της Ομάδας και του Προέδρου, στη βάση, ότι είναι ανεπαρκές να απασχολούνται στις ανωτέρω δομές μόνο νομικοί. Κρίνεται αναγκαία η ύπαρξη δικηγόρων, που θα δύνανται να εκπροσωπούν στα Δικαστήρια τα θύματα βίας (παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας), καθώς και εγκληματολόγων, υπό το καθεστώς πάγιας αντιμισθίας. Η κα Κατσιβαρδάκου εξέφρασε την επιφύλαξη της ως προς το κατά πόσο είναι αναστρέψιμος ο σχεδιασμός του Ε.Σ.Π.Α. στη παρούσα χρονική περίοδο, θεώρησε, ωστόσο, ότι η Επιτροπή οφείλει σε κάθε περίπτωση να προβεί στη διατύπωση προτάσεων, που κρίνει απαραίτητες. Τόνισε, ότι είναι δυνατή η υπογραφή μνημονίων συνεργασίας με τους κατά τόπους δικηγορικούς συλλόγους της χώρας (κονδύλιο Ε.Σ.Π.Α.), ειδικά για τις άπορες γυναίκες – θύματα βίας, που θα προβλέπεται να εκπροσωπούνται δωρεάν (οικονομικά κριτήρια).

Συνεχίζοντας την παρουσίαση της η ως άνω εισηγήτρια, ανέφερε, ότι οι ανωτέρω Υπηρεσίες λαμβάνουν υπόψη, ότι οι γυναίκες στις οποίες απευθύνονται μπορεί να διαφοροποιούνται μεταξύ τους ως προς τη κοινωνική ή εθνική καταγωγή, το θρήσκευμα, το επίπεδο υγείας κλπ.

Σκοπός των υπηρεσιών αυτών είναι η ενδυνάμωση των γυναικών θυμάτων βίας και η επανάκτηση της αυτοεκτίμησής τους ώστε να μπορέσουν να αναλάβουν την ευθύνη της επαγγελματικής, προσωπικής και οικογενειακής τους ζωής και να πάρουν οι ίδιες τις καλύτερες αποφάσεις για το μέλλον τους.

Στις αρμοδιότητες των δομών περιλαμβάνεται επίσης η δικτύωση με τους τοπικούς φορείς καθώς και η υλοποίηση ενημερωτικών παρεμβάσεων τοπικής εμβέλειας.

Ταυτόχρονα, το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) υλοποιεί κύκλο επιμορφωτικών σεμιναρίων για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών με έμφαση στις μορφές της ενδοοικογενειακής βίας αλλά και της εμπορίας ανθρώπων όπου τα ποσοστά των μεταναστριών θυμάτων είναι μεγάλα. Τα σεμινάρια απευθύνονται σε αστυνομικούς και διοικητές αστυνομικών τμημάτων. Πρόκειται να πραγματοποιηθεί αντίστοιχη επιμόρφωση και σε εργαζόμενους στο χώρο της υγείας.

Χρηματοδότηση

Είναι η πρώτη φορά που υλοποιείται στην Ελλάδα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Είναι προϋπολογισμού 17.500.000 ευρώ και χρηματοδοτείται από το ΕΣΠΑ. Συγκεκριμένα, το Σχέδιο εντάσσεται στον Άξονα Προτεραιότητας III «Ενδυνάμωση των πολιτικών ισότητας των φύλων σε όλο το εύρος της δημόσιας διοίκησης», του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 2007-2013». Αναλυτικά ο προϋπολογισμός των δράσεων:

Οριζόντιες δράσεις (1.700.000 ευρώ)

- 24ωρη Τηλεφωνικής Γραμμής SOS, 722.400 ευρώ.
- εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού 45.000 ευρώ.
- επιμόρφωση στελεχών 186.600 ευρώ.
- ενημερωτική εκστρατεία 543.000 ευρώ.

Κάθετες δράσεις (15.700.000 ευρώ)

- δημιουργία 12 νέων Συμβουλευτικών Κέντρων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων στις αντίστοιχες Περιφέρειες της χώρας και αναβάθμιση των δύο υφισταμένων Συμβουλευτικών Κέντρων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων στην Αθήνα και στο Πειραιά (5.000.000 ευρώ).
- δημιουργία 14 νέων Ξενώνων στις αντίστοιχες Περιφέρειες της χώρας (στην Αθήνα θα είναι δύο) σε συνεργασία με τους ΟΤΑ ή άλλους φορείς και αναβάθμιση υφισταμένων ξενώνων (απροσδιόριστος αριθμός) (10.700.000 ευρώ).

Στην επιμόρφωση των δημοσίων λειτουργών (αστυνομικών-υγειονομικών) τελικός δικαιούχος είναι το Ε.Κ.Δ.Δ.Α. και η δράση είναι προϋπολογισμού 61.000 ευρώ.

Στελέχωση Γραμμής SOS και Συμβουλευτικών Κέντρων

Η στελέχωση των δομών γίνεται με πρόσληψη προσωπικού με διαδικασίες Α.Σ.Ε.Π. και συμβάσεις ορισμένου χρόνου (Ι.Δ.Ο.Χ.).

Έχουν ήδη προσληφθεί τα 13 στελέχη της γραμμής SOS (μία συντονίστρια και 12 ψυχολόγοι -κοινωνιολόγοι) με ετήσια σύμβαση με την Ε.Υ.Ε./Γ.Γ.Ι.Φ.

Κάθε Συμβουλευτικό Κέντρο θα στελεχωθεί από ένα κοινωνικό λειτουργό, ένα ψυχολόγο, ένα νομικό κι ένα διοικητικό. Κατ' εξαίρεση, τα Σ..Κ. Αθήνας, Πειραιά και Θεσσαλονίκης θα έχουν από ένα κοινωνικό λειτουργό κι ένα ψυχολόγο επιπλέον, ώστε να λειτουργούν διπλή βάρδια. Για τον συντονισμό της λειτουργίας των Συμβουλευτικών Κέντρων έχει προβλεφθεί η πρόσληψη συντονιστή. Η πρόσληψη και η στελέχωση των Συμβουλευτικών Κέντρων θα γίνει από το Κ.Ε.Θ.Ι., με προκήρυξη, που θα είναι σε ισχύ μέχρι τα μέσα Αυγούστου.

Επιδιώκοντας την βιωσιμότητα των δομών και μετά την λήξη του Προγράμματος η ΓΓΙΦ προχωρά στη πλήρωση κενών θέσεων Π.Ε. Συμβουλευτικής με τη διαδικασία των μετατάξεων από τον Δημόσιο Τομέα.

Κτιριακή υποδομή Συμβουλευτικών Κέντρων

Τα Συμβουλευτικά Κέντρα αναπτύσσονται στις Πρωτεύουσες των Περιφερειών, είναι εύκολα προσβάσιμα με τα μέσα μαζικής μεταφοράς, έχουν προδιαγραφές Α.μ.ε.Α. και μέγεθος περί τα 80-100τμ. Πρόβλημα υπάρχει με την υποχρέωση του Δημοσίου να κάνει 12ετής μισθώσεις δεδομένου ότι το Γ.Λ.Κ. δεν εγκρίνει την δαπάνη. Εξετάζουμε και το ενδεχόμενο της παραχώρησης. Έχουμε απευθυνθεί με επιστολές σε ΓΓ. Περιφερειών, Δημάρχους, ΚΕΔ, ΚΥΔ κλπ. Η διαδικασία είναι σε εξέλιξη.

Ξενώνες

Τελικός δικαιούχος είναι η ΕΕΤΑ, η οποία θα προκηρύξει προς τους Δήμους και τις Περιφέρειες. Η πρόσκληση της ΕΦΔ προς την ΕΕΤΑ αναμένεται να βγει μέχρι τον Σεπτέμβρη. Το έργο είναι σε διαβούλευση.

Τέλος, μετά την ολοκλήρωση της παρουσίασης της ως άνω εισηγήτριας και Μέλους κας Κατσιβαρδάκου Θεοδώρας, ετέθη, εκ νέου, υπό συζήτηση το θέμα της συμπερίληψης ή μη στο υπό σύνταξη νομοσχέδιο, του άξονα trafficking και πορνεία. Προεβλήθη η άποψη, ότι αποτελούν κύριες μορφές βίας κατά των γυναικών (έμφυλη

βία) και ως εκ τούτου πρέπει να μην εξαιρεθούν. Ωστόσο, υπήρξε και ο αντίποδας από τη πλειοψηφία, που υποστήριξε, ότι τα ανωτέρω αποτελούν μορφές οργανωμένου εγκλήματος, που ήδη κατοχυρώνονται τα θύματα αυτών, βάσει πρόσφατων νομοθετημάτων (15ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 30/06/2011).

Στην συνεδρίαση της Ο.Δ.Ε. (από 08-08-2011) για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, σημειώθηκε, ότι παράλληλα με τις εργασίες της, λειτουργεί και η Επιτροπή τροποποίησης του Ποινικού Κώδικα, το έργο της οποίας βρίσκεται σε ώριμο επίπεδο εξέλιξης. Επισημάνθηκε, ότι είναι αναγκαίο, να ενημερωθεί η Πρόεδρος της ως άνω Επιτροπής, σχετικά με τη πορεία του έργου της Ο.Δ.Ε., ούτως ώστε να συνάδει το περιεχόμενο των προτάσεων τους και να μην προκύψουν διαφοροποιήσεις.

Εν συνεχεία, ακολούθησε συζήτηση, αναφορικά με τη σύνταξη επιστολής απευθυνόμενης, από πλευράς της Ομάδας, προς τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με αίτημα την κατάργηση υποχρέωσης παραβόλου για την υποβολή μηνύσεως στις περιπτώσεις άσκησης ενδοοικογενειακής βίας, μέσω τροποποίησης της σχετικής Κ.Υ.Α. Η γραμματέας της Ομάδας Εργασίας διένειμε στα παριστάμενα Μέλη αντίγραφο του σχετικού άρθρου 22 «Ευεργέτημα της πενίας» του Ν. 3500/2006, καθώς και των άρθρων 194 και επόμενα «Ευεργέτημα της πενίας» του Κ.Πολ.Δ. Τίθεται, εν προκειμένω, το θέμα του μεγάλου ύψους κόστους του παραβόλου, η κατάθεση του οποίου απαιτείται, για την υποβολή μήνυσης εναντίον δράστη βίας, το οποίο στη πράξη λειτουργεί ανασχετικά για τα θύματα, που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες. Τέθηκε υπό συζήτηση, επιπροσθέτως, το ζήτημα της παροχής δωρεάν νομικής αρωγής στα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, στις περιπτώσεις, που τα τελευταία αδυνατούν να καταβάλουν τις απαιτούμενες δικαστικές δαπάνες. Τα Μέλη αποφάσισαν να παρέμβουν, όσον αφορά στο δεύτερο ζήτημα, μέσω διάταξης άρθρου, που θα συμπεριληφθεί στο υπό πρόταση νομοσχέδιο και θα τροποποιεί τη διάταξη του άρθρου 22 Ν. 3500/2006, που προανεφέρθη.

Έπειτα, το Μέλος κα Κατσιβαρδάκου Θεοδώρα, Νομικός και Προϊσταμένη της Δ/σης Εργασιακών Σχέσεων και Κοινωνικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, που είχε αναλάβει την παρουσίαση της πρότασης για το υπό επεξεργασία πρόγραμμα, κατ' άρθρο, όσον αφορά στις δομές στήριξης θυμάτων έμφυλης

βίας (αποτυπώνεται κάτωθι), που, όπως τονίστηκε, είναι πρωταρχικής σημασίας, δεδομένου ότι μόνη η πρόβλεψη ποινών για τους δράστες δεν είναι επαρκές μέτρο, ανέφερθη στα κάτωθι:

«ΔΟΜΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I Ολοκληρωμένες πολιτικές

Άρθρο 1 Η ολιστική ανταπόκριση στο φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών επιδιώκεται με την εφαρμογή συγκροτημένων και συντονισμένων εθνικών πολιτικών που περιλαμβάνουν όλα τα σχετικά μέτρα πρόληψης κι αντιμετώπισης της έμφυλης βίας. Στο επίκεντρο των μέτρων αυτών είναι τα δικαιώματα των θυμάτων, ενώ όλοι οι σχετικοί παράγοντες (κρατικές υπηρεσίες, οργανισμοί Ο.Τ.Α., κοινωνία των πολιτών) συνεργάζονται αποτελεσματικά. Το έργο των μη κυβερνητικών οργανώσεων αναγνωρίζεται, ενθαρρύνεται και υποστηρίζεται. Για την εφαρμογή των ολοκληρωμένων αυτών πολιτικών διατίθενται επαρκείς ανθρώπινοι και οικονομικοί πόροι.

Άρθρο 2 Ορίζεται εθνικό συντονιστικό όργανο αρμόδιο για την εφαρμογή κι αξιολόγηση των μέτρων και των πολιτικών. Συντονίζει τη συλλογή στοιχείων, την ανάλυσή τους και τη διάχυση των αποτελεσμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II Πρόληψη

Άρθρο 3 Το κράτος υποχρεούται προωθήσει αλλαγές στα κοινωνικά και πολιτισμικά πρότυπα συμπεριφοράς ανδρών και γυναικών, με στόχο το ξερίζωμα εκείνων των προκαταλήψεων, εθίμων, παραδόσεων και άλλων πρακτικών που βασίζονται στην ιδέα της κατωτερότητας των γυναικών και στους στερεότυπους ρόλους των φύλων. Στο επίκεντρο των μέτρων είναι τα δικαιώματα των θυμάτων και λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες ευάλωτων προσώπων. Όλα τα μέλη της κοινωνίας, ιδιαίτερα τ' αγόρια και οι άνδρες, ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά στη πρόληψη της βίας, η οποία δεν δικαιολογείται ποτέ ούτε με την επίκληση λόγων πολιτισμικών, εθίμου, θρησκείας παράδοσης ή τιμής. Επιδιώκεται η ενδυνάμωση των γυναικών.

Άρθρο 4 Το κράτος θα διεξάγει και σε συνεργασία με μ.κ.ο., τακτικές *εκστρατείες ευαισθητοποίησης*, για να αναπτυχθεί επίγνωση των διαφορετικών εκφράσεων της βίας κατά των γυναικών και των συνεπειών της αλλά και της ανάγκης πρόληψής της στην ευρύτερη κοινωνία. Θα διασφαλισθεί η πλατιά διάχυση πληροφόρησης στο κοινό σχετικά με τα διαθέσιμα μέτρα πρόληψης.

Άρθρο 5 Τα αναλυτικά προγράμματα όλων των βαθμίδων της *εκπαίδευσης* καλούνται να περιλάβουν εκπαιδευτικό υλικό, προσαρμοσμένο στην εξελισσόμενη μαθησιακή

ικανότητα των εκπαιδευόμενων, για θέματα όπως η ισότητα ανδρών γυναικών, οι μη στερεοτυπικοί έμφυλοι ρόλοι, ο αμοιβαίος σεβασμός, η μη-βίαση επίλυση συγκρούσεων στις διαπροσωπικές σχέσεις, η έμφυλη βία και το δικαίωμα στην προσωπική ακεραιότητα. Οι ίδιες αρχές θα προωθούνται στις εγκαταστάσεις αθλητισμού, πολιτισμού κι ελεύθερου χρόνου, στα media και, όταν αρμόζει, στα θρησκευτικά ιδρύματα.

Άρθρο 6 Οι επαγγελματίες που ασχολούνται με θύματα βίας κατά των γυναικών (δικαστικοί, δικηγόροι, αστυνομικοί, υγειονομικοί, κοινωνικοί λειτουργοί, δάσκαλοι, καθηγητές κ.λπ.) εκπαιδεύονται στη πρόληψη και την εξιχνίαση της βίας, στην ισότητα των φύλων, στις ανάγκες και τα δικαιώματα των θυμάτων καθώς και στη πρόληψη της δευτερογενούς θυματοποίησης.

Άρθρο 7 Δημιουργούνται ή στηρίζονται *προγράμματα* που εκπαιδεύουν τους δράστες βίας κατά των γυναικών να υιοθετήσουν μη βίαιες συμπεριφορές στις διαπροσωπικές σχέσεις με στόχο τη πρόληψη περισσότερης βίας και την αλλαγή των προτύπων βίαιης συμπεριφοράς. Τα θεραπευτικά προγράμματα απευθύνονται σε δράστες, κυρίως σεξουαλικών αδικημάτων, με σκοπό τη πρόληψη της επανάληψής τους. Τα παραπάνω προγράμματα αναπτύσσονται σε στενή συνεργασία με τις ειδικές υποστηρικτικές υπηρεσίες για τα θύματα, η ασφάλεια, υποστήριξη και τα ανθρώπινα δικαιώματα των οποίων είναι πρωταρχικού ενδιαφέροντος.

Άρθρο 8 Ο *ιδιωτικός τομέας*, ο τομέας τεχνολογίας πληροφόρησης κι επικοινωνίας και τα *μέσα μαζικής ενημέρωσης*, με σεβασμό στην ελευθερία της έκφρασης και την ανεξαρτησία τους, ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στην ανάπτυξη πολιτικών και στη δημιουργία οδηγιών κι αυτορρυθμιζόμενων προτύπων που προάγουν το σεβασμό στην αξιοπρέπεια των γυναικών κι εμποδίζουν την εναντίον τους βία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

Προστασία και υποστήριξη

Άρθρο 9 Η προστασία και υποστήριξη των θυμάτων απαιτούν την αποτελεσματική συνεργασία όλων των παραγόντων (δικαστικών, κρατικών, αυτό-διοικητικών, μη κυβερνητικών και άλλων). Τα λαμβανόμενα μέτρα ενσωματώνουν τη διάσταση του φύλου στη κατανόηση της βίας κατά των γυναικών και έχουν στο επίκεντρο τα δικαιώματα και την ασφάλεια των θυμάτων. Στοχεύουν στην αποφυγή της δευτερογενούς θυματοποίησης και την ενδυνάμωση και οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών θυμάτων. Οι διάφορες και διαφορετικές υποστηρικτικές υπηρεσίες αντιμετωπίζουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των γυναικών θυμάτων και των παιδιών τους

θυμάτων και, όπου αυτό είναι δυνατό, στεγάζονται σε κοινά κτήρια. Η παροχή υπηρεσιών στο θύμα δεν εξαρτάται από το αν αυτό υποβάλλει καταγγελία ή καταθέσει εναντίον του δράστη. Σκοπός των υπηρεσιών αυτών είναι η ενδυνάμωση των γυναικών θυμάτων βίας και η επανάκτηση της αυτό-εκτίμησής τους ώστε να μπορέσουν να αναλάβουν την ευθύνη της επαγγελματικής, προσωπικής και οικογενειακής τους ζωής και να πάρουν οι ίδιες τις καλύτερες αποφάσεις για το μέλλον τους. Παρέχονται υπηρεσίες νομικής και οικονομικής βοήθειας, στέγασης, εκπαίδευσης, κατάρτισης και συνδρομής στην απασχόληση. Διασφαλίζεται η πρόσβαση των θυμάτων σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής προστασίας, οι οποίες έχουν επαρκείς πόρους κι επαγγελματίες εκπαιδευμένους να βοηθούν τα θύματα και να τα παραπέμπουν στους κατάλληλους φορείς.

Άρθρο 10 Τα θύματα λαμβάνουν επαρκή κι έγκαιρη *πληροφόρηση* για τις διαθέσιμες υποστηρικτικές υπηρεσίες και τα νομικά μέτρα, σε γλώσσα που κατανοούν.

Άρθρο 11 Ειδικές υποστηρικτικές υπηρεσίες παρέχονται στις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας και τα παιδιά τους. Στις υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνονται επαρκή και προσβάσιμα συμβουλευτικά κέντρα ψυχοκοινωνικής στήριξης και νομικής συμβουλευτικής γυναικών θυμάτων βίας, ξενώνες φιλοξενίας των γυναικών αυτών με τα παιδιά τους, εθνικής εμβέλειας 24ωρη τηλεφωνική γραμμή SOS, που προσφέρει δωρεάν κι εμπιστευτικές υπηρεσίες καθώς επίσης επαρκή, προσβάσιμα και κατάλληλα κέντρα αναφοράς βιασμού και σεξουαλικής βίας που παρέχουν στα θύματα ιατρική και ιατροδικαστική εξέταση, ψυχολογική στήριξη και συμβουλευτική. Οι ειδικές υπηρεσίες άμεσης, βραχύχρονης και μακρόχρονης υποστήριξης για κάθε θύμα βίας παρέχονται σε επαρκή γεωγραφική κατανομή και τουλάχιστον μία στην Πρωτεύουσα κάθε Διοικητικής Περιφέρειας.

Άρθρο 12 Κατά τη παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στα θύματα λαμβάνονται σοβαρά υπόψη τα δικαιώματα, οι ανάγκες και το συμφέρον των *παιδιών μαρτύρων* και τους παρέχεται κατάλληλη για την ηλικία τους ψυχοκοινωνική συμβουλευτική.

Άρθρο 13 Όποιος είναι μάρτυρας διάπραξης βίας κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας ή έχει σοβαρό λόγο να πιστεύει ότι τέτοια πράξη θα γίνει ή ότι πρέπει να αναμένεται περισσότερη βία, ενθαρρύνεται να το *καταγγείλει* στις αρμόδιες αρχές. Η υποχρέωση τήρησης του απορρήτου που διέπει συγκεκριμένους επαγγελματίες δεν τους εμποδίζει να καταγγείλουν στις αρμόδιες αρχές αν έχουν σοβαρό λόγο να πιστεύουν ότι μία σοβαρή πράξη βίας κατά των γυναικών και

ενδοοικογενειακής βίας έχει διαπραχθεί ή περισσότερες σοβαρές πράξεις βίας πρέπει να αναμένονται».

Ακολούθησε σχετικός διάλογος της Ομάδας Διοίκησης Έργου.

Να σημειωθεί, τέλος, ότι τα Μέλη έλαβαν γνώση, σχετικά με το περιεχόμενο του παλαιότερου (από 09-12-2004) δελτίου τύπου του Υπ. Δικαιοσύνης (απάντηση σε Επίκαιρη Ερώτηση Βουλευτού), που αφορούσε στο ζήτημα της «Επανένταξης και αρωγής των θυμάτων διεθνικής σωματεμπορίας» και ειδικότερα στην εφαρμογή του Ν. 3064/2002 (16ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 13/09/2011).

Οι εργασίες της εν λόγω συνεδρίασης της Ο.Δ.Ε. για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, ξεκίνησαν με παράδοση, από πλευράς της γραμματέως προς τον κ. Πρόεδρο της Ομάδας Διοίκησης Έργου, της επιστολής παραιτήσεως του Μέλους κας Παπαρρήγα Κωσταβάρα (σημειώνεται, ότι ο Πρόεδρος και τα λοιπά Μέλη είχαν ενημερωθεί με ηλεκτρονικό μήνυμα σχετικά, ήδη με τη λήψη της ως άνω επιστολής). Ο Πρόεδρος ανέγνωσε την επιστολή προς λεπτομερή ενημέρωση όλων των παρισταμένων Μελών και στη συνέχεια αποφασίστηκε από κοινού να συνταχθεί απαντητική επιστολή προς το ως άνω Μέλος.

Στη συνέχεια, αναγνώσθηκε η απαντητική επιστολή του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όσον αφορά στο αίτημα, που είχε απευθύνει η Ομάδα Εργασίας, προς τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου, για κατάργηση της υποχρέωσης καταβολής παραβόλου από πλευράς θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, τα οποία αδυνατούν να καλύψουν τα δικαστικά αυτά έξοδα. Μέσω της επιστολής αυτής η Ο.Δ.Ε. παραπέμφθηκε στην υπ' αριθμ. 6/2009 σχετική Γνωμοδότηση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Ακολούθησε συζήτηση και τα Μέλη αποφάσισαν να αποσταλεί δεύτερη επιστολή.

Έπειτα, το Μέλος κα Κατσιβαρδάκου Θεοδώρα, προέβη, κατά τον προγραμματισμό, στη παρουσίαση της πληρέστερης πρότασης της για το υπό επεξεργασία νομοσχέδιο, όσον αφορά στις δομές στήριξης θυμάτων έμφυλης βίας. Παράλληλα, έλαβε χώρα διάλογος σχετικά και το κείμενο πρότασης διαμορφώθηκε τελικά ως εξής:

«ΔΟΜΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Προοίμιο

Η πρόληψη κι αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών είναι υποχρέωση του κράτους το οποίο, για το σκοπό αυτό, εφαρμόζει συγκροτημένες και συντονισμένες εθνικές πολιτικές.

Στο επίκεντρο των μέτρων αυτών είναι τα δικαιώματα των θυμάτων, ενώ όλοι οι σχετικοί παράγοντες (κρατικές υπηρεσίες, οργανισμοί ΟΤΑ, κοινωνία των πολιτών) συνεργάζονται αποτελεσματικά.

Το έργο των μη κυβερνητικών οργανώσεων αναγνωρίζεται, ενθαρρύνεται και υποστηρίζεται.

Για την εφαρμογή των ολοκληρωμένων αυτών πολιτικών διατίθενται επαρκείς ανθρώπινοι και οικονομικοί πόροι.

Το κράτος υποχρεούται να λάβει τα αναγκαία εκείνα μέτρα που προωθούν αλλαγές στα κοινωνικά και πολιτισμικά πρότυπα συμπεριφοράς ανδρών και γυναικών, με στόχο το ξερίζωμα εκείνων των προκαταλήψεων, εθίμων, παραδόσεων και άλλων πρακτικών που βασίζονται στην ιδέα της κατωτερότητας των γυναικών και στους στερεότυπους ρόλους των φύλων.

Στο επίκεντρο των μέτρων είναι τα δικαιώματα των θυμάτων και λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες ευάλωτων προσώπων.

Όλα τα μέλη της κοινωνίας, ιδιαίτερα τ' αγόρια και οι άνδρες, ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά στη πρόληψη της βίας, η οποία δεν δικαιολογείται ποτέ ούτε με την επίκληση λόγων πολιτισμικών, εθίμου, θρησκείας παράδοσης ή τιμής.

Λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα που προωθούν την ενδυνάμωση των γυναικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι Ολοκληρωμένες πολιτικές

Άρθρο 1

1. Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών Εθνικό Συντονιστικό Όργανο αρμόδιο για την εφαρμογή κι αξιολόγηση των μέτρων και των πολιτικών πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών (Ε.Σ.Ο.Α.Β.).

2. Αρμοδιότητες :

α. χαράσσει την πολιτική για τα θέματα που σχετίζονται με κάθε μορφή βίας κατά των γυναικών

β. Παρακολουθεί το πρόβλημα της έμφυλης βίας κατά των γυναικών στον ελλαδικό χώρο, καθώς και τις διεθνείς εξελίξεις

γ. Συντονίζει τη συλλογή στοιχείων, την ανάλυσή τους και τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων αυτών.

δ. Προωθεί επιστημονικές έρευνες σχετικές με το θέμα.

ε. Ενημερώνει το κοινό και τους επαγγελματίες για τα ζητήματα αυτά, με διάφορα μέσα στα οποία περιλαμβάνονται ειδικά συνέδρια και σεμινάρια, επιστημονικά προγράμματα, ιστοσελίδες και σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και κάθε λογής σχετικές έντυπες και ηλεκτρονικές εκδόσεις.

στ. Παρακολουθεί τη δράση και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των ασχολουμένων με τα ζητήματα αυτά υπηρεσιών και φορέων.

ζ. Παρακολουθεί την εφαρμογή και τήρηση της σχετικής νομοθεσίας και

η. Συντονίζει τη δράση των Περιφερειακών Επιτροπών πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών (Π.Ε.Π.Α.Β.).

3. Συγκρότηση:

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. απαρτίζεται από άτομα τα οποία διορίζονται από τον Υπουργό των Εσωτερικών για μια τριετία- δυναμένη να ανανεωθεί- και τα οποία έχουν γνώση και πείρα των σχετικών θεμάτων. Τα μέλη του οργάνου δεν δύνανται να είναι περισσότερα των δεκαπέντε. Τα άτομα που διορίζονται από τον δημόσιο τομέα επιλέγονται - και διορίζονται από τον Υπουργό Εσωτερικών - από τα Υπουργεία, τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τις Υπηρεσίες που αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο, ενώ τα άτομα που διορίζονται από τον ιδιωτικό τομέα επιλέγονται από μέλη ενώσεων, συνδέσμων ή οργανώσεων που εμπλέκονται στην πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών ή ασχολούνται με τα γυναικεία θέματα ή γενικότερα με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Πρόεδρος του Ε.Σ.Ο.Α.Β. διορίζεται από τον Υπουργό των Εσωτερικών **ο/η εκάστοτε Γενικός/ή Γραμματέας Ισότητας των Φύλων** με αναπληρωτή/τρια ένα από τα υπόλοιπα μέλη του Οργάνου.

Τα Υπουργεία, Ιδρύματα και Υπηρεσίες που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο είναι :

A. Το Υπουργείο Εσωτερικών

B. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Γ. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Δ. Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

E. Το Υπουργείο Παιδείας, δια βίου μάθησης και θρησκευμάτων

Τα Τμήματα και οι Τομείς των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων που αναφέρονται,

είναι αυτά της Ιατρικής, της Νομικής, της Κοινωνιολογίας, της Ψυχολογίας, της Εγκληματολογίας, ενώ οι Υπηρεσίες είναι οι αρμόδιες Υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το Ε.Κ.Κ.Α, οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων, η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων.

Οι οικονομικοί πόροι του Ε.Σ.Ο.Α.Β. προέρχονται από τον κρατικό προϋπολογισμό, χωρίς να αποκλείονται άλλες πηγές χρηματοδότησης π.χ. η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. υποβάλλει στον Υπουργό των Εσωτερικών και στο Κοινοβούλιο ετήσια Έκθεση για τις δραστηριότητές του .

Άρθρο 2

1. Συνιστώνται, επίσης, στην έδρα κάθε Περιφέρειας, Περιφερειακές Επιτροπές Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας κατά των γυναικών (Π.Ε.Π.Α.Β).
2. Έργο των Π.Ε.Π.Α.Β είναι ο συντονισμός, ο έλεγχος και η αξιολόγηση των δράσεων σε περιφερειακό επίπεδο.
3. Τα μέλη των Π.Ε.Π.Α.Β προέρχονται από περιφερειακές Υπηρεσίες των αναφερομένων στο άρθρο 1 Υπουργείων, Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Υπηρεσιών, εφ' όσον υπάρχουν, και από άτομα που ενεργοποιούνται στην Περιφέρεια και εκπροσωπούν συνδέσμους ή οργανώσεις από τους αναφερομένους στο ίδιο ως άνω άρθρο.
4. Τα μέλη κάθε Περιφερειακής Επιτροπής δεν υπερβαίνουν τα ένδεκα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II Πρόληψη

Άρθρο 3

Σημειώθηκε πρόταση να προστεθεί άρθρο σχετικό με τις Νομαρχιακές Επιτροπές (με πέντε Μέλη).

Άρθρο 4

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. διεξάγει ή προωθεί σε συνεργασία με Μ.Κ.Ο. ή άλλους φορείς, τακτικές *εκστρατείες ευαισθητοποίησης κι ενημέρωσης*, με σκοπό να κατανοήσει η κοινωνία τις διαφορετικές μορφές της βίας κατά των γυναικών και τις συνέπειες της, καθώς και την ανάγκη πρόληψης του φαινομένου και μεριμνά για τη λήψη αναγκαίων μέτρων, που διασφαλίζουν την ευρεία πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τα διαθέσιμα μέτρα

πρόληψης και προστασίας.

Άρθρο 5

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. φροντίζει, ώστε αναλυτικά προγράμματα όλων των βαθμίδων της *εκπαίδευσης* να περιλαμβάνουν εκπαιδευτικό υλικό, προσαρμοσμένο στην εξελισσόμενη μαθησιακή ικανότητα των εκπαιδευόμενων, για θέματα όπως η ισότητα ανδρών γυναικών, οι μη στερεοτυπικοί έμφυλοι ρόλοι, ο αμοιβαίος σεβασμός, η μη-βίαιη επίλυση συγκρούσεων στις διαπροσωπικές σχέσεις, η έμφυλη βία και το δικαίωμα στην προσωπική ακεραιότητα και μεριμνά για τη λήψη αναγκαίων μέτρων, ώστε οι αρχές της παρ.1 να προωθούνται επίσης στις εγκαταστάσεις αθλητισμού, πολιτισμού κι ελεύθερου χρόνου, καθώς επίσης και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Άρθρο 6

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. μεριμνά, ώστε οι επαγγελματίες που ασχολούνται με γυναίκες θύματα έμφυλης βίας (δικαστικοί, δικηγόροι, αστυνομικοί, υγειονομικοί, κοινωνικοί λειτουργοί, δάσκαλοι, καθηγητές κ.λπ.) να εκπαιδεύονται στη πρόληψη και την εξιχνίαση της βίας, στην ισότητα των φύλων, στις ανάγκες και τα δικαιώματα των θυμάτων καθώς και στη πρόληψη της δευτερογενούς θυματοποίησης.

Άρθρο 7

1. Υπό την εποπτεία του Ε.Σ.Ο.Α.Β. υποστηρίζονται *προγράμματα*, που εκπαιδεύουν τους *δράστες* βίας κατά των γυναικών, προκειμένου να υιοθετήσουν μη βίαιες συμπεριφορές στις διαπροσωπικές σχέσεις. Στόχος των προγραμμάτων είναι η πρόληψη περισσότερης βίας και η αλλαγή των προτύπων βίαιης συμπεριφοράς. Τα θεραπευτικά προγράμματα απευθύνονται σε δράστες, κυρίως σεξουαλικών αδικημάτων, με σκοπό τη πρόληψη της επανάληψής τους.

2. Τα παραπάνω προγράμματα αναπτύσσονται σε στενή συνεργασία με τις ειδικές υποστηρικτικές υπηρεσίες για τα θύματα, η ασφάλεια, υποστήριξη και τα ανθρώπινα δικαιώματα των οποίων είναι πρωταρχικού ενδιαφέροντος.

Άρθρο 8

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. ενθαρρύνει τον ιδιωτικό τομέα, τον τομέα τεχνολογίας πληροφόρησης και επικοινωνίας και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, με σεβασμό στην ελευθερία της έκφρασης και την ανεξαρτησία τους, να συμμετέχουν στην ανάπτυξη πολιτικών και στη δημιουργία οδηγιών κι αυτορρυθμιζόμενων προτύπων που προωθούν τη πρόληψη της έμφυλης βίας κι ενισχύουν το σεβασμό στην αξιοπρέπεια των γυναικών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III Προστασία και υποστήριξη

Άρθρο 9

1. Τα λαμβανόμενα μέτρα για τη προστασία των γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών τους ενσωματώνουν τη διάσταση του φύλου και έχουν στο επίκεντρο τα δικαιώματα και την ασφάλεια των θυμάτων και στοχεύουν στην ενδυνάμωση των γυναικών θυμάτων και στην αποφυγή της δευτερογενούς θυματοποίησης τους.
2. Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. μεριμνά για τη παροχή υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής στήριξης και νομικής συμβουλευτικής, στέγασης, εκπαίδευσης, κατάρτισης και συνδρομής στην απασχόληση και για την πρόσβαση των θυμάτων σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής προστασίας επαρκώς στελεχωμένες με εκπαιδευμένους επαγγελματίες.
3. Η παροχή των ανωτέρω υποστηρικτικών υπηρεσιών στο θύμα δεν εξαρτάται από το αν αυτό υποβάλλει καταγγελία ή καταθέσει εναντίον του δράστη.
4. Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. φροντίζει, ώστε τα θύματα λαμβάνουν επαρκή και έγκαιρη *πληροφόρηση* για τις διαθέσιμες υποστηρικτικές υπηρεσίες και τα νομικά μέτρα, σε γλώσσα, που κατανοούν.

Άρθρο 10

Υπό την εποπτεία του Ε.Σ.Ο.Α.Β. δημιουργούνται ειδικές υποστηρικτικές υπηρεσίες για τις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας και τα παιδιά τους.

Στις υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνονται:

- συμβουλευτικά κέντρα ψυχοκοινωνικής στήριξης και νομικής συμβουλευτικής γυναικών θυμάτων βίας,
- ξενώνες φιλοξενίας των γυναικών αυτών με τα παιδιά τους,
- εθνικής εμβέλειας 24ωρη τηλεφωνική γραμμή SOS, που προσφέρει δωρεάν κι εμπιστευτικές υπηρεσίες πληροφόρησης και ψυχοκοινωνικής στήριξης
- κέντρα αναφοράς βιασμού και σεξουαλικής βίας που παρέχουν στα θύματα ιατρική αρωγή, ψυχολογική στήριξη και συμβουλευτική.

Τα συμβουλευτικά κέντρα και οι ξενώνες δημιουργούνται σε επαρκή γεωγραφική κατανομή που αντιστοιχεί σε τουλάχιστον μία ανάλογη δομή στην Πρωτεύουσα κάθε Νομού της χώρας.

Κατά την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στα θύματα λαμβάνονται σοβαρά υπόψη τα δικαιώματα, οι ανάγκες και το συμφέρον των *παιδιών μαρτύρων* και τους παρέχεται κατάλληλη για την ηλικία τους ψυχοκοινωνική συμβουλευτική».

(17ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 04/11/2011).

Οι εργασίες της εν λόγω συνεδρίασης της Ο.Δ.Ε. για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, συνεχίστηκαν με συζήτηση, σχετικά με το αίτημα, που είχε απευθύνει η Ομάδα Εργασίας, προς τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, για κατάργηση της υποχρέωσης καταβολής παραβόλου από πλευράς θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, τα οποία αδυνατούν να καλύψουν τα δικαστικά αυτά έξοδα. Μέσω της απαντητικής επιστολής του Υπ. Δικαιοσύνης (με Α.Π. του Υπ. Δικαιοσύνης 83770/12-10-2011 και Γ.Γ.Ι.Φ. Α.Π. 4860/27-10-2011), η Ο.Δ.Ε. παραπέμφθηκε στην υπ' αριθμ. 6/2009 σχετική Γνωμοδότηση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Αντίγραφο του εν λόγω εγγράφου παραδόθηκε από τη γραμματέα στον Πρόεδρο της Ο.Δ.Ε., αναγνώσθηκε ενώπιον των παριστάμενων μελών (τα μέλη είχαν ήδη ενημερωθεί από την γραμματέα μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος με τη παραλαβή της επιστολής του Υπ. Δικαιοσύνης) και ακολούθησε σχετική συζήτηση. Η Ο.Δ.Ε. αποφάσισε να αποστείλει δεύτερη επιστολή, θέτοντας υπόψη του κ. Γενικού Γραμματέως του ως άνω αρμόδιου Υπουργείου την σχετική Μελέτη του Αντιεισαγγελέως Εφετών Λ. Σοφουλάκη, η οποία αντικρούει τα νομικά επιχειρήματα της ανωτέρω γνωμοδότησης.

Σε συνέχεια της συζήτησης, που η Ομάδα Εργασίας είχε κατά την προηγούμενη συνεδρίαση της, αποφασίστηκε Πρόεδρος του Ε.Σ.Ο.Α.Β. - Εθνικού Συντονιστικού Οργάνου αρμόδιου για την εφαρμογή και αξιολόγηση των μέτρων και των πολιτικών πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών - που συστήνεται στο Υπουργείο Εσωτερικών, να διορίζεται από τον Υπουργό των Εσωτερικών ο/η εκάστοτε Γενικός/ή Γραμματέας Ισότητας των Φύλων.

Έπειτα, το Μέλος κα Αποστολίδου Άννα, που είχε αναλάβει τη μελέτη προτάσεων τροποποίησης άρθρων του Π.Κ. και του Κ.Π.Δ., όσον αφορά στους άξονες: α) καταπολέμησης της ενδοοικογενειακής βίας, β) του εγκλήματος του βιασμού, γ) της άσκησης σεξουαλικής παρενόχλησης, προέβη στην παρουσίαση.

Παράλληλα, έλαβε χώρα διάλογος σχετικά με τα κάτωθι ζητήματα:

- ❖ Την εξειδίκευση του όρου «ζευγάρι», του οποίου γίνεται αναφορά στην α' παράγραφο της δεύτερης σελίδας του κειμένου. Στο σημείο αυτό του διαλόγου των μελών, σημειώθηκε, ότι όσον αφορά στον ορισμό της «οικογένειας», ο Ν. 3500/2006 θέτει ως προϋπόθεση την συνοίκηση του ζεύγους (χωρίς ωστόσο τον σαφή χρονικό προσδιορισμό της). Η Ομάδα

προβληματίστηκε αναφορικά με το κενό του Ν. ως προς την κάλυψη ορισμένων κατηγοριών προσώπων προς προστασία και ειδικότερα της μη αναφοράς των «πρώην συντρόφων» (καλύπτονται μόνο οι πρώην σύζυγοι). Ο Πρόεδρος πρότεινε την εισαγωγή της περιγραφής των κατηγοριών της Σύμβασης CAHVIO, που κρίνεται πληρέστερη.

- ❖ Η εισηγήτρια, εν συνεχεία, εξέθεσε τα πλεονεκτήματα της πιθανής κατάργησης του θεσμού της ποινικής διαμεσολάβησης. Ο Πρόεδρος ετέθη υπέρ του θεσμού και αντιπρότεινε να απαλειφθούν τα σημεία Β. («δεν παραπέμπονται στο ακροατήριο για δίκη, οπότε δεν εγγράφεται στο ποινικό τους μητρώο η καταδικαστική απόφαση») και Γ. («παύουν αυτοδικαίως, σύμφωνα με το άρθρο 18 τελ. Εδάφιο, οι περιοριστικοί όροι απομάκρυνσης τους από την οικογενειακή κατοικία ή μετοίκησης τους, μετά την έκδοση διάταξης του εισαγγελέα με την οποία αρχειοθετείται η υπόθεση λόγω ποινικής διαμεσολάβησης και κατά της διάταξης αυτής δε χωρεί προσφυγή») της ενότητας 2. της δεύτερης σελίδας του κειμένου.
- ❖ Στην ενότητα 3. του κειμένου, σελίδα τρίτη, παρ. γ' προτείνεται η αντικατάσταση του όρου «μαθητή» από τον όρο «μαθήτριας ή της μητέρας της ή μέλους της οικογένειάς της», δεδομένου ότι συχνά μια μαθήτρια (πέραν των περιπτώσεων της άμεσης θυματοποίησης της) θυματοποιείται επίσης εμμέσως, ως αυτόπτης μάρτυρας βίαιων σκηνών εναντίον οικογενειακού μέλους, περίπτωση στην οποία ο εκπαιδευτικός θα φέρει υποχρέωση να καταγγείλει στις αστυνομικές αρχές το περιστατικό, που υπέπεσε στην αντίληψη του.
- ❖ Αναγνώσθηκαν και συζητήθηκαν οι επόμενες ενότητες (4. έως και 9. του Α' άξονα). Προτάθηκε η εισαγωγή της ενότητας 4. (θανατηφόρα σωματική βλάβη ως μορφή ενδοοικογενειακής βίας) στο σχετικό άρθρο 6 του Ν. 3500/2006.
- ❖ Στη συνέχεια η γραμματέας της Ομάδας παρέδωσε αντίγραφο των άρθρων του Π.Κ. που αφορούν στα εγκλήματα σεξουαλικής φύσης, τα οποία μελετήθηκαν εκ νέου. Ειδικότερα, συζητήθηκε και το έγκλημα του ακρωτηριασμού ως τρόπου πρόκλησης βαριάς σωματικής βλάβης στο θύμα (σύμφωνα και με τον Γαλλικό Π.Κ. και το άρθρο της Σύμβασης CAHVIO).

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε ο διάλογος της Ομάδας Εργασίας.

Στη γραμματέα της Επιτροπής, κα Αργυροπούλου Λουκία, Νομικό και Προϊσταμένη του Αυτοτελούς Νομικού Τμήματος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, ανετέθη από πλευράς του Προέδρου κ Φαρσεδάκη Ιάκωβου, Ομότιμου Καθηγητού του Παντείου Πανεπιστημίου, η σύνταξη του κειμένου του εν λόγω Πορίσματος της Ο.Δ.Ε. για την αντιμετώπιση των μορφών βίας κατά των γυναικών, καθώς και η σύνταξη επιστολών της Ομάδας Διοίκησης, όπως αυτό ορίσθηκε από τον κ. Πρόεδρο.

(18ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 25/11/2011).

Σε συνέχεια των ανωτέρω παρατηρήσεων και διαλόγου, έγινε επεξεργασία του κειμένου, που περιλαμβάνει τις προτάσεις τροποποίησης άρθρων του Π.Κ. και του Κ.Π.Δ. όσον αφορά στους άξονες: α) καταπολέμησης της ενδοοικογενειακής βίας, β) του εγκλήματος του βιασμού, γ) της άσκησης σεξουαλικής παρενόχλησης (Μέλος κα Αποστολίδου Άννα και γραμματέας κα Αργυροπούλου Λουκία).

Το τελικό κείμενο διαμορφώθηκε, όπως ακολουθεί στο Β. Μέρος των προτάσεων της Ο.Δ.Ε. κάτωθι.

(19ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ 5/01/2012).

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ Ο.Δ.Ε.:

A. Δομές στήριξης θυμάτων έμφυλης βίας

(εισηγήτρια το Μέλος κα Κατσιβαρδάκου Θεοδώρα):

«ΔΟΜΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι Ολοκληρωμένες πολιτικές

Άρθρο 1

1. Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών Εθνικό Συντονιστικό Όργανο αρμόδιο για την εφαρμογή κι αξιολόγηση των μέτρων και των πολιτικών πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών (Ε.Σ.Ο.Α.Β.).
2. Αρμοδιότητες :
 - α. χαράσσει την πολιτική για τα θέματα που σχετίζονται με κάθε μορφή βίας κατά των γυναικών
 - β. Παρακολουθεί το πρόβλημα της έμφυλης βίας κατά των γυναικών στον ελλαδικό

χώρο, καθώς και τις διεθνείς εξελίξεις

γ. Συντονίζει τη συλλογή στοιχείων, την ανάλυσή τους και τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων αυτών.

δ. Προωθεί επιστημονικές έρευνες σχετικές με το θέμα.

ε. Ενημερώνει το κοινό και τους επαγγελματίες για τα ζητήματα αυτά, με διάφορα μέσα στα οποία περιλαμβάνονται ειδικά συνέδρια και σεμινάρια, επιστημονικά προγράμματα, ιστοσελίδες και σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και κάθε λογής σχετικές έντυπες και ηλεκτρονικές εκδόσεις.

στ. Παρακολουθεί τη δράση και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των ασχολουμένων με τα ζητήματα αυτά υπηρεσιών και φορέων.

ζ. Παρακολουθεί την εφαρμογή και τήρηση της σχετικής νομοθεσίας και

η. Συντονίζει τη δράση των Περιφερειακών Επιτροπών πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών (Π.Ε.Π.Α.Β.).

3. Συγκρότηση:

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. απαρτίζεται από άτομα τα οποία διορίζονται από τον Υπουργό των Εσωτερικών για μια τριετία- δυναμένη να ανανεωθεί- και τα οποία έχουν γνώση και πείρα των σχετικών θεμάτων. Τα μέλη του οργάνου δεν δύνανται να είναι περισσότερα των δεκαπέντε. Τα άτομα που διορίζονται από τον δημόσιο τομέα επιλέγονται - και διορίζονται από τον Υπουργό Εσωτερικών - από τα Υπουργεία, τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τις Υπηρεσίες που αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο, ενώ τα άτομα που διορίζονται από τον ιδιωτικό τομέα επιλέγονται από μέλη ενώσεων, συνδέσμων ή οργανώσεων που εμπλέκονται στην πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών ή ασχολούνται με τα γυναικεία θέματα ή γενικότερα με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Πρόεδρος του Ε.Σ.Ο.Α.Β. διορίζεται από τον Υπουργό των Εσωτερικών **ο/η εκάστοτε Γενικός/ή Γραμματέας Ισότητας των Φύλων** με αναπληρωτή/τρια ένα από τα υπόλοιπα μέλη του Οργάνου.

Τα Υπουργεία, Ιδρύματα και Υπηρεσίες που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο είναι :

A. Το Υπουργείο Εσωτερικών

B. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Γ. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Δ. Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Ε. Το Υπουργείο Παιδείας, δια βίου μάθησης και θρησκευμάτων

Τα Τμήματα και οι Τομείς των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων που αναφέρονται, είναι αυτά της Ιατρικής, της Νομικής, της Κοινωνιολογίας, της Ψυχολογίας, της Εγκληματολογίας, ενώ οι Υπηρεσίες είναι οι αρμόδιες Υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το Ε.Κ.Κ.Α, οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων, η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων.

Οι οικονομικοί πόροι του Ε.Σ.Ο.Α.Β. προέρχονται από τον κρατικό προϋπολογισμό, χωρίς να αποκλείονται άλλες πηγές χρηματοδότησης π.χ. η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. υποβάλλει στον Υπουργό των Εσωτερικών και στο Κοινοβούλιο ετήσια Έκθεση για τις δραστηριότητές του .

Άρθρο 2

1. Συνιστώνται, επίσης, στην έδρα κάθε Περιφέρειας, Περιφερειακές Επιτροπές Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας κατά των γυναικών (Π.Ε.Π.Α.Β).

2. Έργο των Π.Ε.Π.Α.Β είναι ο συντονισμός, ο έλεγχος και η αξιολόγηση των δράσεων σε περιφερειακό επίπεδο.

3. Τα μέλη των Π.Ε.Π.Α.Β προέρχονται από περιφερειακές Υπηρεσίες των αναφερομένων στο άρθρο 1 Υπουργείων, Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Υπηρεσιών, εφ' όσον υπάρχουν, και από άτομα που ενεργοποιούνται στην Περιφέρεια και εκπροσωπούν συνδέσμους ή οργανώσεις από τους αναφερομένους στο ίδιο ως άνω άρθρο.

4. Τα μέλη κάθε Περιφερειακής Επιτροπής δεν υπερβαίνουν τα ένδεκα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II Πρόληψη

Άρθρο 3

Σημειώθηκε πρόταση να προστεθεί άρθρο σχετικό με τις Νομαρχιακές Επιτροπές (με πέντε Μέλη).

Άρθρο 4

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. διεξάγει ή προωθεί σε συνεργασία με Μ.Κ.Ο. ή άλλους φορείς, τακτικές

εκστρατείες ευαισθητοποίησης κι ενημέρωσης, με σκοπό να κατανοήσει η κοινωνία τις διαφορετικές μορφές της βίας κατά των γυναικών και τις συνέπειες της, καθώς και την ανάγκη πρόληψης του φαινομένου και μεριμνά για τη λήψη αναγκαίων μέτρων, που διασφαλίζουν την ευρεία πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τα διαθέσιμα μέτρα πρόληψης και προστασίας.

Άρθρο 5

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. φροντίζει, ώστε αναλυτικά προγράμματα όλων των βαθμίδων της *εκπαίδευσης* να περιλαμβάνουν εκπαιδευτικό υλικό, προσαρμοσμένο στην εξελισσόμενη μαθησιακή ικανότητα των εκπαιδευόμενων, για θέματα όπως η ισότητα ανδρών γυναικών, οι μη στερεοτυπικοί έμφυλοι ρόλοι, ο αμοιβαίος σεβασμός, η μη-βίαιη επίλυση συγκρούσεων στις διαπροσωπικές σχέσεις, η έμφυλη βία και το δικαίωμα στην προσωπική ακεραιότητα και μεριμνά για τη λήψη αναγκαίων μέτρων, ώστε οι αρχές της παρ.1 να προωθούνται επίσης στις εγκαταστάσεις αθλητισμού, πολιτισμού κι ελεύθερου χρόνου, καθώς επίσης και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Άρθρο 6

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. μεριμνά, ώστε οι επαγγελματίες που ασχολούνται με γυναίκες θύματα έμφυλης βίας (δικαστικοί, δικηγόροι, αστυνομικοί, υγειονομικοί, κοινωνικοί λειτουργοί, δάσκαλοι, καθηγητές κ.λπ.) να εκπαιδεύονται στη πρόληψη και την εξιχνίαση της βίας, στην ισότητα των φύλων, στις ανάγκες και τα δικαιώματα των θυμάτων καθώς και στη πρόληψη της δευτερογενούς θυματοποίησης.

Άρθρο 7

1. Υπό την εποπτεία του Ε.Σ.Ο.Α.Β. υποστηρίζονται *προγράμματα*, που εκπαιδεύουν τους *δράστες* βίας κατά των γυναικών, προκειμένου να υιοθετήσουν μη βίαιες συμπεριφορές στις διαπροσωπικές σχέσεις. Στόχος των προγραμμάτων είναι η πρόληψη περισσότερης βίας και η αλλαγή των προτύπων βίαιης συμπεριφοράς. Τα θεραπευτικά προγράμματα απευθύνονται σε δράστες, κυρίως σεξουαλικών αδικημάτων, με σκοπό τη πρόληψη της επανάληψής τους.

2. Τα παραπάνω προγράμματα αναπτύσσονται σε στενή συνεργασία με τις ειδικές υποστηρικτικές υπηρεσίες για τα θύματα, η ασφάλεια, υποστήριξη και τα ανθρώπινα δικαιώματα των οποίων είναι πρωταρχικού ενδιαφέροντος.

Άρθρο 8

Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. ενθαρρύνει τον ιδιωτικό τομέα, τον τομέα τεχνολογίας πληροφόρησης και επικοινωνίας και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, με σεβασμό στην ελευθερία της έκφρασης και την ανεξαρτησία τους, να συμμετέχουν στην ανάπτυξη πολιτικών και στη

δημιουργία οδηγιών κι αυτορρυθμιζόμενων προτύπων που προωθούν τη πρόληψη της έμφυλης βίας κι ενισχύουν το σεβασμό στην αξιοπρέπεια των γυναικών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III Προστασία και υποστήριξη

Άρθρο 9

1. Τα λαμβανόμενα μέτρα για τη προστασία των γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών τους ενσωματώνουν τη διάσταση του φύλου και έχουν στο επίκεντρο τα δικαιώματα και την ασφάλεια των θυμάτων και στοχεύουν στην ενδυνάμωση των γυναικών θυμάτων και στην αποφυγή της δευτερογενούς θυματοποίησης τους.

2. Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. μεριμνά για τη παροχή υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής στήριξης και νομικής συμβουλευτικής, στέγασης, εκπαίδευσης, κατάρτισης και συνδρομής στην απασχόληση και για την πρόσβαση των θυμάτων σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής προστασίας επαρκώς στελεχωμένες με εκπαιδευμένους επαγγελματίες.

3. Η παροχή των ανωτέρω υποστηρικτικών υπηρεσιών στο θύμα δεν εξαρτάται από το αν αυτό υποβάλλει καταγγελία ή καταθέσει εναντίον του δράστη.

4. Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. φροντίζει, ώστε τα θύματα λαμβάνουν επαρκή και έγκαιρη *πληροφόρηση* για τις διαθέσιμες υποστηρικτικές υπηρεσίες και τα νομικά μέτρα, σε γλώσσα, που κατανοούν.

Άρθρο 10

Υπό την εποπτεία του Ε.Σ.Ο.Α.Β. δημιουργούνται ειδικές υποστηρικτικές υπηρεσίες για τις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας και τα παιδιά τους.

Στις υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνονται:

- συμβουλευτικά κέντρα ψυχοκοινωνικής στήριξης και νομικής συμβουλευτικής γυναικών θυμάτων βίας,
- ξενώνες φιλοξενίας των γυναικών αυτών με τα παιδιά τους,
- εθνικής εμβέλειας 24ωρη τηλεφωνική γραμμή SOS, που προσφέρει δωρεάν κι εμπιστευτικές υπηρεσίες πληροφόρησης και ψυχοκοινωνικής στήριξης
- κέντρα αναφοράς βιασμού και σεξουαλικής βίας που παρέχουν στα θύματα ιατρική αρωγή, ψυχολογική στήριξη και συμβουλευτική.

Τα συμβουλευτικά κέντρα και οι ξενώνες δημιουργούνται σε επαρκή γεωγραφική κατανομή που αντιστοιχεί σε τουλάχιστον μία ανάλογη δομή στην Πρωτεύουσα κάθε Νομού της χώρας.

Κατά την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στα θύματα λαμβάνονται σοβαρά υπόψη τα δικαιώματα, οι ανάγκες και το συμφέρον των *παιδιών μαρτύρων* και τους παρέχεται κατάλληλη για την ηλικία τους ψυχοκοινωνική συμβουλευτική».

B. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΟΙΝΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ:

(εισηγήτρια το Μέλος κα Αποστολίδου Άννα).

A. ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ:

1. Η **ad hoc Επιτροπή** για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας του Συμβουλίου της Ευρώπης (CAHVIO) ορίζει ως ενδοοικογενειακή/συντροφική βία «τη φυσική, σεξουαλική και ψυχολογική βία ή απειλή τέτοιων πράξεων, συμπεριλαμβανομένων του βιασμού και του συζυγικού βιασμού, η οποία ασκείται από τους μόνιμους ή περιστασιακούς συντρόφους ή πρώην συντρόφους, συζύγους ή πρώην συζύγους, συνοίκους ή πρώην συνοίκους, του ίδιου ή διαφορετικού φύλου **εναντίον** των μονίμων ή περιστασιακών συντρόφων ή πρώην συντρόφων, συζύγων ή πρώην συζύγων, συνοίκων ή πρώην συνοίκων, του ίδιου ή διαφορετικού φύλου».

Ο **ν.3500/2006** «για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας», ο οποίος ισχύει από 24.01.2007, προτάσσει το ζήτημα των **οικογενειακών** σχέσεων και δεσμών. Ο προστατευτικός λοιπόν σκοπός του νόμου ανταποκρίνεται στη συνταγματική εγγύηση της **οικογένειας** (άρθρο 21 παρ. 1 Σ), η οποία δεν συνιστά κατ' ακριβολογία έννομο αγαθό, αλλά αποτελεί ένα θεσμό βαθιά ριζωμένο στην κοινωνία από καταβολής της, ο οποίος εξελίσσεται μαζί μ' αυτή. Είναι σαφής η αντίληψη ότι το ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας παραπέμπει στην ανάγκη προστασίας των γυναικών, ανεξάρτητα από την έννομη σχέση που τις συνδέει με τους συντρόφους τους (: γάμος, ελεύθερη ένωση, συγκατοίκηση). Η σχέση δράστη-θύματος δεν πρέπει να περιορίζεται στους οικογενειακούς δεσμούς, ούτε να καθορίζεται μόνο από αυτούς, στο βαθμό που η βία, η οποία ασκείται με θύμα ή δράστη τον ένα από τους συντρόφους ανάγεται στις **διαπροσωπικές σχέσεις** του ζευγαριού και όχι απαραίτητα στις ενδοοικογενειακές σχέσεις.

Με το δεδομένο αυτό προτείνουμε την υιοθέτηση της έννοιας της ενδοοικογενειακής βίας, σύμφωνα με τον **ορισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης (CAHVIO)**, δηλαδή : ως «**ενδοοικογενειακή ή συντροφική βία** νοείται η φυσική, σεξουαλική και ψυχολογική βία ή απειλή τέτοιων πράξεων, συμπεριλαμβανομένων του βιασμού και του συζυγικού βιασμού, η οποία ασκείται από τους μόνιμους ή περιστασιακούς συντρόφους ή πρώην συντρόφους, συζύγους ή πρώην συζύγους, συνοίκους ή πρώην συνοίκους, του ίδιου ή διαφορετικού φύλου **εναντίον** των μονίμων ή

περιστασιακών συντρόφων ή πρώην συντρόφων, συζύγων ή πρώην συζύγων, συνοίκων ή πρώην συνοίκων, του ίδιου ή διαφορετικού φύλου».

2. Η εισαγωγή στην ελληνική έννομη τάξη της διαδικασίας της **ποινικής διαμεσολάβησης** για τα πλημμελήματα ενδοοικογενειακής βίας **με το άρθρο 11 του Ν. 3500/2006**, η οποία εφαρμόζεται με επιτυχία σε πολλά ευρωπαϊκά δίκαια ήδη από τη δεκαετία του 1990, στηρίζεται στο πρότυπο της συνδιαλλαγής δράστη-θύματος για την αποφυγή της κατασταλτικής παρέμβασης του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης. Στην ελληνική όμως πρακτική αποδείχθηκε ότι η πλειονότητα των δραστών εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας επιθυμεί τη διαδικασία ποινικής διαμεσολάβησης, δεδομένου ότι: Α) δεν καταβάλλουν άμεσα χρηματική ικανοποίηση στη γυναίκα –θύμα για το έγκλημα που διέπραξαν σε βάρος της (άρθρο 14 παρ.1 α': η συμφωνία των διαδίκων για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης ισχύει ως συμβιβασμός ως προς τις χρηματικές αξιώσεις από το έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας). Β) δεν παραπέμπονται στο ακροατήριο για δίκη, οπότε η καταδικαστική απόφαση δεν εγγράφεται στο ποινικό μητρώο τους. Γ) παύουν αυτοδικαίως, σύμφωνα με το άρθρο 18 τελ. εδάφιο, οι περιοριστικοί όροι απομάκρυνσής τους από την οικογενειακή κατοικία ή μετοίκησής τους, μετά την έκδοση διάταξης του εισαγγελέα με την οποία αρχειοθετείται (τίθεται στο ειδικό αρχείο) η υπόθεση λόγω ποινικής διαμεσολάβησης και κατά της διάταξης αυτής δεν χωρεί προσφυγή.

Προς άρση της δυνατότητας αλλοίωσης του θεσμού της ποινικής διαμεσολάβησης με την εργαλειακή χρήση αυτού προς όφελος του δράστη χωρίς ουσιαστική επίδραση στο συμφέρον του θύματος, προτείνεται **α) να καταργηθεί το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 18 του ν. 3500/2006**, ώστε σε περίπτωση ποινικής διαμεσολάβησης να **διατηρούνται και** μετά την έκδοση οριστικής αποφάσεως **οι περιοριστικοί όροι** της απομάκρυνσης του δράστη από την οικογενειακή κατοικία ή της μετοίκησής του, της απαγόρευσης να προσεγγίζει τους χώρους κατοικίας και εργασίας του θύματος, κατοικίες στενών συγγενών του, τα εκπαιδευτήρια των παιδιών και ξενώνες φιλοξενίας. **β) Να καταργηθεί το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 14** του ν. 3500/2006, ώστε η συμφωνία των διαδίκων για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης **να μην ισχύει ως συμβιβασμός** ως προς τις χρηματικές αξιώσεις από το έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας και να **προσθεθεί στο τέλος της παρ.1 του άρθρου 14** του

νόμου η φράση «καθώς και τη διεκδίκηση από το θύμα των χρηματικών αξιώσεων από το έγκλημα της ενδοοικογενειακής βίας». Έτσι, προτείνεται το άρθρο 14 να έχει ως εξής: «Μόνη η συμφωνία του παθόντος συζύγου για την έναρξη της διαδικασίας δεν εμποδίζει την άσκηση αγωγής διαζυγίου ή την υποβολή αιτήσεως συναινετικής λύσεως του γάμου, την πρόοδο της δίκης και τη λύση του γάμου, καθώς και τη διεκδίκηση από το θύμα των χρηματικών αξιώσεων από το έγκλημα της ενδοοικογενειακής βίας». γ) Να καταργηθεί- συνακόλουθα- η παράγραφος 2 του άρθρου 14 του ν. 3500/2006 (: «Η εντός τριετίας από την αρχειοθέτηση της υπόθεσης μη συμμόρφωση του φερόμενου ως δράστη προς τους όρους της ποινικής διαμεσολάβησης παρέχει στο θύμα του εγκλήματος ενδοοικογενειακής βίας το δικαίωμα να ζητήσει, με αγωγή του, την ανατροπή της συμφωνίας, όσον αφορά στις χρηματικές αξιώσεις. Με την άσκηση της αγωγής ανατροπής αναβιώνουν οι χρηματικές αξιώσεις του παθόντος, τα δε καταβληθέντα λόγω της συμφωνίας αναζητούνται κατά τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού»). δ) Να καταργηθεί το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 13 του ν. 3500/2006, ώστε να προβλέπεται **δυνατότητα προσφυγής κατά της διάταξης του εισαγγελέα που αρχειοθετεί τη δικογραφία.**

3. Στο άρθρο 23 του ν. 3500/2006, επισημαίνεται ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην αποκάλυψη και αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, στο πλαίσιο του ευρύτερου εκπαιδευτικού έργου τους. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι οι εκπαιδευτικοί, όταν πληροφορούνται ή διαπιστώνουν ότι διαπράττεται έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας σε βάρος μαθήτριας ή της μητέρας της ή μέλους της οικογένειάς της, οφείλουν να ενημερώνουν τον διευθυντή της σχολικής μονάδας, ο οποίος ακολούθως ανακοινώνει την αξιόποινη πράξη στον αρμόδιο εισαγγελέα ή στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή.

(α) Προβλήματα ανιχνεύονται αναφορικά με την υποχρέωση ανακοίνωσης μιας τέτοιας πράξης: **σε ποιες περιπτώσεις αυτή επιβάλλεται, δηλαδή πόσο σοβαρές ενδείξεις** πρέπει να υπάρχουν, αν αρκεί η διαπίστωσή τους μια φορά ή απαιτείται να διαπιστωθεί μία επαναλαμβανόμενη συμπεριφορά. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να ορίζεται στο νόμο με μεγαλύτερη σαφήνεια η υποχρέωση του εκπαιδευτικού.

(β) **Θα πρέπει επίσης να προβλέπεται ρητά ότι** εάν κάποιος εκπαιδευτικός αντιληφθεί ότι σε βάρος μαθήτριας ή της μητέρας της ή μέλους της οικογένειάς της διεπράχθη από μέλος της οικογένειάς της κάποια πράξη ενδοοικογενειακής βίας **και το αποκρύπτει ή το αποσιωπά είτε αφήνει να εξακολουθήσει η τέλεση τέτοιων**

πράξεων με κίνδυνο ενδεχομένως της σωματικής ακεραιότητας ή της ζωής της, θα έχει ποινική ευθύνη για αξιόποινη πράξη όμοια με αυτή της υπόθαλψης εγκληματία.

(γ) θα πρέπει να τυποποιηθεί ειδικός λόγος άρσης του αδικού χαρακτήρα της πράξης του εκπαιδευτικού, σε περίπτωση που ο δράστης ασκήσει εναντίον του έγκληση για συκοφαντική δυσφήμιση ή ψευδή καταμήνυση.

4. Τυποποίηση στο άρθρο 6 του ν.3500/2006 διακεκριμένης παραλλαγής του εγκλήματος **θανατηφόρας σωματικής βλάβης (311 ΠΚ) που τελείται ως μορφή ενδοοικογενειακής βίας** και στο άρθρο 8 του νόμου διακεκριμένης παραλλαγής του εγκλήματος της κατάχρησης σε ασέλγεια (342 ΠΚ) με θύμα ανήλικη και δράστη μέλος της οικογένειάς της, εγκλήματα που δεν προβλέπονται στο άρθρο 6 και άρθρο 8 αντίστοιχα του στο ν. 3500/2006.

5. Μετάθεση του χρόνου έναρξης της παραγραφής από την ενηλικίωση της ανήλικης και στα εγκλήματα βιασμού, της αποπλάνησης ανηλίκων σε ασέλγεια και της κατάχρησης ανηλίκων σε ασέλγεια, όταν εμφανίζονται ως εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας (σε εναρμόνιση και με το άρθρο 113 ΠΚ, μετά τον ν. 3625/2007).

6. Αύξηση της απειλούμενης ποινής για την σωματική βλάβη που τελείται ενώπιον ανηλίκου, κατ' άρθρο 6 του ν.3500/2006: Να διατηρηθεί για τις πράξεις που τελούνται **ενώπιον ανηλίκου** το αυξημένο κατώτατο όριο των 2 ετών και να προβλεφθούν αυξημένες κυρώσεις σε όλες τις περιπτώσεις (άρθρο 6 παρ.3) που το **θύμα των απλών σωματικών βλαβών** είναι ανήλικο.

7. Στο Ν 3500/2006 προβλέπεται μόνο η υποχρέωση παρακολούθησης ειδικού συμβουλευτικού προγράμματος για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Αντίθετα, τόσο στο γαλλικό όσο και στο βελγικό δίκαιο προβλέπεται μία ευρεία γκάμα μέτρων δοκιμασίας (probation), περιοριστικών όρων ή άλλων εναλλακτικών μέτρων και ιδιαίτερα της παροχής κοινωφελούς εργασίας εκ μέρους του δράστη. Τα εν λόγω μέτρα δεν έχουν κυρωτικό χαρακτήρα, αλλά αποσκοπούν στην ανάπτυξη του αισθήματος ευθύνης του δράστη απέναντι στο τελεσθέν αδίκημα και στις συνέπειες που προκάλεσε στο θύμα, στη μεγαλύτερη εξατομίκευση του μέτρου και στη συμμετοχή του ίδιου του δράστη στην επιτυχή κοινωνική επανένταξή του. Τα επιβαλλόμενα μέτρα οφείλουν να προσφέρουν τα εχέγγυα στο θύμα ότι ο δράστης παραμένει υπό επίβλεψη και εποπτεία για χρονικό διάστημα που κρίνεται απαραίτητο και ότι το ίδιο προστατεύεται από τον κίνδυνο τέλεσης νέου παρόμοιου αδικήματος. Η παράλειψη του Έλληνα

νομοθέτη να προβλέψει παρόμοια μέτρα για την περίοδο της τριετίας, κατά την οποία η υπόθεση παραμένει σε εκκρεμοδικία, περιορίζει την ποινική διαμεσολάβηση σε μια τεχνική διαδικασία συνδιαλλαγής δράστη-θύματος και μειώνει το λειτουργικό της ρόλο για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μέτρων μεταχείρισης της μικρής και μέσης εγκληματικότητας.

8. Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται και η θεραπευτική στήριξη των δραστών, η παραβατική συμπεριφορά των οποίων αποτελεί τη γενεσιουργό αιτία του φαινομένου της βίας. Ορισμένοι δράστες ομολογούν την τάση επιθετικότητάς τους και παρακολουθούν εκούσια ειδικά προγράμματα. Αν δεν ληφθεί πρόνοια προς αυτή την κατεύθυνση και η κρατική παρέμβαση περιοριστεί στην ενίσχυση της καταστολής, δεν πρόκειται να υλοποιηθεί η πολιτική βούληση για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας σε όλες τις μορφές και σε όλο το φάσμα έκφασής της.

9. Θα πρέπει να προβλεφθεί ότι *«Στην περίπτωση που οι αστυνομικές αρχές επιλαμβάνονται υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας και υφίσταται περίπτωση άμεσης στέγασης, φιλοξενίας και διατροφής του θύματος, υποχρεούνται αμελλητί να ενημερώνουν τον εισαγγελέα ενδοοικογενειακής βίας με το υπάρχον ανακριτικό υλικό, ο οποίος θα πρέπει να εκδίδει παραχρήμα διάταξη σε βάρος του δράστη ενδοοικογενειακής βίας, με την οποία θα διατάσσει και θα επιβάλλει τους περιοριστικούς όρους του άρθρου 18 του ν. 3500/2006 για την προστασία της σωματικής και ψυχικής υγείας του θύματος. Η διάταξη αυτή επιδίδεται στο δράστη δια της αστυνομικής αρχής και είναι άμεσα εκτελεστή από την αρμόδια αστυνομική αρχή. Η διάταξη αυτή δεν προσβάλλεται με προσφυγή ή άλλο ένδικο μέσο και ισχύει μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης από το ποινικό δικαστήριο ή την έκδοση διάταξης από τον Εισαγγελέα με την οποία αρχειοθετείται η υπόθεση.*

Σε περίπτωση που στο θύμα έχει χορηγηθεί κοινωνική συμπαράσταση (άρθρο 21 του ν. 3500/2006) και το Ελληνικό Δημόσιο ή άλλος κοινωνικός φορέας υποβλήθηκε σε έξοδα φιλοξενίας και διατροφής του θύματος, ο Εισαγγελέας με διάταξή του ή το Δικαστήριο με την απόφασή του καταδικάζει το δράστη ενδοοικογενειακής βίας σε εύλογη αποζημίωση για την κάλυψη των ανωτέρω εξόδων του».

10. Θα πρέπει να προστεθεί παράγραφος 5 στο άρθρο 42 ΚΠΔ, στην οποία να προβλέπεται ρητά εξαίρεση από την υποχρέωση καταβολής παραβόλου, σύμφωνα με

την παρ.4 του άρθρου 42 ΚΠΔ και συγκεκριμένα ότι «5. Δεν απαιτείται καταβολή ειδικού παραβόλου υπέρ του Δημοσίου επί μηνύσεως ή εγκλήσεως για οποιοδήποτε έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας»

B. ΓΙΑ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

1. Προτείνεται η τυποποίησή του ως εξής:

336 ΠΚ « 1. Όποιος εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία ή σε άλλη ανάλογης βαρύτητας γενετήσια πράξη ή σε ανοχή αυτής ασκώντας άμεση σωματική βία ή απειλή ενωμένη με άμεσο και σοβαρό κίνδυνο σώματος ή ζωής τιμωρείται με κάθειρξη. 2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου έγινε από δύο ή περισσότερους δράστες που ενεργούσαν από κοινού, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.3. Αν η πράξη της 1^{ης} παραγράφου στρέφεται κατά ανηλίκου και τελείται από μέλος της οικογένειας αυτού τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών. Στην περίπτωση αυτή ο χρόνος της παραγραφής αρχίζει από την ενηλικίωση του ανηλίκου».

2. Αυτεπάγγελτη δίωξη και κατάργηση του άρθρου 344 ΠΚ.

Γ. ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ

Στο πλαίσιο των επισημάνσεων της υπάρχουσας ρύθμισης, θα πρέπει να αναφερθούν δύο σοβαρές προτάσεις για την ποινική αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης στον εργασιακό χώρο:

(α) Σύμφωνα με την πρώτη (βλ. Β. Αρτινοπούλου/ Θ. Παπαθεοδώρου, Η σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία, 2006, σελ. 89/90) η εισαγωγή στο δέκατο ένατο Κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα, περί εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας **νέου άρθρου 337Α** με την ακόλουθη διατύπωση:

«Όποιος/α, εκμεταλλεζόμενος/η μία σχέση εξάρτησης στο πλαίσιο της εργασίας του/ης, ασκεί σε άλλον/η, κατά τρόπο επαναλαμβανόμενο, φορτικές πιέσεις, διατυπώνει απειλές σχετικά με το εργασιακό καθεστώς αυτού/ής ή με την ικανοποίηση νομίμου δικαιώματός του/ης ή με πρόθεση διαμορφώνει σε βάρος του/ης άλλου/ης δυσμενείς εργασιακές συνθήκες, με σκοπό να τον/ην εξαναγκάσει σε πράξη ή ανοχή πράξης ερωτικού περιεχομένου τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών ή με χρηματική ποινή».

(β) Σύμφωνα με τη δεύτερη (Συμεωνίδου- Καστανίδου, Η σεξουαλική παρενόχληση στο ελληνικό ποινικό δίκαιο (Ν.3488/2006), ΠοινΧρ 2007, 577 επ

(581/582)), προτείνεται η **τροποποίηση του άρθρου 343 ΠΚ (με παράλληλη κατάργηση του άρθρου 347 ΠΚ)**, ώστε να συμπεριληφθούν στο 343 ΠΚ όλες οι μορφές σεξουαλικών εκβιασμών (: κάθε ασελγής χειρονομία ή πρόταση για τέλεση ασελγών πράξεων ή χειρονομιών) στο χώρο εργασίας, όταν προέρχονται από άτομα που μπορούν να επηρεάσουν την επαγγελματική πρόοδο του θύματος και τελούνται με κατάχρηση μιας σχέσης υπηρεσιακής εξάρτησης ή της ανάγκης του ατόμου να εργασθεί. Η τέλεση των **ασελγών πράξεων** με τον ίδιο τρόπο θα πρέπει να συνιστά **επιβαρυντική περίπτωση**. Το έγκλημα δε θα πρέπει να **διώκεται αυτεπάγγελα**, όπως και κάθε προσβολή της γενετήσιας ελευθερίας.

3. ΠΡΟΤΑΣΗ :

Αναγνωρίζοντας καταρχάς ότι η δεύτερη πρόταση αντιμετωπίζει με ουσιαστικό τρόπο το πραγματικό κενό που μπορεί να διαγνωσθεί για την ποινική αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, με βάση το προσβαλλόμενο έννομο αγαθό και το επιπλέον αδίκου που δικαιολογεί διαφοροποιημένη μεταχείριση του δράστη, όταν αυτός προβαίνει στην εν λόγω συμπεριφορά καταχρώμενος μια σχέση υπηρεσιακής εξάρτησης ή επηρεασμού της επαγγελματικής πορείας του θύματος, αφήνοντας στις υπάρχουσες ρυθμίσεις τις περιπτώσεις που προσβάλλεται μόνο η τιμή του θύματος.

Θεωρούμε όμως ότι και στην περίπτωση που με συμπεριφορά σεξουαλικού περιεχομένου θίγεται η τιμή του θύματος με τρόπο όμως που επηρεάζει όχι περιστασιακά ή ευκαιριακά την εργασιακή πορεία του θύματος, με την υφιστάμενη διάταξη του άρθρου 337 παρ.1 ή αυτής του άρθρου 361 ΠΚ δεν καλύπτεται η απαξία της συμπεριφοράς. Θα προτείναμε να καταργηθεί η παρ.5 του άρθρου 337 και να τυποποιηθεί αυτοτελής διάταξη, στην οποία να τυποποιείται η σεξουαλική παρενόχληση σε όλες της τις διαβαθμίσεις και με περαιτέρω αντικατάσταση του όρου «ασελγής» από τον όρο «σεξουαλικός» ή «σεξουαλικού περιεχομένου»:

«ΑΡΘΡΟ 337 Α

1.Οποιος με **σεξουαλικές χειρονομίες ή προτάσεις που αφορούν σε πράξεις σεξουαλικού περιεχομένου προσβάλλει την αξιοπρέπεια άλλου στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του**, καταχρώμενος σχέση εξάρτησης οποιασδήποτε υπηρεσίας ή την ανάγκη του παθόντος να εργασθεί, τιμωρείται με φυλάκιση από έξι (6) μήνες μέχρι τρία (3) έτη και με χρηματική ποινή τουλάχιστον χιλίων (1.000) ευρώ.

2. Όποιος **τελεί σεξουαλικές πράξεις** με πρόσωπο που βρίσκεται σε σχέση εξάρτησης απ' αυτόν στα πλαίσια οποιασδήποτε υπηρεσίας, **καταχρώνεται τη σχέση αυτή** ή την ανάγκη του ατόμου να εργασθεί, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον χιλίων (1.000) ευρώ.

3. Όποιος προβαίνει σε **προτάσεις που αφορούν σε σεξουαλικού περιεχομένου χειρονομίες**, όταν γίνονται στο χώρο εργασίας κατά τρόπο επαναλαμβανόμενο και προσβάλλουν τη γενετήσια αξιοπρέπειά του, με αποτέλεσμα να δημιουργείται δυσμενές εργασιακό περιβάλλον στο πρόσωπο στο οποίο απευθύνονται, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών ή με χρηματική ποινή".